

Inſtitutionum LINGVÆ TVRCICÆ,

LIBRI QVATVOR.

Quorum

I. *Continet Partem Iſagoges Grammaticæ Turcicæ Priorem*, de orthographia TurcArabica.

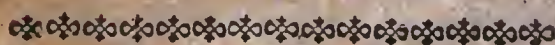
II. *verò Iſagoges Grammaticæ Turcicæ Partem Poſteriorem*, de Etymologia Turcorum.

III. *complectitur diverſa linguæ Turcicæ Exercitia, & duas* Proverbiorum Turcicorum Centurias.

IV. Dictionarium eſt Latino-Turcicum *& viciſſim Turcico-Latinum.*

Authore

HIERONYMO MEGISERO,
P. Co. Cæſ. Sereniſſimi Saxoniæ
Electoris Hiſtorico.

Cum Gratia & Privilegio Cæſareo & Saxonico.

Anno cIɔ. Iɔc. XII.

Serenissimo, Potentissimoq́ʒ Principi ac Domino,

Dn. MATTHIÆ II.

REGI HVNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ, CROATIÆ, Sclavoniæ; Archiduci Austriæ: Duci Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ, VVirtembergæ, Silesiæ; Marchioni Moraviæ & Lusatiæ; Comiti Habspurgensi & Tyrolensi, &c.

DIVORVM IMPERATORVM Rodolphi II. Fratri: Maximiliani II. Filio: Caroli V. & Ferdinandi Nepoti: Maximiliani I. Abnepoti: Friderici III. Atnepoti, &c.

Domino suo clementissimo.

LIBELLUM HUNC de primis Institutionum Linguæ Turcicæ rudimentis,in publicum emissurus, posteaquam de Patrono mihi deligendo,etiam atq; etiam mecum ipse deliberavi, non invenio, cui justiùs, quàm M[ti] Tuæ, Rex Serenissime & Potentissime, eum consecrare, munerisq; loco, venerabundus offerre debeam. Licèt autem munusculum hoc perexiguum sit, nimisque levidense, & proinde regio & egregio tuo splendore minùs dignum esse videatur: præsertim,

ſertim, ſi vel ex ſua tenuitate, vel præcelſâ tuâ dignitate æſtimetur: confido tamen, M^tem^ Tuam, pro eximia ſua humanitate & innata heroica clementia, quæ Tibi & toti laudatiſſimæ Tuæ Familiæ Auſtriacæ planè eſt hæreditaria, animum potiùs donantis, quàm muneris hujus vilitatem, benigniſſimè ſpectaturam. Neq; verò ſemper, ea quæ tenuia ac humilia ſunt, propterea deſpicatui habenda: nam

Sæpe etiam parvis gratia rebus ineſt.

Quid? quòd liber hic meus, uti magna me ſpes tenet,

ipsâ etiam novitate suâ & argumenti insolentiâ, non parùm se commendabit? Quandoquidem (nisi vehementer fallor) primus ego in hoc publicum orbis theatrum prodeo, qui barbaricam istam Turcorum linguam certis regulis limitatam & circumscriptam, ejusque dictiones & vocabula, vel *ipso pænè timenda sono* (ut poëtæ verbis utar) magnâ ex parte dictionario peculiari comprehensa, typis nunc evulgo: id quod ipsum jamolim, in lingua quoq; Sclavonica â me fuit præsti-

præstitum. His accedit etiam singularis utilitas & commodorum multitudo, ex linguæ hujus, quantumvis barbaræ (modò ratio ejus aliqua habeatur) notitia certò emersura: quæ adeò manifesta est, & inprimis M^tis T. ita perspecta, ut nihil attineat, pluribus id verbis hoc loco inculcare. Quàm enim præclara sit atque honorifica, magnaq; cum laude conjuncta, quàm ad omnes vitæ humanæ partes conducibilis, quàm deniq; pace & bello, domi & militiæ, omnino necessaria, cùm

aliarum linguarum, tum verò, præsertim hoc nostro seculo, etiam sermonis Turcici cognitio & intelligentia: quis Te meliùs & penitiùs animadvertere exploratumq; habere potuerit, qui ipsemet pluriũ Idiomatum callentissimus, tam diversis nationibus, & tot linguâ differentibus populis, hactenus summo cum imperio præfuisti: quiq; immanissimos Turcorum impetus, multos jam annos, non tantùm fortiter sustinuisti, sed implacabilem quoq; illorum rabiem, expugnatis aliquot præcipuis

cipuis hostilibus præsidiis, [a] Novigrado videlicet & [b] Strigonio, obsessâq; regni Hungariæ metropoli [c] Buda, ingenti & excelso animo repressisti, jugumq; barbaricum, quod nobis toties ab illis imminebat, à cervicibus nostris feliciter propulsasti. Ipso enim usu & rerum bellicarum experentiâ didicisti, peritiam linguæ hosticæ, ad res bellicas, feliciùs administrandas, in ipsis etiam castris, inq; medio armorum strepitu, & inter lituorum tubarumq; clangores, plurimum momenti ad-

[a] An. 1594. 10. Martij.
[b] Anno 1595. 1. Septemb.
[c] Anno 1598. Mense Octobri.

ferre: ubi nimirum ij, qui ad clavum ſedent,& imperij gubernacula tractant, non alienis auribus audiunt, neque alieno ore, propter inſcitiam, loqui coguntur. Id quod paſſim ex hiſtoriis liquet; nos unum atque alterum ſuperioris & noſtri ævi exemplum paucis attingemus. Otho II. hujus nominis Rom. Imperator, in bello, quod cum Græcis & Saracenis in Apulia geſſit, inſi-
Anno Chriſti 982. diis hoſtium [d] interceptus, cùm Græcè ſciret, eoque ſermone hoſtes allocutus uteretur, eos ita fefellit, ut non ani-

animadvertentes eum esse Germanum, nedum ipsum Imperatorem, facilè pecuniâ à se redimi paterentur: atq; ita Græcæ linguæ scientia Cæsari in tantum profuit, ut ipsi libertatem & vitam ab hostium injuriâ integram incolumemq; servârit; cujus si fuisset ignarus, jam de ejus salute erat actum. Nostro ævo, cùm firmissimum illud & munitissimum Pannoniæ propugnaculũ; Iaurinum, proditione magis & perfidiâ quorundam nostratium, quàm vi & virtute bellica à Turcis esset [e] occupatum,

[e] An. 159 29. Sept.

tum, jamque salus Reipubl. Christianæ & Imperij dignitas summo in discrimine versarentur: nulla id vi, nullis dolis, ex faucibus hostis eripi potuit, donec tandem velites quidam (Husaros vulgò appellitant) Turcici Idiomatis gnari, linguæ hujus adminiculo, recuperationem ejus, fortunante DEO, feliciter promoverunt, & à sociorum copiis, reliquoque exercitu adjuti, cum incredibili totius Christiani orbis lætitiâ effectam dederunt. Nihil hîc dicam,

An. 1598. 29. Martij.

cùm

cùm nemo non id facilè conjecturâ possit assequi, quantum adjumenti, linguæ hujus Turcicæ notitia, si incrementum apud nostros caperet, esset allatura ad propagandam inter gentes illas Mahumetanas, religionem Christianam, & ad refutandum nefarias & abominabiles Alcorani nugas & blasphemias. Ego itaq;, tum ut publicam utilitatem quadamtenus, pro mea tenuitate, juvarem: tum verò, ut hac editione, aliis me peritioribus, ansam præberem, majora in hoc argumenti

menti genere præstandi, & cœptis his, ea quæ deesse videbuntur, addendi, libellũ hunc diutius apud me premere nolui. Quem ut, Invictissime & Potentissime Rex, Domine clementissime, sereno vultu benignè excipere digneris, meq; devotissimũ Tibi clientem porrò commendatum habeas, summo studio, humilimaque animi subjectione rogo atq; obsecro. DEUS OPT. MAX. Majestatem Tuam diu nobis florentẽ & incolumem conservet. Datum, VI. Kal. Martij: quo die, non sine auspi-

catissimo ad salutem Christianorum, & Turcis ad interitum fatali, omine, tres olim gloriosissimi Reges, in hanc lucem fuerunt editi. Natalis enim pariter fuit & T.[g] Majestatis, & Divorum, [h] Matthiæ I. Regis Hungariæ & [i] Caroli V. Rom. Imp. Avi tui materni: quorum alteri sicut in regno successisti, ita alteri non minùs in augusta dignitate ut succedas, ex animo voveo.

[g] An. 1557. 24. Febr.
[h] An. 1443. 24. Febr.
[i] Anno 1500. 24. Febr.

T. Regiæ M^{tis}

Subjectißimus
Cliens

Hieronymus Megiserus.

Hieronymi Megiseri
Sereniss. Electoris Saxoniæ Historici,

INSTITUTIONUM LINGVÆ TURCICÆ,

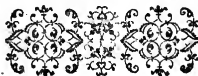
Liber Primus.

Seu

ISAGOGES GRAMmaticæ Turcicæ

Pars prior.

De Orthographia Turc-Arabica.

PETRUS KIRSTENIUS PHIlosophiæ & Medicinæ Doctor.

Lectori Salutem.

TRansmisit nuper ad nos, Lector Candide, vir CL. Dn. Hieronymus Megiserus Serenifs. Elector: Saxon: Historicus, amicus noster, præsentem hanc succinctam & eruditam Isagogen Orthographiæ Turc-Arabicæ, petiitq; ut ea typis nostris Arabicis in publicum ederetur. Cui petitioni lubentes satisfacere voluimus.

Scias itaq;, summâ qua fieri potuit fide, hæc ex authoris αὐτογράφῳ, typis transscripta esse, quibus ut feliciter utaris, & hisce conatibus faveas, est quod ex animo vovemus. VaL.

De Literis.

Caput I.

Lingva Turcica magnam habet cū Persica & Tartarica cognationem; sed ab Arabica planè est diversa. In sacris tamen utplurimū hanc usurpant Turci: cùm Alcoranus in ea sit conscriptus; Qvin etjam, iisdem omninò, qvibus Arabes, in scribēdo utuntur literarum characteribus: & iisdem qvoq; punctis, seu vocalium notis. Sunt autem literæ Turc-Arabicæ, Triginta una, qvarum figuræ, nomina & potestas, in seqventi Tabella subjiciuntur.

Nomen.	Poteſtas.	Finalis.	Figura.
Elif.	a. e.	ـا ا	ا
Be.	b.	ب ـب	ب بـ ـبـ
Pe.	p.	پ ـپ	پ پـ ـپـ
Te.	t.	ة ـة ت ـت	ت تـ ـتـ
Se.	ſ.	ث ـث	ث ثـ ـثـ
Dſchim.	g. dſch.		ج جـ ـجـ ـج ج
Tſchim.	g. tſch.		چ چـ ـچـ ـچ چ
Ha.	h.		ح حـ ـحـ ـح ح
Hi.	ch. h.		خ خـ ـخـ ـخ خ
Dal.	d.	ـد ـد د	ـد ـد د

Sel.

Nomen.	Poteſtas.	Finalis.	Figura.
Sel.	s.	ـذ ذ	ـذ ذ
Ri.	r.	ـر ر	ـر ر
Ze.	z.	ـز ز	ـز ز
Sin.	s.	س ـس	ـسـ سـ س
Schin.	ſch.	ش ـش	ـشـ شـ ش
Sad.	ſ.	ص ـص	ـصـ صـ ص
Tzad.	tz.	ض ـض	ـضـ ضـ ض
Thui.	t.	ط ـط	ـط ط
Suoi.	ſ.	ظ ـظ	ـظ ظ
Ain.	a.	ع ـع ـعـ	ـعـ عـ ع

Nomen.	Potestas.	Finalis.	Figura.
Gain.	g.	ـغ ـغ ـغـ	غـ غـ غ
Fe.	f.	ـف ـف ـفـ	فـ فـ ف
Kaf.	k.	ـق ـق ـقـ	قـ قـ ق
Kef. gief. nief. (k.n.g.		ـك ـك ـكـ	كـ كـ ك
Lam.	l.	ـل ـل ـلـ	لـ لـ ل
Mim.	m.	ـم ـم ـمـ	مـ مـ م
Nun.	n.	ـن ـن ـنـ	نـ نـ ن
Vau.	u.*w*.	ـو ـو	و و و
He.	h.	ـه ـه ـهـ	هـ هـ ه
LamElif.	la.	ـلا	لا لا لا
Ie.	i.	ـي	يـ يـ ي

Obſervationes qvædam de literis.

Caput II.

1. Duæ ſunt in hoc Alphabeto literæ, Turcis tãtùm ac Perſis peculiares, qvibus Arabes nunqvam utuntur: videlicet, پ Pe, & ژ Ce.

2. Kef qvoties tria puncta habet in vertice, hoc modo, ڭ pronunciari debet, ut gnief.

3. Octo hæ literæ, qvòd in pronunciatione os qvaſi implent, à Turcis rotundæ appellantur: videlicet, ح ha. ص ſad. ض Tzad. ط tuoi. ظ ſuoi. ع ain. غ gain. ق Kaff.

4. Aliqvot literarum nomina, in lingva Turcica, ſunt σημαντικά:

ut, *Elif*, id est, rectus. *Ha*, ita. *Dal*, surculus ex arbore. *Sin*, sepulcrum. *Dzad*, vende. *Ain*, oculus. *Ie*, comedere. Barth. Rathmanus p. 11.

5. Literæ hæ TurcArabicæ pleræq; omnes sunt ubiq; connexiles: id est, in dextro & sinistro latere, cum præcedentibus, subseqventibus, & inter se copulari & conjungi possunt; præter has septem: ا Elif. د Dal. ذ Sel. ر Ri. ز Ze. و Vau. لا LamElif. Hæ enim in dextro tantùm latere, & cum præcedentibus conjunguntur: nõ autem in sinistro, nec inter se, nec cũ subseqventibus. In hac literarum connexione, opera danda est, ut initialis semper sit minor, nec tam lata ut reliqvæ, finalis verò semper plenè & in-

& integrè ſcribatur. Idem p.20:
6. Literæ hæ ratione organorum, qvibus eduntur, à Turcis ſolent dividi in Gutturales, Labiales,& Medias. Gutturales ſunt hæ ſex, ا Elif. ه he. ح ha. ع ain. غ gain. خ hi. ita dictę, qvòd gutture potiùs, qvã labiis exprimuntur. Turcæ has vocant *Hålki*, id eſt, collum. Labiales (Turcis *Schefebi*, qvod labium ſignificat) ſunt qvinq;: ف fe. ب be. پ pe. م mim. و vau. Reliqvæ literæ omnes Mediæ vocantur, nempe *Baſſathi*, qvę vox ſignificat medium vel mediocritatem.
7. Elif, in voce Allah, ſemper legitur ut a. Eadem litera ab initio poteſt legi, ut, a, e, i, u. In medio verò & fine, qvando caret puncto, a, valet Ratm. p.30.

8. Na-

8. Naturalis harum literarum ordo idem esse debebat, qvi est apud Hebreos. Turcæ autem in ignominiam Judæorum & ipsorum fidei, naturalem ordinem perverterunt, & literas tetragrammatō nominis divini יהוה ad finem collocarunt: qvæ alioqvin statim ab initio, vel in medio saltem Alphabeti, juxta veram Hebræorum originem ponuntur. Ruthg. Spei. in Compend. Grammat. Arabicæ.

9. Turci solent iis nominibus, qvæ à gemina consonante incipiunt, literam i vel u gallicum præponere. Verbi gratia, cùm pro scendere dicunt Ischender. pro scodra, Iscodara: pro scopia, uscopia. Joh. Lewēclajus in Pandect.

DE

DE PUNCTIS, ſeu Vocalibus.

Caput III.

DE punctis Eſſentialibꝰ, qvibus pleræq́; literarum figuræ inter ſe differunt, & à ſe invicem dignoſcuntur, nihil attinet dicere; cùm ea in Alphabeti tabella omnibus ſint conſpicua. Sed hîc agitur de iis punctis, qvæ aut Vocalium vice funguntur, aut ad Syllabarum diſtinctiones reqviruntur: qvorum hæ ſunt notæ:

Biruſten, Turcis: Arabicè Patach vel Næſab. valet e. ut, بَ be.

Bireſreh. Arab. cheſre. i. ut, بِ bi.

Birotro. Arab. Tzum. u. ut, بُ bu.

Ikuſtun. Arab. Naſſab en. ut, بً bē.

Ikeſreh. Arab. Ger. in. ut, بٍ bin.

Ikotro. Arab. Rapha. un. ut, بٌ bun.

vel

vel Dſcheſim. Geſim. Hujus poteſtas eſt, ut literas duas inter qvas collocatur, connectendas eſſe moneat.

Teſchtith. Denotat plures literas conjungẽdas eſſe, & ex iis unam ſyllabam conſtituendam. Item literam, cui imponitur, eſſe duplicandam. In fine poſitum, literam ultimam fortiter exprimẽdam eſſe, monet.

Met. valet A.

Hamſeliph. Qvoties hoc ponitur, pro Eliph ſumẽdum eſt: & cum puncto conſtituit ſyllabam, e, i, u. & ſemper cadit in ultimam literam.

Caput IV.

Syllabarium lingvæ Turcicæ.

Nihil tàm difficile eſt, qvin facilè fiat, ſi lubens facias, atq; diligentiam adhibeas. Hæc dicti Terentiani

Paro-

Parodia, etjam in eos qvi Orthographiæ Turcicæ & Arabicæ studiosi sunt, non incommodè qvadrat. Qvãvis enim illa, prima fronte, difficilima esse videatur; si tamen industrius atq; indefessus tyro, non tantùm animum non despondeat, sed neq; de labore qvicqvam remittat, & inprimis se assiduè legendo, & syllabas colligendo exerceat, brevi omnis difficultas penitus evanescet. Usus enim freqvens (teste Cicerone) omnium magistrorũ præcepta superat. Id qvod & Turci nôrunt, qvi pueros suos initiò tanta cum cura ac diligentia, in syllabariis suis exercere solent. Qvæ docendi ratio, cùm accommodatissima atq; utilissima sit, Syllabarium integrũ (qvo Turci uti consveverunt) huic capiti inserere placuit: neq; dubito, qvin id studiosis non ingratum sit futurum.

Sylla-

Syllabarium lingvæ Turcicæ.

ذَِ ُ	دَِ ُ	خَِ ُ	حَِ ُ	جَِ ُ	ثَِ ُ	تَِ ُ	بَِ ُ	اَِ ُ
ſe	de	che	he	ge	ſe	te	be	e
ſi	di	chi	hi	gi	ſi	ti	bi	i
ſu	du	chu	hu	gu	ſu	tu	bu	u

عَِ ُ	ظَِ ُ	طَِ ُ	ضَِ ُ	صَِ ُ	شَِ ُ	سَِ ُ	زَِ ُ	رَِ ُ
ae	ſe	te	tze	ſe	ſche	ſe	ze	re
ai	ſi	ti	tzi	ſi	ſchi	ſi	zi	ri
au	ſu	tu	tzu	ſu	ſchu	ſu	zu	ru

هَِ ُ	وَِ ُ	نَِ ُ	مَِ ُ	لَِ ُ	كَِ ُ	قَِ ُ	فَِ ُ	غَِ ُ
he	ʒwe	ne	ma	le	ke	ka	fe	ge
hi	ʒwi	ni	mi	li	ki	ki	fi	gi
hu	ʒwu	nu	mu	lu	ku	ku	fu	gu

دًٍ ٌ	خًٍ ٌ	حًٍ ٌ	جًٍ ٌ	ثًٍ ٌ	تًٍ ٌ	بًٍ ٌ	اًٍ ٌ	يَِ ُ
den	chen	hen	gen	ſen	ten	ben	en	je
din	chin	hin	gin	ſin	tin	bin	in	ji
dun	chun	hun	gun	ſun	tun	bun	un	ju

عًٍ ٌ	ظًٍ ٌ	طًٍ ٌ	ضًٍ ٌ	صًٍ ٌ	شًٍ ٌ	سًٍ ٌ	زًٍ ٌ	رًٍ ٌ	ذًٍ ٌ
aen	ſen	ten	tzen	ſen	ſchen	ſen	zen	ren	ſen
ain	ſin	tin	tzin	ſin	ſchin	ſin	zin	rin	ſin
aun	ſun	tun	tzun	ſun	ſchun	ſun	zun	run	ſun

hen

جً فً قً كً لً مً نً وً هً

hen	wen	nen	men	len	ken	ken	fen	gen
hin	win	nin	min	lin	kin	kin	ſin	gin
hun	wun	nun	mun	lun	kun	kun	fun	gun

يً اَبْ بَبْ تَبْ ثَبْ جَبْ

geb	ſeb	teb	beb	eb	jen
gib	ſib	tib	bib	ib	jin
gub	ſub	tub	bub	ub	jun

حَبْ خَبْ دَبْ ذَبْ رَبْ زَبْ

zeb	reb	ſeb	deb	cheb	heb
zib	rib	ſib	dib	chib	hib
zub	rub	ſub	dub	chub	hub

سَبْ شَبْ صَبْ ضَبْ طَبْ

teb	tzeb	ſeb	ſcheb	ſeb
tib	tzib	ſib	ſchib	ſib
tub	tzub	ſub	ſchub	ſub

ظَبْ عَبْ غَبْ فَبْ قَبْ كَبْ

keb	k b	feb	geb	aeb	ſeb
kib	k b	fib	gib	aib	ſib
kub	kub	fub	gub	aub	ſub

jeb

Syllabarium lingvæ Turcicæ

لَبْ مَبْ نَبْ وَبْ هَبْ يَبْ

jeb	heb	web	neb	meb	leb
jib	hib	wib	nib	mib	lib
jub	hub	wub	nub	mub	lub

اَتْ بَتْ تَتْ ثَتْ جَتْ حَتْ

het	get	ſet	tet	bet	et
hit	git	ſit	tit	bit	it
hut	gut	ſut	tut	but	ut

خَتْ دَتْ ذَتْ رَتْ زَتْ سَتْ

ſet	zet	ret	ſet	det	chet
ſit	zit	rit	ſit	dit	chit
ſut	zut	rut	ſut	dut	chut

شَتْ صَتْ ضَتْ طَتْ ظَتْ عَتْ

aet	ſet	tet	tzet	ſet	ſchet
ait	ſit	tit	tzit	ſit	ſchit
aut	ſut	tut	tzut	ſut	ſchut

غَتْ فَتْ قَتْ كَتْ لَتْ مَتْ

met	let	ket	ket	fet	get
mit	lit	kit	kit	fit	git
mut	lut	kut	kut	fut	gut

bes

Syllabarium Linguæ Turcicæ.

نَثْ وَثْ هَثْ يَثْ اَثْ بَثْ

bes	es	jet	het	&wet	net
bis	is	jit	hit	&wit	nit
bus	us	jut	hut	&wut	nut

تَثْ ثَثْ جَثْ حَثْ خَثْ دَثْ

des	ches	hes	ges	ſes	tes
dis	chis	his	gis	ſis	tis
dus	chus	hus	gus	ſus	tus

ثَثْ رَثْ زَثْ سَثْ شَثْ صَثْ

ſes	ſches	ſes	zes	res	ſes
ſis	ſchis	ſis	zis	ris	ſis
ſus	ſchus	ſus	zus	rus	ſus

ضَثْ طَثْ ظَثْ عَثْ غَثْ فَثْ

fes	ges	aes	ſes	tes	tzes
fis	gis	ais	ſis	tis	tzis
fus	gus	aus	ſus	tus	tzus

قَثْ كَثْ لَثْ مَثْ نَثْ وَثْ

wes	nes	mes	les	kes	kes
wis	nis	mis	lis	kis	kis
wus	nus	mus	lus	kus	kus

Syllabarium Lingvæ Turcicæ.

جَجْ	ثَجْ	تَجْ	بَجْ	اَجْ	يَشْ	هَشْ
geg	ſeg	teg	beg	eg	jes	hes
gig	ſig	tig	big	ig	jis	his
gug	ſug	tudſch	bug	udſch	jus	hus

سَجْ	زَجْ	رَجْ	ذَجْ	دَجْ	خَجْ	حَجْ
ſeg	zeg	reg	ſeg	deg	cheg	heg
ſig	zig	rig	ſig	dig	chig	hig
ſug	zug	rug	ſug	dug	chug	hug

قَجْ	فَجْ	غَجْ	عَجْ	ظَجْ	طَجْ	ضَجْ	صَجْ	شَجْ
keg	feg	geg	aeg	ſeg	teg	tzeg	ſeg	ſcheg
kig	fig	gig	aig	ſig	tig	tzig	ſig	ſchig
kug	fug	gug	aug	ſug	tug	tzug	ſug	ſchug

اَحْ	يَجْ	هَجْ	وَجْ	نَجْ	مَجْ	لَجْ	كَجْ
ach	jeg	heg	&weg	neg	meg	ledſch	keg
ich	jig	hig	&wig	nig	midſch	lig	kig
uch	jug	hug	&wug	nug	mudſch	lug	kug

دَحْ	خَحْ	حَحْ	جَحْ	ثَحْ	تَحْ	بَحْ
dech	chech	hech	gech	ſech	tech	bech
dich	chich	hich	gich	ſich	tich	bich
duch	chuch	huch	guch	ſuch	tuch	buch

tech	tzech	ſech	ſchech	ſech	zech	rech	ſech
tich	tzich	ſich	ſchich	ſich	zich	rich	ſich
tuch	tzuch	ſuch	ſchuch	ſuch	zuch	ruch	ſuch

nech	mech	lech	kech	kech	fech	gech	aech	ſech
nich	mich	lich	kich	kich	fich	gich	aich	ſich
nuch	much	luch	kuch	kuch	fuch	guch	auch	ſuch

gech	ſech	tech	bech	ech	jech	hech	wech
gich	ſich	tich	bich	ich	jich	hich	wich
guch	ſuch	tuch	buch	uch	juch	huch	wuch

ſech	zech	rech	ſech	dech	chech	hech
ſich	zich	rich	ſich	dich	chich	hich
ſuch	zuch	ruch	ſuch	duch	chuch	huch

kech	ſech	gech	aech	ſech	tech	tzech	ſech	ſchech
kich	ſich	gich	aich	ſich	tich	tzich	ſich	ſchich
kuch	ſuch	guch	auch	ſuch	tuch	tzuch	ſuch	ſchuch

كَخْ لَخْ مَخْ نَخْ وَخْ هَخْ يَخْ اَدْ

ed	jech	hech	ẟwech	nech	mech	lech	kech
id	jich	hich	ẟwich	nich	mich	lich	kich
ud	juch	huch	ẟwuch	nuch	much	luch	kuch

بَدْ تَدْ ثَدْ جَدْ حَدْ خَدْ دَدْ

ded	ched	hed	ged	ſed	ted	bed
did	chid	hid	gid	ſid	tid	bid
dud	chud	hud	gud	ſud	tud	bud

ذَدْ رَدْ زَدْ سَدْ شَدْ صَدْ ضَدْ

tzed	ſed	ſched	ſed	zed	red	ſed
tzid	ſid	ſchid	ſid	zid	rid	ſid
tzud	ſud	ſchud	ſud	zud	rud	ſud

طَدْ ظَدْ عَدْ غَدْ فَدْ قَدْ كَدْ

ked	ked	fed	ged	aed	ſed	ted
kid	kid	fid	gid	aid	ſid	tid
kud	kud	fud	gud	aud	ſud	tud

لَدْ مَدْ نَدْ وَدْ هَدْ يَدْ اَسْ بَسْ

bes	es	jed	hed	ẟwed	ned	med	led
bis	is	jid	hid	ẟwid	nid	mid	lid
bus	us	jud	hud	ẟwud	nud	mud	lud

ذن دن خن حن جن ثن تن

ſes	des	ches	hes	ges	ſes	tes
ſis	dis	chis	hıs	gis	ſis	tis
ſus	duſ	chus	hus	gus	ſus	tus

طن ضن صن شن سن زن رن

tes	tzes	ſes	ſches	ſes	zes	res
tis	tzis	ſis	ſchis	ſis	zis	ris
tus	tzus	ſus	ſchus	ſus	zus	rus

لن كن قن فن غن عن ظن

les	kes	kes	fes	ges	aês	ſes
lis	kis	kis	fis	gis	aïs	ſis
lus	kus	kus	fus	gus	aus	ſus

ثر تر بر ار ين هن ون نن من

ſer	ter	ber	er	jes	hes	wes	nes	mes
ſir	tir	bir	ir	jis	his	wis	nis	mis
ſur	tur	bur	ur	jus	hus	wus	nus	mus

زر رر ذر در خر حر جر

zer	rer	ſer	der	cher	her	ger
zir	rır	ſir	dir	chir	hir	gir
zur	rur	ſur	dur	chur	hur	gur

عر	ظر	طر	ضر	صر	شر	سر
aër	ſer	ter	tzer	ſer	ſcher	ſer
air	ſir	tir	tzir	ſir	ſchir	ſir
aur	ſur	tur	tzur	ſur	ſchur	ſur

ور	نر	مر	لر	كر	قر	فر	غر
wer	ner	mer	ler	ker	ker	fer	ger
wir	nir	mir	lir	kir	kir	fir	gir
wur	nur	mur	lur	kur	kur	fur	gur

حز	جز	ثز	تز	بز	از	ير	هر
hes	ges	ſes	tes	bes	es	je	her
his	gis	ſis	tis	bis	is	jir	hir
hus	gus	ſus	tus	bus	us	jur	hur

شز	سز	زز	رز	ذز	دز	خز
ſches	ſes	zes	res	ſes	des	ches
ſchis	ſis	zis	ris	ſis	dis	chis
ſchus	ſus	zus	rus	ſus	dus	chus

فز	غز	عز	ظز	طز	ضز	صز
fes	ges	aes	ſes	tes	tzes	ſes
fis	gis	ais	ſis	tis	tzis	ſis
fus	gus	aus	ſus	tus	tzus	ſus

hes

قز كز لز مز نز وز هز

hes	&wes	nes	mes	les	kes	kes
his	&wis	nis	mis	lis	kis	kis
hus	&wus	nus	mus	lus	kus	kus

ژس اس بس تس ثس جس

ges	ſes	tes	bes	es	jes
gis	ſis	tis	bis	is	jis
gus	ſus	tus	bus	us	jus

حس خس دس ذس رس زس

zes	res	ſes	des	ches	hes
zis	ris	ſis	dis	chis	his
zus	rus	ſus	dus	chus	hus

سس شس صس ضس طس

tes	tzes	ſes	ſches	ſes
tis	tzis	ſis	ſchis	ſis
tus	tzus	ſus	ſchus	ſus

ظس عس غس فس قس كس

kes	kes	fes	ges	aes	ſes
kis	kis	fis	gis	ais	ſis
kus	kus	fus	gus	aus	ſus
					jes

لش مش نش وش هش يش

jes	hes	&wes	nes	mes	les
jis	his	&wis	nis	mis	lis
jus	hus	&wus	nus	mus	lus

اش بش تش ثش جش حش

heſch	geſch	ſeſch	teſch	beſch	eſch
hiſch	giſch	ſiſch	tiſch	biſch	iſch
huſch	guſch	ſuſch	tuſch	buſch	uſch

خش دش ذش رش زش سش

ſeſch	zeſch	reſch	ſeſch	deſch	cheſch
ſiſch	ziſch	riſch	ſiſch	diſch	chiſch
ſuſch	zuſch	ruſch	ſuſch	duſch	chuſch

شش صش ضش طش ظش

ſeſch	teſch	tzeſch	ſeſch	ſcheſch
ſiſch	tiſch	tziſch	ſiſch	ſchiſch
ſuſch	tuſch	tzuſch	ſuſch	ſchuſch

عش غش فش قش كش لش

leſch	keſch	keſch	feſch	geſch	aeſch
liſch	kiſch	kiſch	fiſch	giſch	aiſch
luſch	kuſch	kuſch	fuſch	guſch	auſch

bes

مِشْ نِشْ وِشْ هِشْ يِشْ اِشْ

es	jeſch	heſch	ʒweſch	neſch	meſch
is	jiſch	hiſch	ʒwiſch	niſch	miſch
us	juſch	huſch	ʒwuſch	nuſch	muſch

بِصْ تِصْ ثِصْ جِصْ حِصْ خِصْ

ches	hes	ges	ſes	tes	bes
chis	his	gis	ſis	tis	bis
chus	hus	gus	ſus	tus	bus

دِصْ ذِصْ رِصْ زِصْ سِصْ شِصْ

ſches	ſes	zes	res	ſes	des
ſchis	ſis	zis	ris	ſis	dis
ſchus	ſus	zus	rus	ſus	dus

صِصْ ضِصْ طِصْ ظِصْ عِصْ غِصْ

ges	aes	ſes	tes	tſes	ſes
gis	ais	ſis	tis	tſis	ſis
gus	aus	ſus	tus	tſus	ſus

فِصْ قِصْ كِصْ لِصْ مِصْ نِصْ

nes	mes	les	kes	kes	fes
nis	mis	lis	kis	kis	fis
nus	mus	lus	kus	kus	fus

تَصْ	بَصْ	اَصْ	يَصْ	هَصْ	وَصْ
tes	bes	es	jes	hes	wes
tis	bis	is	jis	his	wis
tus	bus	us	jus	hus	wus

ذَصْ	دَصْ	چَصْ	حَصْ	جَصْ	ثَصْ
ſes	des	ches	hes	ges	ſes
ſis	dis	chis	his	gis	ſis
ſus	dus	chus	hus	gus	ſus

ضَصْ	صَصْ	شَصْ	سَصْ	زَصْ	رَصْ
ſes	ſes	ſches	ſes	zes	res
ſis	ſis	ſchis	ſis	zis	ris
ſus	ſus	ſchus	ſus	zus	rus

قَصْ	فَصْ	غَصْ	عَصْ	ظَصْ	طَصْ
kes	fes	ges	aes	ſes	tes
kis	fis	gis	ais	ſis	tis
kus	fus	gus	aus	ſus	tus

هَصْ	وَصْ	نَصْ	مَصْ	لَصْ	كَصْ
hes	ȝwes	nes	mes	les	kes
his	ȝwis	nis	mis	lis	kis
hus	ȝwus	nus	mus	lus	kus

jes

Syllabarium Lingvæ Turcicæ.

خط حط جط ثط تط بط اط يص

chat hat gat ſat tat bat at jes
chit hit git ſit tit bit it ſis
chut hut gut ſut tut but ut jus

ضط صط شط سط زط رط ذط دط

ſat ſat ſchat ſat zat rat ſat dat
ſit ſit ſchit ſit zit rit ſit dit
ſut ſut ſchut ſut zut rut ſut dut

لط كط قط فط غط عط ظط طط

lat kat kat fat gat aat ſet tat
lit kit kit fit git ait ſit tit
lut kut kut fut gut aut ſut tut

ثظ تظ بظ اظ يط هط وط نط مط

ſas tas bas as jat hat wat nat mat
ſis tis bis is jit hit wit nit mit
ſus tus bus us jut hut wut nut mut

زظ رظ ذظ دظ خظ حظ جظ

zas ras ſas das chas has gas
zis ris ſis dis chis his gis
zus rus ſus dus chus hus gus

سَظْ شَظْ صَظْ ضَظْ طَظْ ظَظْ عَظْ غَظْ

gas	aas	ſas	tas	ſas	ſas	ſchas	ſas
gis	ais	ſis	tis	ſis	ſis	ſchis	ſis
gus	aus	ſus	tus	ſus	ſus	ſchus	ſus

فَظْ قَظْ كَظْ لَظْ مَظْ نَظْ وَظْ هَظْ

has	ȣas	nas	mas	las	kas	kas	fas
his	ȣis	nis	mis	lis	kis	kis	fis
hus	ȣus	nus	mus	lus	kus	kus	fus

يَظْ اَعْ بَعْ تَعْ ثَعْ جَعْ حَعْ

haa	gaa	ſaa	taa	baa	aaa	jas
hia	gia	ſia	tia	bia	aia	jis
hua	gua	ſua	tua	bua	aua	jus

خَعْ دَعْ ذَعْ رَعْ زَعْ سَعْ شَعْ

ſchaa	ſaa	zaa	raa	ıaa	daa	chaa
ſchia	ſia	zia	ria	ſia	dia	chia
ſchua	ſua	zua	rua	ſua	dua	chua

صَعْ ضَعْ طَعْ ظَعْ عَعْ غَعْ فَعْ

faa	gaa	aaa	ſaa	taa	ſaa	ſaa
fia	gia	aia	ſia	tia	ſia	ſia
fua	gua	aua	ſua	tua	ſua	ſua

kaa

Syllabarium Lingvæ Turcicæ.

هع	وع	نع	مع	لع	كع	قع
haa	ȣwaa	naa	maa	laa	kaa	kaa
hia	ȣwia	nia	mia	lia	kia	kia
hua	ȣwua	nua	mua	lua	kua	kua

حع	جع	ثع	تع	بع	اع	يع
hag	gag	ſag	tag	bag	ag	jaa
hig	gig	ſig	tig	big	ig	jia
hug	gug	ſug	tug	bug	ug	jua

شع	سع	زع	رع	ذع	دع	خع
ſchag	ſag	zag	rag	ſag	dag	chag
ſchig	ſig	zig	rig	ſig	dig	chig
ſchug	ſug	zug	rug	ſug	dug	chug

فع	غع	عع	ظع	طع	ضع	صع
fag	gag	aag	ſag	tag	ſag	ſag
fig	gig	aig	ſig	tig	ſig	ſig
fug	gug	aug	ſug	tug	ſug	ſug

هع	وع	نع	مع	لع	كع	قع
hag	wag	nag	mag	lag	kag	kag
hig	wig	nig	mig	lig	kig	kig
hug	wug	nug	mug	lug	kug	kug
						jag

يَغْ اِفْ بَفْ تَفْ ثَفْ جَفْ

gaf	ſaf	taf	baf	ef	jag
gif	ſif	tif	bif	if	jig
guf	ſuf	tuf	buf	uf	jug

حَفْ خَفْ دَفْ ذَفْ رَفْ زَفْ

zaf	raf	ſaf	daf	chaf	haf
zif	rif	ſif	dif	chif	hif
zuf	ruf	ſuf	duf	chuf	huf

سَفْ شَفْ صَفْ ضَفْ طَفْ

taf	ſaf	ſaf	ſchaf	ſaf
tif	ſif	ſif	ſchif	ſif
tuf	ſuf	ſuf	ſchuf	ſuf

ظَفْ عَفْ غَفْ فَفْ قَفْ

kaf	faf	gaf	aaf	ſaf
kif	fif	gif	aif	ſif
kuf	fuf	guf	auf	ſuf

kaf

Syllabarium Lingvæ Turcicæ.

وف	نف	مف	لف	كف
ʒwaf	naf	maf	laf	kaf
ʒwif	nif	mif	lif	kif
ʒwuf	nuf	muf	luf	kuf

ثق	تق	بق	اق	يف	هف
ſak	tak	bak	ak	jaf	haf
ſik	tik	bik	ik	jif	hif
ſuk	tuk	buk	uk	juf	huf

ذق	دق	خق	حق	جق
ſak	dak	chak	hak	gak
ſik	dik	chik	hik	gik
ſuk	duk	chuk	huk	guk

صق	شق	سق	زق	رق
ſak	ſchak	ſak	zak	rak
ſik	ſchik	ſik	zik	rik
ſuk	ſchuk	ſuk	zuk	ruk

غق	عق	ظق	طق	ضق
gak	aak	ſak	tak	ſak
gik	aik	ſik	tik	ſik
guk	auk	ſuk	tuk	ſuk

مق لق كق قق فق

mak	lak	kak	kak	fak
mik	lik	kik	kik	ſik
muk	luk	kuk	kuk	fuk

بك اك يق هق وق نق

bek	ek	jak	hak	wak	nak
bik	ik	jik	hik	wik	nik
buk	uk	juk	huk	wuk	nuk

خك حك جك ثك تك

chek	hek	gek	ſek	tek
chik	hik	gik	ſik	tik
chuk	huk	guk	ſuk	tuk

سك زك رك ذك دك

ſek	zek	rek	ſek	dek
ſik	zik	rik	ſik	dik
ſuk	zuk	ruk	ſuk	duk

ظك طك ضك صك شك

ſek	tek	ſek	ſek	ſchek
ſik	tik	ſik	ſik	ſchik
ſuk	tuk	ſuk	ſuk	ſchuk

aak

عك غك فك قك كك

kek	kek	fek	gek	aek
kik	kik	fik	gik	aik
kuk	kuk	fuk	guk	auk

لك مك نك وك هك يك

jek	hek	ŝwek	nek	mek	lek
jik	hik	ŝwik	nik	mik	lik
juk	huk	ŝwuk	nuk	muk	luk

ال بل تل ثل جل حل خل دل

del	chel	hel	gel	ſel	tel	bel	el
dil	chil	hil	gil	ſil	til	bil	il
dul	chul	hul	gul	ſul	tul	bul	ul

ذل رل زل سل شل صل ضل

ſel	ſel	ſchel	ſel	ſel	rel	ſel
ſil	ſil	ſchil	ſil	ſil	ril	ſil
ſul	ſul	ſchul	ſul	ſul	rul	ſul

طل ظل عل غل فل قل كل مل

mel	kel	kel	fel	gel	ael	ſel	tel
mil	kil	kil	fil	gil	ail	ſil	til
mul	kul	kul	ful	gul	aul	ſul	tul

ثم	تم	بم	ام	يل		هل	ول	نل
ſem	tem	bem	em	jel		hel	8wel	nel
ſim	tim	bim	im	jil		hil	8wil	nil
ſum	tum	bum	um	juſ		hul	8wul	nul

سم	زم	رم	ذم	دم	خم	حم	جم
ſem	zem	rem	ſem	dem	chem	hem	gem
ſim	zim	rim	ſim	dim	chim	him	gim
ſum	zum	rum	ſum	dum	chum	hum	gum

قم	فم	غم	عم	ظم	طم	ضم	صم	شم
kem	fem	gem	aem	ſem	tem	ſem	ſem	ſchem
kim	fim	gim	aim	ſim	tim	ſin	ſim	ſchim
kum	fum	gum	aum	ſum	tum	ſum	ſum	ſchum

بن	ان	يم	هم	وم	نم	مم	لم	كم
ben	en	jem	hem	wem	nem	mem	lem	kem
bin	in	jim	him	wim	nim	mim	lim	kim
bun	un	jum	hum	wum	num	mum	lum	kum

دن	خن	حن	جن	ثن	تن
den	chen	hen	gen	ſen	ten
din	chin	hin	gin	ſin	tin
dun	chun	hun	gun	ſun	tun
					ſen

ذن رن زن سن شن صن

sen	schen	sen	zen	ren	sen
sin	schin	sin	zin	rin	sin
sun	schun	sun	zun	run	sun

ضن طن ظن عن غن فن

fen	gen	aen	sen	ten	sen
fin	gin	ain	sin	tin	sin
fun	gun	aun	sun	tun	sun

قن كن لن من نن ون

wen	nen	men	len	ken	ken
win	nin	min	lin	kin	kin
wun	nun	mun	lun	kun	kun

هن ين او بو تو ثو جو حو

heu	gen	seu	teu	beu	eu	jen	hen
hiu	giu	siu	tiu	biu	iu	jin	hin
huu	guu	suu	tuu	buu	uu	jun	hun

خو دو ذو رو زو سو شو صو

seu	scheu	seu	zeu	reu	seu	deu	cheu
siu	schiu	siu	ziu	riu	siu	diu	chiu
suu	schuu	suu	zuu	ruu	suu	duu	chuu

صوْ طوْ ظوْ عوْ غوْ فوْ قوْ كوْ

keu	keu	feu	geu	aeu	ſeu	teu	ſeu
kiu	kiu	fiu	giu	aiu	ſiu	tiu	ſiu
kuu	kuu	fuu	guu	auu	ſuu	tuu	ſuu

لوْ موْ نوْ ووْ هوْ يوْ اهْ بهْ تهْ

teh	beh	eh	jeu	heu	ẞweu	neu	meu	leu
tih	bih	ih	jiu	hiu	ẞwiu	niu	miu	liu
tuh	buh	uh	juu	huu	ẞwuu	nuu	muu	luu

ثهْ جهْ حهْ خهْ دهْ ذهْ رهْ زهْ

zeh	reh	ſeh	deh	cheh	heh	geh	ſeh
zih	rih	ſih	dih	chih	hih	gih	ſih
zuh	ruh	ſuh	duh	chuh	huh	guh	ſuh

سهْ شهْ صهْ ضهْ طهْ ظهْ عهْ

aeh	ſeh	teh	ſeh	ſeh	ſcheh	ſeh
aih	ſih	tih	ſih	ſih	ſchih	ſih
auh	ſuh	tuh	ſuh	ſuh	ſchuh	ſuh

غهْ فهْ قهْ كهْ لهْ مهْ نهْ وهْ

weh	neh	meh	leh	keh	keh	feh	geh
wih	nih	mih	lih	kih	kih	fih	gih
wuh	nuh	muh	luh	kuh	kuh	fuh	guh

heh

هَهْ يَهْ

jeh heh
jih hih
juh huh

CAPUT V.

Exercitia aliquot Lectionis & pronunciationis Turcicæ, in Exemplis Arabicis.

1.

بسم الاب والابن والــــروح

Spiritus & Filii & Patris nomine In

القدس اله واحد ❀ امين ❀

Amen. Unius Dei, Sancti

2.

عَوْنَنَــا بِسْمِ الرَّبِّ الَّذِي صَنَعَ

ʃanaas ladi rabil biʃmir Aunana.
fecit qvi Domini nomine in noſtrũ Auxiliũ

ʃamaa

✤ السمــــــــا وَالاَرْضَ

valardhi   *ſamaa*
terram &   cœlum

✤

اَبانا اَلّذي في اَلسّمـــاواتِ

alſemaveti   *phi*   *aldhi*   *Abana*
in cœlis   es   qvi Pater noſter

قَدُوسَ اِسمكَ تاتِي مَلكوتك ✤

malcuteca   *tati*   *iſmeca*   *kaduſſu*
regnum tuum veniat nomen tuum ſanctum,

تكون مَشيتكَ كما في اَلسّمــاء

alſſemai   *phi*   *kema*   *meſiteca*   *tacunn*
cœlis   in   ſicut   voluntas tua   ſit

وعَلى الاَرض ✤ خُبزنا كفــافنا

kephaphna   *chobezna* .   *alartzhi*   *vehhale*
ſuſtétationis noſtræ noſtrũ panẽ terrá ſupra ita
ahhttana

اعْطِنَا فِي اليومِ • وَاغْفِرْ لَنَا

lana veahhphar • *aliomi phi ahhttana*
nobis dimitte Et • hodiè da • nobis

مَا يَجِبُ عَلَيْنَا • كَمَا غَفَرْنَا

hhapharna kema • *hhalena juchibu ma*
dimittimus ſicut nobis à commiſſum eſt qvod

لِمَنْ اِخْطَا الَيْنَا • وَلا

vela • *elena ichta leman*
neq; • nos adverſus peccavit qvi ei

تُدْخِلْنَا تَجْرِيبْ لَكِنْ نَجِّنَا

naghna lacine • *teghribu tadchulna*
libera nos ſed • tentari facias nos

مِنَ الشِّرِيرِ • آمِين

Amen : *alſariri min*
Amen : malo à

4.

Conducibile eſt anagnoſtæ hujus lingvæ; ut freqventi uſu, & aſſidua lectione ac ſcriptione ſe exerceat. Ita enim fiet; ut primò ſtatim intuitu

tuitu possit intelligere & discernere, qvænam literæ sint ligabiles, & qvo pacto eædem commodissimè & artificiosè debeant connecti: qvi item Charactéres omnem ligaturam respuant. In hoc enim uno plurimum difficultatis esse videtur. Turci, ut etjam hac in parte tyronibus non desint, pueris seqventes dictiones proponunt, qvas syllabario proximè subjungunt, è qvibus artificium literas eleganter conjungendi facilimè potest addisci. Eæ dictiones ita se habent:

اَبْجَدْ • هَوَّزْ • حُطِّي • كَلَمَنْ •

Kelemen. Huttig. Hewes. Ebdsched.

CAPUT VI.

Exercitia aliqvot Lectionis & Pronunciationis Turcicæ, in Exemplis ejusdem lingvæ.

مُفْلِسَمْ اُولْ حَقْ قَتِنْدَهْ

Muflisem ol hak katinde

اَكْسُوكُمْ چُوقْدُرْ بَنُمْ

exigum gokdur benum.

Inops sum penès illum justum Deum miseria mea magna est:

Hem

هَمْ غَرِيبَمْ اَنْدَنْ آرْتُقْ

Hem garibem andan artük

كِمْسَنَمْ يُقْدُرْ بَنُمْ

kimſenem jokdur benum.

Et extra patriam neminem habeo præter illum.

شَاهِمُنْ بَنْجِي لَيِنْ مُثْبِرْ

Schahimung bengilaim mutbiru

مُجْرِمْ قُولِ يُقْ

mugrim kuli jok.

Rex meus ſimilem adverſarium & peccatorem ſervum non habet.

چُونْ هَمِي شَهْ سَوْدُوكُمْ

Gun hemiſche ſeudugum

اَحْتِلَهْ بُويْرُقْدُرْ بَنُمْ

achtile buiruk dur benum.

Nam ſemper mandata ejus negligo.

E   *Sahirum*

صَاحِرُمْ آبَادِ هُشْدُرْ بَاتِنُمْ

Sahirum abadu hoschdur batinum

فِيرَانْ بُوشْ

viranu bosch.

Externa mea equidem apparent, ſed interiora mea vacua ſunt.

كُونْكُلُومُنْكْ آيِنَهْسِي سِنُقْ دُونُكْ

Giunglumung aineſi ſinuk dunuk

دُرْ بَنُمْ

dur benum.

Speculum Cordis mei fractum eſt, & abſq; ſplendore.

نَهْ عِبَادَتْ قِيلُرَمْ اُولْ خَالِقَهْ

Ne ibadet kilurem ol halika

لَايِقْ اُولَمْ

laik olam.

Dignum officium Creatori meo nunqvam præſto.

نَه اِيشُمْ قُولْلَارِينَه خَيْـــرُو

Ne ischum kularine hairu

طَـازَتُقْدُرْ بَنُـــــم

tasatukdur benum.

Neq; famulis ejus eleemosinam do, aut illis benefacio.

نَقَدَرْ خَيْرُكْ آسِّي سَه هَمْ يَازِغُم

Nekadar hairung asisse hem jasugum

چُقْ اِيْ سَـــــــه

gokisse.

Qvàm mea bona parva sunt & peccata multa!

اُوْلْ رَاحِمُكْ رَحْمَتِنْدَنْ حَچَـن

Ol rachimung rachmetinden, hatschan

آرْتُقْ دُرْ بَنُـــــم

artikdu benum.

Qvando superabunt peccata mea magnam misericordiam ejus.

بَنْ آدُودَنْ غَافِلِسَمْ حَافِزُمْ

Ben aduden gasilisem hasisum

آحَـــــــــاسِ دُرُرْ

hasi durur.

Etiamsi somnolentus sum, protector semper promptus est.

لُطْفِلَهْ صَقْلَرْ بَنِي خُوجَمْ اُويَانُقْدُرْ بَنُمْ

Lutfile saklar beni hogem vianukdur benum.

Benevolè custodit me, Eruditor meus vigilat pro me.

رَازِقُمْ جُومَرْتُو بَايِــــدُرْ رَايِ

Rasikum gumertu baidur rai

جَــانْ بَسْلَرْ بَــــــــنِي

gan besler beni.

Qvi escam dat, liberalis & dives est.

كَرْچِي بَنْ دَرْوِيشِسَمْ كُوكْلُومْ

Gergi ben dervisissem giunglum

giosum

كوزم تقدر بنـــــــــم

giosum tokdur benum.

Qvamvis ego pauper sum, nihilominus cor meum & oculi mei saturati sunt.

غوربته دشتم بنم بو ايلــوم

Gurbete duschdum benum, bu illum

بو يرتم دكــــــــل

u degil.

Alienigena factus sum, & jam mundus non est mea patria, neq; possessio.

آصل بنيــادوم وطنم ايلوم

Asil biniadum batanum ilum

آيرقدر بنـــــــــم

airikdur benum.

Ab origine anteqvam conceptus eram habitatio mea erat alia.

لامجــاندن كلدوم خوش

Lametgandeu geldum hosch

kondum

قُنْدُمْ كِيرُو كُوجْسَمْ كَرَكْ

kondum giru gotsemgerek.

Absq; ullo loco (proprio) veni, ecce rursus ita migraturus sum.

تَنْ قَفَاصْ دُرْ بُونْدَه جَانُمْ

Ten kafasdur bunda ganum

قُوشِى قُونُقْدُرْ بَنُمْ

kusche konukdur benum.

Corpus meum est cavea, & anima tanqvam avicula in cavea detenta.

قَامُولَرْ أُولْ حَضْرَتَهْ خُوشْ

Kamuler ol hajrete hosch

أَرْمَغَنْلَرْ إِيلْتَهْ جَكْ

armaganler iltegek.

Omnes in præsentia Dei bona munera adferunt.

حَاجَتُو أَكْسُوكْلُو كُو

Hagetu eksikliku

joklikn

يقلغي يازوقدر بنم

joklik u jasukdur benum.

Indigentia, vanitas, inanitas, peccatum, illa sunt munera qvæ affero Deo.

كونكلومه الهام اولور

Giunglume ilham olur

اندن ايلة انام اولور

andanile inam olur.

In cor meum venit cogitatio divina, qvæ postea lingvâ exprimitur.

كم سوچون بلوب كلنه

Kim ſutgin bilup gelene

قاپم آچقدر بنم

capum agikdur benum.

Fatetur ſe eſſe peccatorem, janua mea aperta eſt.

كرچي آسيدر كمالمي فلي

Gergi aſidur kemalumi feli

mu:chrik

مشرك دكل

muschrik degil.

Qvamvis est peccator kemalumi, (sc. author horum versuum).

مومنم توحيدم اوزره

Muminem teuhidum usre

تڭري دانقدر بنم

tangri danukdur benum.

Tamen Idololatra non est.

خبرلر بكلرڭ دومنيدر

Haberler beglerung dumenidur.

Le nuove sono il timone de' signori.

هرنه ايلرسن عاقلانه ايله

Herne eilersen akilane eile

صوڭنه نظر ايله

songine nasar eile.

Qvicqvid agis prudenter agas, & respice finem.

دوستله یا ایچ صات پازار ایتمه

Dostile je itsch sati pasar etma.

Con amico mangia e beve, ma non entrar in partita.

قورقق بازرکان فایده ایتمز

Korkak pasirgian faida itmes.

Timidus mercator non lucratur.

قوجه اشک یورغه اولماز

Koga Eschek jorga olmas.

Ein alter Esel gibt kein Zelter ab.

بوکونکی بومورطه بارنکه

Bujunki emurta jarunki

طوقتن یکدر

taukdan jegdur.

E meglio hoggi un vovo, che domane una gallina.

حَسْطَیَهْ دُوشَكْمِیْ صُورَارْسِنْ

Hastaie duschekmi sorarsin.

Aegrotum interogas, an lecto opus habeat.

لَشْكَرْ لَشْسِزْ اُولْمَازْ

Leschker leschsis olmas.

Exercitus sine cadavere non est.

عَارِفْ اُولَانَهْ بِرْ كُولْ يَتَرْ

Arif olana bir giul jeter.

Prudenti sufficit una rosa.

آشِكَارَهْ دُوشْمَانْ یَكْدُرْ

Aschikiare duschmen jegdur

كِزْلِ دُوسْتَنْ

gisli dosten.

Melius est hostem manifestum habere, qvàm amicum fucatum.

At

اَتْ بِنَانُكْ قِلِجْ قُوشَانَانِنْ

At binanung kilitsch kuschananüng.

Das Roſs iſt deß Reitenden / vnd der Säbel deß/ der jhn an der Seiten hat.

اَشَكْ مَايْمُونلَرْ اَرَسِنْدَهْ نَيْلَرْسِنْ

Eſchek maimonler araſinde neilerſen.

Aſinus inter ſimias qvid facit?

قُورُو يَانِنْدَهْ يَاشْدَهْ يَنَرْ

Kuru janinda jaſchda janar.

Appreſſo il ſecco anche il freſco arde.

نَهْ اُولْ چِيْلَهْ اُولْ چَرْسَنْ

Ne ulgile ulgerſen

اُولْ اُولْ چُو لَهْ الُرْسِنْ

ol ulgile alurſin.

Qva menſura aliis fueris menſus, eadem tibi remietur.

Eſel

اَوَّلْ كُورِشْ اَنْدَنْ بِلِشْ

Efel giorisch andan bilisch.
Vedilo prima & poi saperai.

آدَمْ تَدْبِيرْ اِيدَرْ اَللّٰهْ تَعَالِي

Adem tetbir eder alachtala

تَقْدِيرْ اِيدَرْ

tactür eder.
Homo proponit, Deus dispònit.

اِصِرْمَدِغُنْ اَلِي اُوپْ بَاشِنَة قُو

Isirmadigung eli up baschina ko.
La mano che tu non poi morder, basciala e mettela sopra la tua testa.

بَنْ سَنِي بِرْدَخِي كُورْسَمْ اِيكِي

Ben seni bir dahi giorsem iki

اولـــــــــــور

olur.

Se te vederà un altra volta ſarà la ſeconda volta.

كلمك ارادت كتمك اجازت

Gelmek iradet: gitmek igaſet.

Venire ſpontè fit, abire verò cum licentia eſt.

آتلن اوق دونمـــــــــز

Atilan ok dunmes.

La frezza tirata non torna.

المه اغج طن اراق دوشمز

Alma agatſchdan irak duſchmas.

Il pomo non caſca lontano dall' arbore.

F I N I S.

INSTITVTIONVM LINGVAE TVRCICAE LIBER II. SEu

ISAGOGES GRAMMATICÆ Turcicæ

Pars posterior.

DE ETYMOLOGIA.

Caput I. De Nominum Declinationibus.

IN Nominibus apud Turcos, nulla vel Masculini, vel Foeminini Generis, vel Neutrius, differentiæ nota est. Itaque sine discrimine dicitur, tàm de foemina, quàm de mare: *Bu Er*, hic Vir: *Bu assareth*, hæc Foemina: *Bu Haiban*, hoc Animal.

Numeri & Casus iidem sunt, qui apud Latinos. Desinunt autem Nominativi Nominum, aut in Vocales, easque vel subtiles vel rotundas, aut in consonãtes. Quæ voca-

A a bula

bula in Consonantes finiunt, horum una est & perpetua declinatio: neq; ea admodum difficilis, si observetur, certas uniuscujusq; casus particulas esse, quæ Nominativo adijciuntur, tàm in plurali numero, quàm singulari: ut *Beg*, quod dominum significat, Nominativus singularis est: huic si adijcias particulam ung, Genitivum efficies: *Begung*, Domini: sin, e, Dativi erit propria finitio, *Bege*, Domino: sic, i, Accusativum denotat, *Begi*, Dominum. Vocativus retinet Nominativi terminationem, præposita vocula, *Ia*, quæ Turcica est, ut, *Ia Beg*, quanquam ii, qui eleganter loquuntur, frequentiùs Vocativo Persico, *j*, utuntur, ut & multis aliis. Ablativus formatur adjectione Præpositionis *den*, quæ ab, vel à significat, *Begden*, à Domino.

Pluralis Nominativi formatio propria est syllaba *Lar*, vel *Ler*: & *Lar* quidem si alterutra vocalium rotundarum, a vel o nominativo inest singulari: sin illud habet e, tum *Ler* adijcitur: ut, *Adam*, homo, *Adamlar*, homines; *Beg*, Dominus, *Begler*, Domini. Id quod etiam in Verborum Conjugationibu

gationibu

gationibus obſervari ſolet: ut, *jazar*, ſcribit: *jazarlar*, ſcribunt: *Eder*, facit, *Ederler*, faciunt. De quo tamen poſtea pluribus agetur. Nominativo autem plurali eædem caſuum terminationes adduntur, quæ in ſingulari; & hoc modo conſtabit Declinationi ſua certa ratio.

Exempla Declinationis hæc ſunt:

Singulariter.	Singulariter.
N. *Beg*, Dominus	*Er.* Vir.
G. *Begung*, Domini	*Erung.* Viri.
D. *Bege.* Domino	*Ere.* Viro.
A. *Begi.* Dominum	*Eri.* Virum.
V. *ja Beg.* ô Domine	*Ia Er*, ô Vir.
A. *Begden.* à Domino	*Erden.* à Viro.
Pluraliter.	Pluraliter.
N. *Begler*, Domini.	*Erler.* Viri.
G. *Beglerung.* Dominorum.	*Erlerung.* Virorum.
D. *Beglere.* Dominis	*Erlere.* Viris.
A. *Begleri.* Dominos	*Erleri.* Viros.
V. *ja Begler.* ô Dõini	*ja Erler.* ô Viri.
A. *Beglerden.* à Dominis.	*Erlerden*, à Viris.

Singulariter.	Singulariter.
N. *Adem*, Homo.	*Sultan*, Imperator.
G. *Ademung*, Hominis.	*Sultanung*, Imperatoris
D. *Ademe*, Homini.	*Sultane*, Imperatori
A. *Ademi*, Hominem	*Sultani*, Imperatorē
V. *ja Adem*, ô Homo	*jaSultā*, ô Imperator
A. *Ademdan*, ab Homine.	*Sultanden*, ab Imperatore.
Pluraliter.	Pluraliter.
N. *Ademlar*, Homines	*Sultanlar*, Imperatores
G. *Ademlarung*, Hominum	*Sultanlarung*, Imperatorum
D. *Ademlare*, Hominibus	*Sultanlare*, Imperatoribus
A. *Ademlari*, Homines	*Sultanlari*, Imperatores
V. *ja Ademlar*, ô Homines	*jaSultālar*, ô Imperatores
A. *Ademlardan*, Hominibus.	*Sultanlardan*, ab Imperatoribus.

Singulariter.	Singulariter.
N. *Kiabur*, Dives	*Ogul*, Filius
G. *Kiaburung*, Divitis	*Ogulung*, Filii
D. *Kiabure*, Diviti	*Ogule*, Filio
A. *Kiaburi*, Divitem	*Oguli*, Filium
V. *ja Kiabur*, ô Dives	*ja Ogul*, ô Fili

A. *Kiaburden*,

A. *Kiaburden*, à Divite.	*Ogulden*, à Filio.
Pluraliter.	Pluraliter.
N. *Kiaburler*, Divites	*Oguler*, Filii
G. *Kiaburlerung*, Divitum	*Ogulerung*, Filiorum
D. *Kiaburlere*, Divitibus	*Ogulere*, Filiis
A. *Kiaburleri*, Divites	*Oguleri*, Filios
V. *ja Kiaburler*, ô Divites	*ja Oguler*, ô Filii
A. *Kiaburlerdan*, à Divitibus.	*Ogulerden*, à Filiis.

Singulariter.	Singulariter.
N. *Odun*, Lignum	*Duman*, Nebula
G. *Odunung*, Ligni	*Dumanung*, Nebulæ
D. *Odune*, Ligno	*Dumane*, Nebulæ
A. *Oduni*, Lignum	*Dumani*, Nebulam
V. *ja Odun*, ô lignum	*ja Duman*, ô Nebula
A. *Odunden*, à ligno.	*Dumaaden*, à Nebula.
Pluraliter.	Pluraliter.
N. *Odunler*, Ligna	*Dumanlar*, Nebulæ
G. *Odunlerung*, Lignorum	*Dumanlarung*, Nebularum
D. *Odunlere*, Lignis	*Dumanlare*, Nebulis
A. *Odunleri*, Ligna	*Dumanlari*, Nebulas

V. *ja Odunler*, ô ligna	*ja Dumanlar*, ô Nebulæ
A. *Odunlerden* à lignis.	*Dumanlarden*, à Nebulis.

Singulariter.	Singulariter.
N. *Ad*, Nomen.	*Begur*, Afturco
G. *Adung*, Nominis.	*Begurung*, Afturconis
D. *Ade*, Nomini.	*Begure*, Afturconi
A. *Adi*, Nomen.	*Beguri*, Afturconem
V. *Ja Ad*, ô Nomen.	*ja Begur*, ô Afturco
A. *Adan* à Nomine.	*Begurden*, ab Afturcone.

Pluraliter.	Pluraliter.
N. *Adlar*, Nomina	*Begurler*, Afturcones
G. *Adlarung*, Nominum	*Begurlerung*, Afturconum
D. *Adlare*, Nominibus	*Begurlere*, Afturconibus
A. *Adlari*, Nomina	*Begurleri*, Afturções
V. *ja Adlar*, ô Nomina	*ja Begurler*, ô Afturcones
A. *Adlardan*, a Nominibus.	*Begurlerden*, ab Afturconibus.

Singulariter.	Singulariter.
N. *Iell*, Ventus	*Souk*, Frigus
G. *Iellung*, Venti	*Soukung*, Frigoris
D. *Ielle*, Vento	*Souke*, Frigori

A. *Ielli*,

A. *Ielli*, Ventum
V. *ja Iell*, ô Vente
A. *Iellden*, à Vento.

Pluraliter.

N. *Ieller*, Venti
G. *Iellerung*, Ventorũ
D. *Iellere*, Ventis
A. *Ielleri*, Ventos
V. *ja Ieller*, ô Venti
A. *Iellerden*, à Ventis.

Souki, Frigus
ja Souk, ô Frigus
Soukden, à Frigore.

Pluraliter.

Soukler, Frigora
Souklerung, Frigorũ
Souklere, Frigoribus
Soukleri, Frigora
ja Soukler, Frigora
Souklerden, à Frigoribus.

Sic porrò omnia declinantur Nomina, quæ in Consonantem exeunt. Sunt autem hæ ferè Nominum, in hac lingva, terminationes, quæ sequuntur.

a. *Baba.*
b. *Kbiebab.*
c. *Occ.*
d. *Ad.*
e. *peruse, tase.*
f. *Schedef, Singef*
g. *Giug, Beg, Ieng.*
h. *Allach, Soiltisch.*
i. *Tschelebi, ai.*

k. *Bejck.* De his notą, quæ in K. finiunt, in Genitivo loco K. usurpare G ob literarum istarum cognationem: ut, *jurek. juregung, ajak. ajagung*, & ita reliquis in casibus porrò.

l. *Fül.*

m. *Hamam, Cum.*

n. *Hadun.*

n. *Hadun*, *Divan*.	ſ. *Seys*
p. *Trup*.	t. *VVarut*. *Curt*.
r, *Ianitſchar*, *bunckjar*.	u. *Curu*.
	y. ـاي *Ay*.

OBSERVATIONES.

I. Quæ nomina in Vocales ſubtiles ac rotundas deſinunt, in eo à ſuperiorib. quo ad declinationem differunt, quòd in formatione Genitivi ſingularis, loco particulæ *ung*, ſyllabam *nung*, in Dativo verò particulam *je*, adijciunt. In reliquis verò caſibus nulla eſt diverſitas.

Ejus Declinationis hoc exemplum eſt.

Singulariter.	Singulariter.
N. *Tſchelebi*, Nobilis	*Elchi*, Legatus
G. *Tſchelebinung*, Nobilis	*Elchinung*, Legati
D. *Tſchelebÿe*, Nobili	*Elchÿe*, Legato
A. *Tſchelebÿ*, Nobilẽ	*Elchÿi*, Legatum
V. *ja Tchelebi*, ô Nobilis	*ja Elchi* ô Legate
A *Tſchelebiden*, à Nobili.	*Elchiden*, à Legato.
Pluraliter.	Pluraliter.
N. *Tſchelebiler*, Nobiles	*Elchiler*, Legati

G. *Tſche-*

G. *Tschelebilerung*, Nobilium	*Elchilerung*, Legatorum
D. *Tschelebilere*, Nobilibus	*Elchilere*, Legatis
A. *Tschelebileri*, Nobiles	*Elchileri*, Legatos
V. *ja Tschelebiler*, ô Nobiles	*ja Echiler*, ô Legati
A. *Tschelebilerdē*, à Nobilibus	*Elchilerden*, à Legatis

Singulariter.	Pluraliter.
N. *Vlu, Vli*, Mortuus	N. *Vluler*, Mortui
G. *Vlunung*, Mortui	G. *Vlulerung*, Mortuorum
D. *Vluje*, Mortuo	D. *Vlulere*, Mortuis
A. *Vluji*, Mortuus	A. *Vluleri*, Mortuos
A. *Vluden*, à Mortuo.	A. *Vlulerden*, à Mortuis.

II. Quæ nomina in Consonante finiunt, & vocalem rotundam (videlicet, a velô, ut suprà dictum est) aut in initio, aut medio, aut fine habent: in eo differunt, quòd in Ablativo utriusq; numeri & *den* & *dan* faciunt. In Plurali Nominativo, loco *ler*, *lar* habent, secundùm veram loquendi rationem. Quanquam vulgò hoc non observetur.

Exemplum.

Singulariter.

N. *Iaradan*, Creator
G. *Iaradanung*, Creatoris
D. *Iaradane*, Creatori
A. *Iaradani*, Creatorem
V. *ja Iaradan*, ô Creator
A. *Iaradandan* & *Iaradanden*, à Creatore.

Pluraliter.

N. *Iaradanlar*, & *Iaradanler*, Creatores
(*Lar*, meliùs, *Ler*, usitatiùs.)
G. *Iaradanlarung*, *Iaradanlerung*, Creatorum
D. *Iaradanlare*, *Iaradanlere*, Creatoribus
A. *Iaradanlari*, *Iaradanleri*, Creatores
V. *ja Iaradanlar*, *ja Iaradanler*, ô Creatores
A. *Iaradanlardan*, *Iaradanlerden*, à Creatoribus.

III. Quæ Nomina in vocalem rotundam exeunt, illa ipsa à cæterarum vocalium declinatione, alia re non differunt: nisi, quòd in Dativo singulari, loco ultimæ literæ e, assumunt a, in Ablativo verò utriusq; numeri loco *den*, habent *dan*, Deniq; in plurali, pro *ler*, *lar*.

Exem-

Exemplum.

Singulariter.	Pluraliter.
N. *Baba*, Pater	N. *Babalar*, Patres
G. *Babanung*, Patris	G. *babalarung*, Patrũ
D. *babaja*, Patri	D. *babalare*, Patribus
A. *Babaj*, Patrem	A. *babalari*, Patres
V. *ja baba*, ô Pater	V. *ja babalar*, ô Patres
A. *Babadan*, à Patre.	A. *babalardan*, à Patribus.

CAPVT II.

De Comparatione Nominum.

COmparandi regula eiusmodi est, ut si Positivo adijciatur particula *Reck* in fine, Comparativus fit: Si eidem Positivo præponatur vocula *Gajeth*, quæ summum in modum significat, Superlativus fiat. Exemplum hoc est:

Ieg, Bonus	*Khem*, Malus
Iegreck, Melior	*Khemreck*, Pejor
Gajethjeg, Optimus.	*Gajethkhem*, Pessimus.

Habent tamen etiam alium comparandi

di modum, per Præpositionem *den* & *dan*, quæ ab significat: hæc adjicitur in fine Nomini, in cujus comparationem aliquid adducunt: ut, *Muffgirke balden datli*. Acetum quod gratis datur, melle est dulcius. *Senden biuk*, major te est. *Senden Kutschuck*, minor te.

Vtuntur verò ista comparatione, ita, ut illa Præpositio semper adjiciatur Nomini, illius rei, quàm inferiorem demonstrare volunt.

CAPVT III.

De Speciebus Nominum, seu de Nominibus Derivativis.

HAbent Turci peculiarem quendam eumq; elegantem construendorum & derivandorum nominum modum, per adjectas certas particulas, quas hoc in loco commemorare operæ pretiū esse judico. Verbi gratia *gebe*, arma significat, & primitivū est: *gebeli*, armatū significat: atq; ita porrò, quoties particula *li*, primitivo alicui

cui adjicitur, denominativum ejusdem adjectivum constituit, quod usum seu habitum illius rei habentem denotat. *Siccath*, Equus; *athli*, Eques est; *akl*, intellectus; *akli*, intelligens: *Gajreth*, Animus; *Gairethli*, Animosus; *jurek*, Cor; *jurekli*, cordatus; *Semis*, pingvedo; *Semisli*, pingvis. Idem in iis est, quæ à materia denominantur. Vt, *Demir*, ferrum; *demirli*, ferreus. *Odun*, lignum; *Odunli*, ligneus; *Toprak*, terra; *topraklı*, terrenus; *agtha*, pecunia; *agtali*, pecuniosus. Patronymica item & gentilia formantur, adjecta particula *li*, vel *ge*. ut, *Stamboldili*; & *Stamboldigè*, Constantinopolitanus: *Petschli*, Viennensis: *Ottomanli*, Ottomanicus: *Edringli*, Adrianopolitanus: *Turkigè*, Turcicus; *Arabgè*, Arabicus: *Musurmangè*, Musulmanicus. Sin velis formare Denominativum rei Substantivum, ut apud Latinos fit, à sano, sanitas; a forti, fortitudo, à pio, pietas; oportet adjectivo posito addere particulam *lück*, ut, *basta*, æger, *bastlück* ægritudo: atq; hoc modo fiet, quotiescunq; ejusmodi substantiva, quæ habitum ipsius rei in abstracto significent, constituere

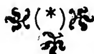
tuere voluerimus. Exempla sunt, *Kadür*, potens: *Kadirlük*, potentia. *Fakür*, pauper, *Fakürlük*, paupertas. *Hak*, justus: *Heklük*, justitia. *Eusla*, sanctus: *Euslalük*, sanctitas: *Duschmen*, amicus: *Duschmenlük*, amicitia. *Er*, Vir: *Erlük*, virilitas. At verbalium, quæ ex verbis descendunt, propria finitio est in particulam, *Isch*, ut *Soileisch*, locutio: à *Soilemak*, loqui. *Bakhisch*, visus, à *Bakamak*, videre. *Iurisch*, itio: à *Iurmek*, ire. *Koklaisch*, odoratio. *Anglaisch*, intellectio.

Opificum verò, & quæ artis alicujus manuariæ, aut operæ professionem notant, nomina pleraq; per particulam *gi*, formantur adjecta illa ejus rei nomini, circa quam potissimùm illorum professio versatur. Vt *Etmek*, panis: *Etmekgi*, pistor. *Khilitsch*, acinaces: *Khilitschgi*, cultrarius. *Demir*, ferrum: *demirgi*, faber ferrarius: *Paputsch*, calcei Turcici genus: *paputschgi*, sutor. *Araba*, currus. *Arabagi*, auriga. *Chiur*, pellis: *Chiurgi*, pellio. *Gemi*, navis: *gemigi*, nauta. *Perma*, navicula: *permagi*, nauta. *Hal*, tapes: *halgi*, tapetarius. *Basargi*, mercator, & infinita alia. Excipiuntur *Berber*, quod tonsorem signifi-

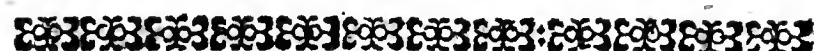
ſignificat, & ex Italica voce Barbiere deductum videtur. *gerra,hirurgus*, Chirurgus, quod ex Græcò deſcendere manifeſtum eſt. *Therſi*, Sartor: quòd literâ tantùm, atque ea quidem cognata, à regula noſtra differt.

In Diminutivis utuntur vocabulo *Schük*, quod parvum ſignificat, & adijciunt in fine primitivi. Vt, *Oglan*, puer: *oglanſchük*, puellus. *Hamam*, balneum: *hamamſchük*, balneolum. *Baſch*, caput; *Baſchük*, capitulum. *Eſſ*, domus: *Eſſſchük*, domuncula.

Habent etiam aliam ad formanda ſubſtantiva denominativa rationem, ex Poſitivo, adjecta ad hunc vocula *Khiar*, quod operatorem ſignificat: ut, *Giunek*, peccatum: *Giunek Khiar*, peccati operator ſeu peccator. *Hismeth*, ſervitus: *Hismeth Khiar*, ſervus. *Hodabendi*, dominium: *Hodabendi Khiar*, Dominus.

CAPUT

CAPVT IIII.

De Nominibus Numeralibus.

NVmeros Cardinales ita Turci efferunt:

Bir, Vnus	*Alti*, Sex
Icki, Duo	*Iedi*, Septem
Vtſch, Tres	*Sekbüs*, Octo
Dort, Quattuor	*Dokbüs*, Novem
Beſch, Quinq;	*On*, Decem.

Ex hoc numero, repetita priori appellatione, ita progrediuntur.

On bir, Vndecim	*On dokus*, Vndeviginti
On icki, Duodecim	*Igermi*, Viginti
On urtſch, Tredecim	*Igermi bir*, Vigintiunus
On dort, Quatuordecim	*Igermi icki*, Viginti (duo
On beſch, Quindecim	*Igermi utſch*, Viginti tres
On alti, Sedecim	*Otthus*, Triginta
On jedi, ſeptendecim	*Khurck*, Quadraginta
On ſekbus, Octodecim, vel duo de-viginti	

Elli,

Elli, Quinquaginta.
Altmisch, Sexaginta.
Iedmisch, ſeptuaginta
Sexen, Octoginta.
Doxan, Nonaginta.
Ius, Centum.
Ickijus, Ducenti.
Vtſchjus, Treçcnti.
Dortjus, Quadrigēti.
Beſchjus, Quingenti.
Altijus, Sexcenti.
Iedijus, ſeptingenti.
Seckusjus, Octingēti.
Dokusjus, Noningenti.
Bin, Mille.

Millenariorum numerum itidem, ſuperioribus diſtingvunt: ut,

Ickibin, Duo millia.
Dort bin, Quattuor millia.
On bin, Decem millia.
Igermi bin, Viginti millia.
Ius bin, Centū millia
Dort jus bin, quadringenta millia, &c.

Nomina verò numerorū Ordinalia, vel quæ ordinem ſignificant, ita enunciantur:

Evuelki, Arab. dicitur et *Birnigi*, Primus.
Ickingi, Secundus.
Vtſchingi, Tertius.
Dortingi, Quartus.
Beſchingi, Quintus.
Altingi, Sextus.
Iedingi, Septimus.
Sekuſingi, Octavus.
Dokhuſingi, Nonus.
Oningi, Decimus.
Onbiringi, Vndecimus.
Onickingi, Duodecimus.

Atq; ita deinceps per omnes numeros, ſolummodò adjecta ad numeros quoſvis, vocula *ingi*: uſq; ad millenarium numerum, & ultrà. Vt, *Iuſingi*, Centeſimus.

Ikyus ingi, Ducentesimus.

Iusbiningi, Centies millesimus.

Biningi, Millesimus.

atque ita in infinitum.

At numeri, qui multiplicationem significant: ut, Duplex, Triplex, &c. à Turcis adjectione particulæ *Khat* efferuntur: ut,

Birkhat, Simplex.

Ickikhat, Duplex.

Vtschkat, Triplex.

Dortkhat, Quadruplex.

Beschkhat, Quincuplex.

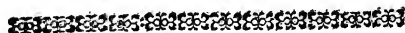
Alti khat, bis triplex.

Iedikhat, septemplex

Et sic porrò per quosvis numeros, usq; ad centum, mille ac ultra: ut,

Iuskhat, Centuplex.

Binkhat, decies Centuplex.

CAPUT V.

DE PRONOMINIBUS.

PRonomina Turcorum Demonstrativa sunt: *Ben*, Ego; *Sen*, Tu: *Bu*. Hic: *Oll*, Iste vel Ille. Interrogativum est *Khim*, Quis? Quæ? Possessiva sunt:

Benum, Meus: *Senum*, Tuus: *Onung*, Suus: *Bisum*, Noster: *Sisum*, Vester.

Singulariter.

N. *Ben*, Ego	*Sen*, Tu
G. *Benum*, mei	*Senum*, tui
D. *Banga*, mihi	*Sanga*, tibi
A. *Beni*, me	*Seni*, te
Ab. *Benden*, à me.	*Senden*, à te.

Pluraliter.

N. *Bis*, Nos	*Sis*, Vos
G. *Bisum*, nostrûm	*Sisum*, vestrûm
D. *Bise*, nobis	*Sise*, vobis
A. *Bisi*, nos	*Sisi*, vos
Ab. *Bisden*, à nobis.	*Sisden*, à vobis.

Singulariter.

N. *Bu*, Hic	*Oll*, Ille, Iste
G. *Bunung*, hujus	*Olung*, illius
D. *Bune*, huic	*Ole*, illi
A. *Buni*, hunc	*Oli*, illum
Ab. *Bunden*, ab hoc.	*Olden*, ab illo.

Pluraliter.

N. *Bunlar*, Hi	*Onlar*, Illi, Isti
G. *Bunlarung*, horũ	*Onlarung*, illorum
D. *Bunlare*, his	*Onlare*, illis

A. *Bunlari*, hos	*Onlari*, illos
A. *Bunlarden*, ab his.	*Onlarden*, ab illis.

Singulariter.

N. *Khim*, Quis?	N. *Khimler*, Qui? (rũ?
G. *Khimung*, Cujus?	G. *Khimlerung*, Quo-
D. *Khime*, Cui?	D. *Khimlere*, Quibus?
A. *Khimi*, Quem?	A. *Khimleri*, Quos?
A. *Khimden*, à Quo?	A. *Khimlerdẽ*, à Quib.

Pronomen Cujus, cuja, cujum, ita effertur: *Khimungdur*, Cujus est? & Declinationem aliam non habet: cùm Genitivus sit Pronominis *Khim*. Possessiva item *Benum*, *Senum*, *Olung*, *Bisum*, *Sisum*, cùm sint Genitivi casus, aliter non variantur. Sed habent Turci etiam alium modum significandi Possessivum, Meus: nimirum, per particulam *um* & *m*: quàm Nominativo ejus Nominis, cui Possessivum adjungi debet, adjiciunt in fine. *Vm* quidem, si in Consonantem finiat: ut, *Basch*, Caput. *Baschum*, meum Caput. *Gan*. Anima, *Ganum*, anima mea. *ajak*, Pes, *ajakum*, pes meus.

Declinatio eorum talis est.

Singulariter.

N. *Baschum*, Meum Caput
G. *Baschumung*, mei capitis

D. *Bashua*

D. *Baschume*, meo capiti
Ac. *Baschumi*, meum caput
Ab. *Baschumden*, à meo capite.

At quæ in Vocalem desinunt, iis litera m. tantùm adjicitur: ut, *Iolge*, *Iolgem*: *ackga*, *ackgam*: *Baba*, *Babam*.

Horum Declinatio talis est.

Singulariter.
N. *Iolgem*
G. *Iolgemung*
D. *Iolgeme*
Ac. *Iolgemi*
Ab. *Iolegmden*.

In significando verò Possessivo secundæ personæ Tuus, utuntur adjectione particulæ *ung*, in Nominativo, ejus Nominis quod construitur, si in Consonante finiat: ut, *Basch*, Caput: *Baschung*, Caput tuum. *Ell*, Manus: *Ellung*, tua Manus.

Singular. N. *Baschung*, Caput tuum
G. *Baschunung*, capitis tui
D. *Baschunge*, capiti tui
Ac. *Baschungi*, caput tuum
Ab. *Baschungden*, à capite tuo.

Plural. N. *Baschungler*, capita tua
G. *Baschunglerung*, capitũ tuorum
D. *Baschünglere*, capitibus tuis
Ac. *Baschungleri*, capita tua
Ab. *Baschunglerden*, à capitib, tuis.

Sin illud Nomen in vocalem desinit, sive ea rotunda sit, sive subtilis, in formatione Pronominis eandem vocalem retinet, & literas ng. adjecit: ut, *baba*, Pater, *babang*, tuus pater. *Giulge*, Vmbra: *Giolgeng*, tua umbra. *Ginvej*, Sponsus: *Ginveung*, tuus Sponsus. *Deve*, Camelus: *Deveng*, tuus Camelus. *Scheherli*, Civis, *Schehrling*, tuus Civis. *Khadi*, Iudex: *Khading*, tuus judex.

Eorum Declinatio talis est.

Singulariter.

N. *babang*, Tuus Pater
G. *babangung*, tui patris
D. *babange*, tuo patri
Ac. B*abangi*, tuum patrem
Ab. B*abangden*, à tuo patre.

Pluraliter.

N. B*abalarung*, Tui patres
G. B*abalarungung*, tuorum patrum
D. B*abalarunge*, tuis patribus
Ac. B*abalarungi*, tuos patres
Ab. B*abalarungden*, à patribus.

Singulariter.

N. *Deveng*, Tuus Camelus

G. *Deven-*

G. *Devengung*, tui cameli
D. *Devenge*, tuo camelo
Ac. *Devengi*, tuum camelum
Ab. *Devengden*, à tuo camelo.

Pluraliter.

N. *Develerung*, Tui Cameli
G. *Develerungung*, tuorum camelorum
D. *Develerunge*, tuis camelis
Ac. *Develerungi*, tuos camelos
Ab. *Develerungden*, à tuis camelis.

At si tertiæ personæ Possessivum significandum est, atq; nomen cui additur in Consonante finit, litera i. in fine adjicitur: & tunc idem quod Latinis dictio Suus vel illius exprimit. Vt B*asch*, Caput: B*aschi*, illius Caput.

Idq; hoc modo declinatur.

Singulariter.

N. B*aschi*, Illius Caput
G. B*aschinung*
D. B*aschine*
Ac. B*aschini*
Ab. B*aschinden*, *&c.*

Si verò nomen illud exit in vocalem, particula ssi adiicitur: ut, B*aba*, B*abassi*, il-

lius Pater. *Giulge*, Vmbra: *Giolgeſsi*, illius Vmbra. *Hasne*, Theſaurus: *Hasneßi*, illius Theſaurus. *ackga*, Denarius: *ackgaſsi*, illius Denarius. *Gebe*, Arma: *Gebeſsi*, illius arma. Idq; in Singulari tantùm Numero: ut,

Singulariter.

N. *Babaſsi*, Illius Pater
G. *Babaſsinung*, ſui patris
D. *Babaſsine*, ſuo patri
Ac. *Babaſsini*, ſuum patrem
Ab. *Babaſsinden*, à ſuo patre.

At in Plurali, *ſsi* non retinent. Verùm, quoniam Nominativus omnium Nominum pluralium in Conſonantem finit, illorum regulam ſequitur, ut literam, i, tantùm adjiciat. Declinatio hujuſmodi eſt:

Pluraliter.

N. *Babalari*, Illius patres
G. *Babalarinung*, ſuorum patrum
D. *Babalarine*, ſuis patribus
Ac. *Babalarini*, ſuos patres
Ab. *Babalarinden*, à ſuis patribus.

Pronomen NOSTER formatur, à Poſſeſsivo primæ perſonæ MEUS, adjecta particula

particulaus, ut, *Baba*, Pater, *babam*, meus Pater: *babamus*, noster Pater. *Gan*, Anima: *Ganum*, Anima mea: *Ganumus*, Anima nostra. *Declinatio hujusmodi est.*

Singulariter.

N. *Ganumus*, nostra Anima
G. *Ganumussung*, nostræ animæ
D. *Ganumuse*, nostræ animæ.
Ac. *Ganumusi*, nostram animam
Ab. *ganumusden*, à nostra anima.

Singulariter.

N. *babamus*, Pater noster
G. *babamusung*, patris nostri
D. *babamuse*, patri nostro
Ac. *babamusi*, patrem nostrum
Ab. *babamusden*, à patre nostro.

Pluraliter.

N. *babalermus*, Patres nostri
G. *babalermusung*, patrum nostrorum
D. *babalermuse*, patribus nostris
Ac. *babalermusi*, patres nostros
Ab. *babalermusden*, à patribus nostris.

Effemus, Domus nostra
Effemussung, domus nostræ
Effemuse, domui nostræ

Effemusi, domum nostram
Effemusden, à domo nostra.

Pluraliter.

Effelerumus, domus nostræ
Effelerumusung, domuum nostrarum
Effelerumuse, domibus nostris
Effelerumusi, domus nostras
Effelerumusden, à domibus nostris.

Eodem planè modo Pronomen VESTER formatur, à Possesivo secundæ personæ TUUS, adjecta particula, US, ut, *Giolgeng*, tua Umbra: *Giolgengus*, vestra Umbra: *Ellung*, tua Manus: *Ellungus*, vestra Manus: *Begung*, tuus Dominus: *Begungus*, vester Dominus: *Attung*, tuus Equus: *Attungus*, vester Equus.

Declinatio talis est.

Singulariter.

N. *Attungus*, vester Equus
G. *Aitungusung*, vestri Equi
D. *Attunguse*, vestro Equo
Ac. *Attungus*, vestrum Equum
Ab. *Attungusden*, à vestro Equo, &c.

Etsi autem his particulis Pronomina Possesiva significentur: tamen ad majorem

jorem efficaciam in ſermone exprimendam, interdum Pronomina illa adduntur, B*enum*, *Senum*, *Onung*, B*iſung*, *Sisung*, Vt, B*enum* B*abam*, meus Pater. *Senum ellung*, Manus tua. B*iſum* B*abamus*, noſter Pater. *Sisum* B*egungus*, veſter Dominus. Quod quibus in locis commodè fiat, quibus minùs commodè, ipſo uſu addiſcere neceſſum eſt.

Gentilia hæc ſunt: B*iſumkhiler*, Noſtrás. *Sisumkbiler*, Veſtrâs.

Atq; ita declinantur.

N, B*iſumkhiler*, Noſtràs
G. B*iſumkhilerung*, Noſtratis
D. B*isumkbilere*, Noſtrati
Ac. B*isumkhileri*, Noſtratem
Ab. B*isumkhilerden*, à Noſtrate.

Sisumkbiler, Veſtrâs
Sisumkbilerung, Veſtratis
Sisumkhilere, Veſtrati
Sisumkbileri, Veſtratem
Sisumkhilerden, à Veſtrate.

Compoſita ſunt: B*engendum*, Egomet. *Sengendum*, Tute. *Olgendi*, idem. B*irkhimſe*, quidam.

Quod

Quod ita declinatur.

Singulariter.

N. *Birkbimse*, Quidam
G. *Birkhimsenung*, cujusdam
D. *Birkhimseje*, cuidam
Ac. *Birkhimsej*, quendam
Ab. *Birkhimseden*, à quodam.

Pluraliter.

N. *Birkbatschkimseler*, Quidam
G. *Birkbatschkimselerung*, quorundam
D. *Birkhatschkimselere*, quibusdam
Ac. *Birkhatschkimseleri*, quosdam
Ab. *Birkhatschkimselerden*, à quibusdam.

CAPVT VI.

DE VERBO.

CONjugationes Verborum apud Turcos, duæ tantùm sunt: una eorum, quæ Infinitivos in *mak* terminant, atque ea rotundas plerumq; literas in initio aut medio dictionis habent; & regula in universum est, quæ verba rotundam literam habeant, Infinitivum in *mack* terminare. Altera eorum, quæ literas subtiles habent, & Infinitivum in *meck* regulariter

finiunt.

finiunt. Variant autem hoc solo, quòd in formatione temporum, unumquodq; Vocalem suam peculiarem retinet: ut, *Bakmak*, *Bakarem*, *Bakaim*. *Seumeck*, *Severem*, *Seveim*.

Quanquam autem intricata admodum, literarum rotundarum & subtilium est ratio: rotundæ tamen extra dubium a & o sunt: & quod verbum aliquam istarum literarum in initio aut medio habet, rotundorum regulam imitatur, & *mak* in Infinitivo habet. Ita quæ literam *Kaph*, in initio aut medio habent, rotunda imitantur; ut, *Iskmak*, *Tschikmak*. Excipe tamen, *Iuklemek*. Quæ verò *Keph*, subtilia imitantur. Quæ vocalem, V, in initio habent aut medio, interdum rotundorum, interdum subtilium rationem sequuntur: ut, *Durmak*, *Viumak*, *Vgmek*, *Ulmek*. Cujus rei certa regula tradi vix potest.

Prima persona Præsentis in Indicativo, ab Infinitivo formanda est; qui, ut dictum est, si rotundam habebit literam, in *mak* desinet: ut, *Bakmak*, *Baaglamak*, *Dumak*. Vltima igitur hæc Syllaba, *mak*, abjiciatur,

&

& loco illius particula *arem*, aut *urem* addatur; & hoc modo formata erit prima persona præsentis in Indicativo: ut, *Bakmak*, *Bakarem*: *Korkmak*, *Korkarem*. Quando verò *arem*, aut *urem* adjiciendum sit, in usu potissimùm & observatione consistit, neque ulla certa regula dari potest.

Arem tamen, aut *Vrem* habere videntur plerumque pro ratione illius Vocalis, quæ particulam *Mak*, in Infinitivo antecedit. Vt, *Koklamak*, quoniam, a, proxima est, *Koklarem*: *Datmak*, *Datmarem*: *Aglamak*, *Aglarem*: *Susamak*, *Susarem*: Excipiuntur tamen *Iatmak*, *Iatturem*, & quædam alia. Si litera Kaph particulæ *Mak* proxima est, non ad Vocalem, sed ad illam Consoantem Kaph respicitur, & *arem* additur; ut, *Korkmak*, *Korkarem*; quod tamen etiam ipsum perpetuum non est. Sin, *o*, aut, *u*, proxima est, *urem*, habet plerumque: ut, *Otturmak*, *Otturem*: *Durmak*, *Dururem*: *Sagilmak*, *Sagilurem*: *Agigmak*, *Agigurem*: *Aksurmak*, *Aksururem*: *Bullmak*, *Bullurem*: *Bugurmak*, *Bugururem*.

Vulgus verò primam hanc Indicativi personam,

personam, non per *em*, sed *um*, exprimit; ut, *Severum, Bakarum*,&c. atq; ita loquuntur pleriq;: secundùm rectam tamen loquendi rationem, vera illius terminatio in *em* desinit. Cæterùm, duo verba sunt, *Idmek* & *Olmak*, quorum alterum facere, alterum fieri significat. Ea nominibus crebrò adjiciuntur, & verba efficiunt: ut, *Schenolmak*, lætum fieri: *Schenidmek*, lætum facere, seu exhilarare. *Hastaolmak*, sanum fieri: *Hasteidmek*, sanum facere, seu sanare. Hic quæ Composita sunt, non literas eas, quibus adjiciuntur, sed naturam verbi sui, imitantur. Itaq; *Affridmek* dicitur, non *Affridmak*, & ita porrò.

At quæ verba subtiles habent literas, itidem ab Infinitivo formantur, abjecta particula *mek*, & loco illius usurpata particula *Erem*, vel *Vrem*, ut, *Seumek. Severem*: *Vpmek*, *Vperem*. Atque Bisyllaba pleraq; *Erem* adjiciunt, non *Vrem*; excepto *Vlmek*, *Vlurem*, & paucis quibusdam aliis. Trisyllaba contrà, *Vrem* potiùs, quàm *Erem*: ut, *Egelmek*, *Egelurem*: *Iusurmek*, *Iusururem*: *Dundermek*, *Dundururem*: *Vgredmek*, *Vgredurem*.

Quæ

Quæ tamen ipsa regula constans ac perpetua non est.

Perfectum formatur ex Infinitivo: ita ut loco particulæ, *mek*, vel *mak*, adjiciatur, *dum*. ut, *Seumek*, *Seudum*: *Bakmak*, *Bakdum*: *Tschikmak*, *Tschikum*: *Iormek*, *Iordum*.

Præteritum plusquamperfectum, Participium verbi est, & construitur cum Verbo Fui, fuisti, fuit, &c.

Futurum in *im* faciunt, atq; id ex prima persona Præsentis in Indicativo deducendum est, abjecta ultima syllaba, *rem*, & assumta loco illius, *im*, ut, *Severem*, *Seveim*. *Bakarem*, *Bakaim*. *Iurerem*, *Iureim*.

At quæ Præsens in *urem* faciunt, u non retinent: Sed loco illius eam Vocalem usurpant, quæ in prioribus syllabis proxima est: ut, *Gellurem*, *Gelleim* facit non *Gelluim*.

Vtuntur verò etiam pro Futuro Indicativi, Participio verbi futuri activo, & adjecto verbo Substantivo, *em*, id est, Sum: ut, *Seugeg*, Amaturus: *Seugegem*, Amaturus sum.

Bakgag,

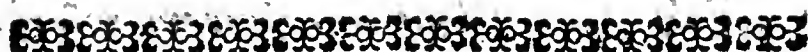
Bakgag, respecturus: *Bakgagam*, respecturus sum; Regitur enim particula *em*, à vocali præcedente, ut aut in, a, aut, e, finiat.

Interdum loco Futuri præsens accipiunt, si quid denotant, quod in instanti futurum est: ut, *Gellurem*, Venio; *Giururem*, Video; *Severem*, Amo.

Imperativus ab Infinitivo fit, abjecto *mak*; & loco illius assumta particula *Sen*, ut, *Baksen*, *Gellsen*.

Gerundia fiunt abjecta finitione Infinitivi *mak*, & assumta syllaba, *up*: ut, *Senup*, Amando: *Bakap*, Respiciendo: *Giurup*, Videndo: *Gellup*, Veniendo.

CAPVT VII.

Conjugationis Verborum exempla.

I. *Jn arem, & Mak.*

Datmak, *Gustare.*

INDICATIVVS.

Præsens.

Datarem, Gusto
Datarsen, Gustas
Datar, Gustat.
Datarus, Gustamus
Datarsis, Gustatis
Datarler, Gustant.

Præteritum Imperfectum.

Dataridum, Gustabam
Dataridung, Gustabas
Dataridi, Gustabat.
Datariduk. Gustabamus
Datarsdungus, Gustabatis
Datarleridi, Gustabant.

Præteri-

Præteritum perfectum.

Datdum, Guſtavi
Datdung, Guſtaviſti
Datdi, Guſtavit.
Datduk, Guſtavimus
Datdungus, Guſtaviſtis
Datdiler, Guſtaverunt.

Præteritum pluſquamperfectum.

Datmischidum, Guſtaveram
Datmischidung, Guſtaveras
Datmischidi, Guſtaverat.
Datmischiduk, Guſtaveramus
Datmischidungus, Guſtaveratis
Datmischileridi, Guſtaverant.

Futurum.

Dataim, Guſtabo
Dataſin, Guſtabis
Data, Guſtabit.
Databuis, Guſtabimus
Dataſis, Guſtabitis
Datalar, Guſtabunt.

Aliud Futurum: Participium verbi Activi, cum verbo Sum.

Datagagſam, Guſtaturus ſum
Datagagſan, Guſtaturus es

Datagagdur, Gustaturus est
Datagagus, Gustaturi sumus
Datagagsis, Gustaturi estis
Datagaglerdur; Gustaturi sunt.

IMPERATIVVS.

Dattsen, Gusta
Dattsen oll; Gustet ille
Dattsen ginsis, Gustate
Datsenler onlar; Gustent illi.

Optandi modus, & Conjunctivus, in Lingva Turcica itidem, ut in Latina & cæteris, unus idemq; est, & Neuter ab altero quidquam differt, vel inflexione, vel significatione. Semper autem subjungitur alicui harum dictionum, quæ sunt: Vtinam, *Kesche*: Cùm, Si. Vnde Subjunctivum hoc in loco appellare placuit.

SVBIVNCTIVVS.

Præsens.

Datam, Gustem
Datung, Gustes *Datasin*
Data, Gustet
Datavuis, Gustemus

Datasis

Datasis, Gustetis
Datalar, Gustent.

Præteritum.

Dataidum, Gustarem
Dataidung, Gustares
Dataidi, Gustaret.
Dataiduk, Gustaremus
Dataidungus, Gustaretis
Dataler idi, Gustarent.

INFINITIVVS.

Datmak, Gustare.
Dattup, Gustando.

II. In Vrem & Mak.
Iattmak, *Iacére*.

INDICATIVVS.

Præsens.

IAtturem, Iaceo
Iattursen, Iaces
Iattur, Iacet.
Iatturus, Iacemus
Iattursis, Iacetis
Iatturler, Iacent.

Præteritum Imperfectum.

Iattur idum, Iacebam
Iattur idung, Iacebas
Iattur idi, Iacebat.
Iatturiduk, Iacebamus
Iatturidungus, Iacebatis
Iatturleridi, Iacebant.

Præteritum perfectum.

Iattdum, Iacui
Iattdung, Iacuisti
Iatdi, Iacuit.
Jattduk, Iacuimus
Iattdungus, Iacuistis
Iattdiler, Iacuerunt.

Præteritum plusquamperfectum.

Iattmischidum, Iacueram
Iattmischidung, Iacueras
Iattmischidi, Jacuerat.
Iattmischiduk, Iacueramus
Iattmischidungus, Iacueratis
Iattmischleridi, Iacuerant.

Futurum.

Iattaim, Iacebo
Jattasin, Iacebis
Iatta, Iacebit

Iatta-

Iattavuis, Iacebimus
Iattasis, Iacebitis
Iattalar, Iacebunt.

Futurum 2.

Iattagagam
Iattagagsan
Iattagagdur.
Iattagagus
Iattagagsis
Iattagaglardur.

IMPERATIVVS.

Iattsen, Iace
Iattsen oll, Iaceat ille.
Iattasis, Iacete.
Iattsuler, Iacent illi.

SVBIVNCTIVVS.

Præsens.

Iattam, Iaceam
Iattasin, Iaceas
Iatta, Iaceat.
Iattavuis, Iaceamus

Iattasis, Iaceatis
Iattalar, Iaceant.

Præteritum.

Jattaidum, Iacerem
Iattaidung, Iaceres
Iattaidi, Iaceret.
Iattaiduk, Iaceremus
Iattaidungus, Jaceretis
Iattaidi, Iacerent.

INFINITIVVS.

Iattmak, Iacere.
Iattup, Iacendo.

III. In Erem & Mek.

Seumek, Amare: alii scribunt, *Seufmek.*

INDICATIVVS.

Præsens.

SEverem, Amo, vel *Seuferem*.
Severſen, Amas
Sever, Amat.
Severus, Amamus
Severſis, Amatis, vel *Severſinnis*
Severler, Amant.

Imper-

Imperfectum.

Sevèridum, Amabam, vel *Seuferidum*
Severidung, Amabas
Severidi, Amabat.
Se veriduk, Amabamus
Severidungus, Amabatis
Severleridi, Amabant.

Perfectum.

Seudum, Amavi, vel *Seufdum*.
Seudung, Amavisti
Seudi, Amavit.
Seuduk, Amavimus
Seudungus, Amavistis
Seudiler, Amaverunt.

Præteritum plusquamperfectum.

Seumischidum, Amaveram, *Seufmischi-*
Seumischidung, Amaveras (*dum*
Seumischidi, Amaverat.
Seumischiduk, Amaveramus
Seumischidungus, Amaveratis
Seumischleridi, Amaverant.

Futurum.

Seveim, Amabo, vel *Seufeim*. Futurum 2. *Seugegrem*, Amaturus sum.
Sevessin, Amabis

Seve, Amabit
Sevevuis, Amabimus
Sevesis, Amabitis
Seveler, Amabunt.

IMPERATIVVS.

Præsens.

Seusen, Ama, vel *Senseuf*
Seusen oll, Amet *ol Seussun*
Sevesis, Amate *sis seusengis*
Sevenler, Ament. *Onlar Seufsunlar*.

SVBIVNCTIVVS.

Præsens.

Sevem, Amem
Sevesin, Ames
Seve, Amet.
Sevevuis, Amemus
Sevesis, Ametis
Seveler, Ament.

Præteritum.

Seveidum, Amarem
Seveidung, Amares
Seveidi, Amaret.
Seveiduk, Amaremus

Sevei-

Seveidungus, Amaretis
Sevelerdi, Amarent.

INFINITIVVS.

Seumek, Amare
Seudup, Amando
Seven, Amans
Sevegeg, Amaturus.

IV. In *Vrem & Mek.*

Vgretmek, Docere.

INDICATIVVS.

Præsens.

VGredurem, Doceo
Vgredursin, Doces
Vgredur, Docet.
Vgredurus. Docemus
Vgredursis, Docetis
Vgredurler, Docent.

Imperfectum.

Vgreduridum, Docebam
Vgredurigung, Docebas
Vgreduridi, Docebat.

Vgre-

Vgreduriduk, Docebamus
Vgreduridungus, Docebatis
Vgredurtlerdi, Docebant.

Perfectum.

Vgredum, Docui
Vgredung, Docuisti
Vgredi, Docuit.
Vgreduk, Docuimus
Vgredungus, Docuistis
Vgrediler, Docuerunt.

Plusquamperfectum.

Vgredmischidum, Docueram
Vgredmischidun g, Docueras
Vgredmischidi, Docuerat.
Vgredmischiduk, Docueramus
Vgredmischidungus, Docueratis
Vgredmischidi, Docuerant.

Futurum.

Vgredeim, Docebo
Vgredessen, Docebis
Vgrede, Docebit.
Vgredevuis, Docebimus
Vgredesis, Docebitis
Vgredelar, Docebunt.

Futu-

Futurum 2.

Vgredgegum, Docturus sum
Vgredgegsin, Docturus es
Vgredgekdur, Docturus est.
Vgredgegus, Docturi sumus
Vgredgeksis, Docturi estis
Vgredgeklerdur, Docturi sunt.

IMPERATIVVS.

Præsens.

Vgredsen, Doce
Vgredsen oll, Doceat
Vgredesis, Docete
Vgredsunler, Doceant.

SVBIVNCTIVVS.

Præsens.

Vgredem, Doceam
Vgredeßin, Doceas
Vgrede , Doceat.
Vgredeus, Doceamus
Vgredesis, Doceatis
Vgredeler, Doceant.

Imperfectum.

Vgredurdum, Docerem

Vgredurdung, Doceres
Vgredurdi, Doceret.
Vgredeus, Doceremus
Vgredursis, Doceretis
Vgredeler, Docerent.

INFINITIVUS.

Vgretmek, Docere
Vgretmisch olmackh, Docuisse
Vgretdup, Docendo
Vgredi8, Docens
Vgredigek oligi, Docturus.

V. Conjugatio Verborum.

Iurmek, Videre.

INDICATIVUS.

Præsens.

Vrurem, Video
Iurursin, Vides
Iurur, Videt.
Iururus, Videmus
Iurursis, Videtis
Iururler, Vident.

Imperfe-

Imperfectum.

Jururidum, Videbam
ıururidung, Videbas
Jururidi, Videbat.
Jururiduk, Videbamus
ıururidungus, Videbatis
Jururleridi, Videbant.

Perfectum.

Iurdum, Vidi
ıurdung, Vidisti
Iurdi, Vidit.
Iurduk, Vidimus
Iurdungus, Vidistis
Iurdiler, Viderunt.

Plusquamperfectum.

ıurmischidum, Videram
ıurmischidung, Videras
ıurmischidi, Viderat.
ıurmischiduk, Videramus
ıurmischidungus, Videratis
ıurmischleridi, Viderant.

Futurum.

Jureim, Videbo

ıuresin

Iuresin, Videbis
iure, Videbit.
iurevuis, Videbimus
iuresis, Videbitis
iureler, Videbunt.

Futurum 2.

iuregegem, Sum visurus
Iuregeksen, Es visurus
iuregekdur, Est visurus.
iuregegus, Sumus visuri
Iuregegsus, Estis visuri
iuregeklerdur, Sunt visuri, &c.

INFINITIVO.

iurmek, Videre.

Gelmek, Venire.

INDICATIVVS.

Præsens.

G*Ellurem*, Venio
Gellursen, Venis
Gellur, Venit.
Gellurus, Venimus
Gellursis, Venitis
Gellurler, Veniunt.

Imper-

Imperfectum.

Gelluridum, Veniebam
Gelluridung, Veniebas
Gelluridi, Veniebat.
Gelluriduk, Veniebamus
Gelluridung, Veniebatis
Gelluridi, Veniebant.

Perfectum.

Geldum, Veni
Geldung, Venisti
Geldi, Venit.
Gelduk, Venimus
Geldungus, Venistis
Geldungiler, Venerunt.

Futurum.

Gelleim, Veniam
Gellesin, Venies
Gelle, Veniet.
Gelevuis, Veniemus
Gelesis, Venietis
Gelerler, Venient.

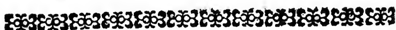
Futurum 2.

Gelegegem, Venturus sum
Gelegeksen, Venturus es
Gelegekdur, Venturus est.

Gelegegus, Venturi ſumus
Gelegegſus, Venturi eſtis
Gelegeklerdur, Venturi ſunt, &c.

INFINITIVO.

Gelmek, Venire.

VI. Conjugatio Verbi Subſtantivi, Sum.

Olmak, Eſſe.

INDICATIVVS.

Præſens.

BEn Im, Ego ſum
Sen ſin, Tu es
Ol dur, Ille eſt.
Bis is, Nos ſumus
Sis ſingis, Vos eſtis
Onlar dur, Illi ſunt.

Imperfectum.

Ben idum, Ego eram
Sen idung, Tu eras
Ol idi, Ille erat.

Bis

Bis idik, Nos eramus
Sis idingis, Vos eratis
Onlar idiler, Illi erant.

Perfectum.

Olmisch idum, Fui
Olmisch idung, Fuisti
Olmisch idi, Fuit.
Olmisch idik, Fuimus
Olmisch idingis, Fuistis
Olmis idilar, Fuerunt.

Futurum.

Ben olurem, Ego ero
sen olursen, Tu eris
Oll ollur, Ille erit.
Bis ollurus, Nos erimus
sis ollursis, Vos eritis
Onlar olarler, Illi erunt.

IMPERATIVUS.

Præsens.

Olsen, Es tu
Olsun oll, Sit ille
sis ollungis, Este vos
Onlar olsunler, Sint illi.

SVBIVNCTIVUS.

Præsens.

Olam, Sim
Olassin, Sis
Ola, Sit.
Olaus, Simus
Olassis, Sitis
Olseler, Sint.

Præteritum.

Olmischidum, Fuerim
Olmischidung, Fueris
Olmischidi, Fuerit.
Olmischidik. Fuerimus
Olmischidingis. Fueritis
Olmischideler, Fuerint.

Futurum.

Olagagum, Fuero
Olagaksen, Fueris
Olagakolla, Fuerit.
Olagakolaus, Fuerimus
Olagakolasis, Fueritis,
Olagakollalar, Fuerint.

INFINITIVVS.

Olmak, Esse

Oldu-

Oldugumi, Fuiſſe
Olagagumi, fore, Futurum eſſe
Olan, Ens
Olagak, Futurus.

CAPUT IIX.

De verbis Paſsivis.

VErbum Paſsivum, nec terminatione nec ulla alia re, ab Activi Conjugatione differt: niſi, quòd, in ſingulis illius temporibus, particula *il* aut *ilu* (quæ propria eſt & peculiaris Paſſivorum nota) interjicitur: ut, *Severem*, Amo, *Sevelurem*, Amor. *Severidum*, Amabam: *Seveleridum*, Amabar. *Seudum*, Amavi, *Seveldum*, Amatus fui. *Seumischidum*, Amaveram: *Sevelmischidum*, Amatus fueram. *Seveim*, Amabo: *Sevileim*, Amabor.

Eſt autem hæc totius Paſſivi deductio. Præſentis Paſſivi in Indicativo formatio, à Præſenti Activo ſumitur, retentis omnibus ſyllabis, illa ſolùm vocali, quæ antepe-

nultimæ syllabæ propria & vel a, vel e, vel u est, sublata, atq; in illius locum, particula, *Ilu*, ultimæ syllabæ *Rem* præposita: ut, *seberem*, Amo: *Sevelurem*, Amor: *Dattarem*, *Dattalurem*: *Iatturem*, *Iattulurem*: *Vgredurem*, Doceo: *Vgredulurem*, Doceor: *Basarem*, Calco: *Basilurem*, Calcor.

Præteritum Imperfectum, cum verbo Sum, in Conjugatione Activi construitur: quam finitionem etiam in Passivo retinet; nisi quòd primæ dictioni *La*, *le*, aut *Lu* adjicitur: ut, *severidum*, Amabam: *seveleridum*, Amabar: *Basaridum*, Calcabam: *Basilaridum*, Calcabar: *Dattaridum*, *Dattalaridum*: *Vgreduridum*, Docebam: *Vgreduluridum*, Docebar: *Iatturidum*, *Iattuluridum*.

Perfectum Passivum itidem ex Perfecto Activi fit, interposita particula, *al*, *el*, aut *ul*, secundum Vocales proximas in dictionis medio: ut, *seudum*, Amavi: *seveldum*, Amatus fui: *Dattdum*, *Dattaldum*: *Iattdum*, *Iattaldum*. *Vgredum*, *Vgreduldum*. *Basdum*, *Basuldum*.

Plusquamperfectum, quoniam etiam ipsum duabus constat dictionibus, Participio verbi sui, & verbo Fui, Fuisti, &c. iden-

tidem,

tidem, ut Imperfectum primæ dictionis unam harum particularum *al, el ul*, inierjicit: ut, *Seumischidum, Sevilmischidum, Datmischidum, Dattalmischidum, Iattmischidum, Iattilmischidum. Vgredmischidum*, *Vgredulmischidum*.

Futurum quoq; per Participium Passivum Futurum enunciari poteſt, adjecto verbo *im*, ut, *sevilegekim*, Amandus sum, pro Amabor.

Exemplum Conjugationis, Verbi Paſsivi.

Sevelmek, Amari.

INDICATIVVS.

Præſens.

SEvelurem, Amor
sevelurſin, Amaris
Sevelur, Amatur.
Sevelurus, Amamur
sevelurſis, Amamini
sevelurler, Amantur.

Imperfectum.

Seveluridum, Amabar
seveluridung, Amabaris
Seveluridi, Amabatur.

Seveluridik, Amabamus
Seveluridingis, Amabamini
Seveluridiler, Amabantur.

Perfectum.

Sevildum, Amatus fui
Sevildung, Amatus fuisti
Sevildi, Amatus fuit.
Sevildik, Amati fuimus
Sevildingis, Amati fuistis
Sevildiler, Amati fuerunt.

Plusquamperfectum.

Sevilmischidum, Amatus fueram
Sevilmischidung, Amatus fueras
sevilmischidi, Amatus fuerat.
sevelmischidik, Amati fueramus
sevelmischidingis, Amati fueratis
sevelmischidiler, Amati fuerant.

Futurum,

seviligekim, *sevilem*, Amabor
seviligeksen, *sevilessin*, Amaberis
seviligekdur, *sevile*, Amabitur.
Seviligegus, *sevileus*, Amabimur
seviligeksus, *sevilesis*, Amabimini
seviligekler, *seviler*, Amabuntur.

IMPERATIVVS.

Præſens.

sevilſen, Amare tu
sevilſen oll, Ametur ille
sevilingeſis, Amemini
sevileler onlar, Amentur.

SVBIVNCTIVVS.

Præſens.

sevilem, Amer
sevileßin, Ameris
sevile, Ametur.
sevileus, Amemur
sevilſengis, Amemini
sevileler, Amentur.

Imperfectum.

Sevilurdum, Amarer
sevilurdung, Amareris
sevilurdi, Amaretur.
sevilurdik, Amaremur
sevilerdingis, Amaremini
sevilerlerdi, Amarentur.

Perfectum.

Sevilmischidum, Amatus fuerim
Sevilmischidung, Amatus fueris

Sevilmischidi, Amatus fuerit.
Sevilmischidik, Amati fuerimus
sevilmischidingis, Amati fueritis
Sevilmischidiler, Amati fuerint.

INFINITIVVS.

Sevilmek, Amari
Sevilmischolmak, Amatum fuisse.
Sevilmisch, Amatus
Seusiligek, Amandus.

Vgredulmek, Doceri.

INDICATIVVS.

Præsens.

VGredilurem, Doceor
Vgredilursin, Doceris
Vgredilur, Docetur.
Vgredilurus, Docemur
Vgredilursis, Docemini
Vgredilurler, Docentur.

Imperfectum.

Vgrediluridum, Docebar
Vgrediluridung, Docebaris
Ugrediluridi, Docebatur.

Vgredi

Vgrediluriduk, Docebamur
Vgrediluridingis, Docebamini
Vgrediluridiler, Docebantur.

Perfectum.

Vgredildum, Doctus sum vel fui
Vgredildung, Doctus es vel fuisti
Vgredildi, Doctus est vel fuit.
Vgredildik, Docti sumus vel fuimus
Vgredildingis, Docti estis vel fuistis
vgredildilar, Docti sint vel fuerint.

Plusquamperfectum.

Vgredilmischidum, Doctus eram vel fueram
vgredilmischidung, Doctus eras vel fueras
vgredilmischidi, Doctus erat vel fuerat.
vgredilmischiduk, Docti eramus vel fueramus
vgredilmischidingis, Docti eratis vel fueratis
vgredilmischidiler, Docti erant vel fuerant.

Futurum

vgrediligegim, Docebor
vgredilıgekſen, Doceberis
vgrediligekdur, Docebitur.
vgrediligegus, Docebimur
Vgredilıgekſus, Docebimini
vgrediligekler, Docebuntur.

IMPE-

IMPERATIVVS.

Vgredilſen, Docere tu
Vgredilſen oll, Doceatur ille
Vgredilingſis, Docemini
Vgredileder on lar, Doceantur illi,

SVBIVNCTIVVS.

Præſens,

Vgredilem, Docear
Vgredileſsin, Docearis
Vgredile, Doceatur.
Vgredileus, Doceamur
Vgredileſsis, Doceamini
Vgredileler, Doceantur.

Imperfectum.

Vgredilurdum, Docerer
Vgredilurdung, Docereris
Vgredilurdi, Doceretur.
Vgredilurdik, Doceremur
Vgredilerdingis, Doceremini
Vgredilerlerdi, Docerentur.

Perfectum.

Vgredilmisch olam, Doctus fuerim
vgredilmisch olaſin, Doctus fueris
vgredilmisch olla, Doctus fuerit,

Vgredi-

vgredilmisch olais, Docti fuerimus
vgredilmisch ollasis, Docti fueritis
vgredilmisch ollalar, Docti fuerint.

Futurum

vgredilegeg olam, Doctus fuero, &c.

INFINITIVVS.

vgredulmek, Doceri
Vgredulmisch olmak, Doctum esse vel fuisse.
vgrediligek olur, Doctum iri
vgredulmisch, Doctus
vgrediligek, Docendus.

CAPVT IX.

Observationes aliquot, De formatione Verborum.

I.

HAbet lingva Turcica, circa verba peculiare quiddam, quòd nulli alii lingvæ commune est, ut circumstantias quasdam & actiones, quas aliæ nationes, non

non nisi pluribus dictionibus, verbo adjectis, explicare possunt, illi uno verbo exprimant: certis tantùm syllabis & particulis additis. Ut, si neganda sit alicujus rei actio vel passio, necesse est apud omnes addi diversum aliquod à verbo vocabulum, seu Adverbium, quòd negationem inferat. Turci verò unicæ particulæ, *ma*, vel *me*, interpositione id efficiunt. Idq; per omnia tempora & personas. Vt, *vvarmak*, Habere: *vvarmamak*, non Habere. *ommak*, Sperare: *Ommamak*, non Sperare. *Itschmek*, Bibere: *Itschmemek*, non Bibere; *Katschmak*, Fugere: *Katschmamak*, non Fugere. *Iurmek*, Videre: *Iurmemek*, non Videre. Formatio Præsentis hujusmodi est. Si bisyllabus est Infinitivus, primam syllabam tantùm retinet: sin trisyllabus, duas priores; his *masen*, vel *mesen* adjicit: & *masen* quidem, quoties rotundæ literæ ratio est habenda: *mesen* in subtili. Exempli causa. *Seumek*, Amare: abjecta ultima syllaba, & assumta *MESEN*, fit *Seumesen*, & significat, non Amo, seu Odi. *Bakmak*, respicere: abjecta *mak*, & assumta *masen*, *Bakmasen*, non Respicio. *Iattmak*, *Iattmasen*,

Iattmasen. vvarmak, Habere: *vvarmasèn*, non Habeo, *vgredmek*, Docere, *vgredmesen*, non Doceo. *Baaglamak*, Ligo. *Baaglamasen*, non Ligo.

Integra verò Conjugatio bujus verbi, talis est: quam omnes bujus generis aliæ sequuntur.

Seumemek, Non Amare.

INDICATIVVS.

Præsens.

Seumesem, Non Amo
seumessin, Non Amas
seumes, Non Amat.
Seumesus, Non Amamus
Seumesingis vel *Seumessis*, Non Amatis
seumessler, Non Amant.

Imperfectum.

seumesidum, Non Amabam
seumesidung, Non Amabas
Seumesidi, Non Amabat.
seumesidik, Non Amabamus
seumesidingis, Non Amabatis
Seumesidiler, Non Amabant.

Perfe-

Perfectum.

Seumedum, Non Amavi
Seumedung, Non Amavisti
Seumedi, Non Amavit.
Seumedik, Non Amavimus
Seumedingis, Non Amavistis
Seumediler, Non Amaverunt.

Plusquamperfectum.

Seumemischidum, Non Amaveram
Seumemischidung, Non Amaveras
Seumemischidi, Non Amaverat.
Seumemischidik, Non Amaveramus
Seumemischidingis, Non Amaveratis
Seumemischidiler, Non Amaverant.

Futurum.

Seumejeim, Non Amabo
Seumejeßin, Non Amabis
Seumeje, Non Amabit.
Seumejeis, Non Amabimus
seumejeßingis, Non Amabitis
Seumejeler, Non Amabunt.

IMPERATIVVS.

Præsens.

seume sen, Non Ama tu
seumesum oll, Non Amet ille

Sis

Sis Seumeingis, Non Amate
On lar Seumesumler, Non Ament illi.

Futurum.

Seumejeßinsen, Non Amato tu
Seumeje ol, Non Amato ille.
Seumejeßingis ol, Non Amatote
Seumejeler onlar, Non Amanto illi.

SVBIVNCTIVVS.

Præsens.

Seumesem, Non Amem
Seumesen, Non Ames
Seumese, Non Amet.
Seumesek, Non Amemus
Seumesengis, Non Ametis
Seumeseler, Non Ament.

Præteritum
Futurum
Ut in Indicativo.

INFINITIVVS.

Seumemek, Non Amare
Seumedigine, Non Amavisse
Seumejen, Non Amans
Seumemeli, Non Amaturus.

Conjugatio Verbi,
Olmamak, Non Esse.

INDICATIVVS.

Præsens.

Degulim, Non Sum
Degulsin, Non Es
Deguldur, Non Est.
Degulis, Non Sumus
Degulsingis, Non Estis
Onlar Deguldur, Non Sunt.

Imperfectum.

Degulidum, Non Eram
Degulidung, Non Eras
Degilidi, Non Erat.
Degilidik, Non Eramus
Degilidingis, Non Eratis
Degilidiler, Non Erant.

Perfectum & Plusquamperfectum.

Olmamischidum, Non Fui
Olmamischidung, Non Fuisti
Olmamischidi, Non Fuit.

Olmamis-

Olmamischidik, Non Fuimus
Olmamischidingis, Non Fuiſtis
Olmamischidiler, Non Fuerunt.

Futurum.

Olmajam, Non Ero
Olmajasſin, Non Eris
Olmaja, Non Erit.
Olmajaus, *Olmajalum*, Non Erimus
Olmajasſingis, *Olmajasſis*, Non Eritis
Olmajaler, Non Erunt.

IMPERATIVVS.

Præſens.

Sen Olma, Ne Sis
Ol Olmasun, Ne Sit.
Sis Olmajangis, Ne Sitis
Onlar Olmasunler, Ne Sint.

Futurum.

Sen Olmajasſin
Ol Olmaja
sis Olmajasſis
Onlar, Olmajalar.

SVBIVNCTIVVS.

Præſens.

Olmaſem, Non Sim
Olmaſeng, Non Sis
Olmaſe, Non Sit.
Olmaſeck, Non Simus
Olmaſengis, Non Sitis
Olmaſeler, Non Sint.

Perfectum.

Olmamiſchidum, Non Fuerim
Olmamiſchidung, Non Fueris
Olmamiſchidi, Non Fuerit.
Olmamiſchidik, Non Fuerimus
Olmamiſchidingis, Non Fueritis
Olmamiſchidiler, Non Fuerint.

INFINITIVVS.

Præſens.

Olmamak, Non Eſſe.

Præteritum.

Olmadugumi, Non Fuiſſe.

PARTICIPIA.

Olmajan, Non Ens
Olagak degul, Non Futurus.

Item

Idem in Passivo quoq; obſervandum. Poſito enim Infinitivo Paſſivo, & loco ultimæ ejus ſyllabæ, uſurpata *Meſem* vel *Maſem*, ſecundùm rationem voçalium, fit Præſens Indicativi: ut, *Sevilmek*, Amari; *Sevilmeſem*, Non Amor. *Vgredilmek*, Doceri: *Vgredilmeſem*, Non Doceor. *Bakilmak*, *Bakilmasem*.

Hujus formatio talis eſt.

Sevilmemek, Non Amari.

INDICATIVVS.

Præſens.

Sevilmeſem, Non Amor
Sevilmeſin, Non Amaris
Sevilmes, Non Amatur.
Sevilmeſus, Non Amamur
Sevilmeſsis, Non Amamini
Sevilmesler, Non Amantur.

Imperfectum.

Sevilmeſidum, Non Amabar
Sevilmeſidung, Non Amabaris
Sevilmeſidi, Non Amabatur.
Sevilmeſidik, Non Amabamur

Sevilmesidingis. Non Amabamini
Sevilmesidiler, Non Amabantur.

Perfectum.

Sevilmedum, Non fui Amatus
Sevilmedung, Non fuisti amatus
Sevilmedi, Non fuit amatus.
Sevilmedik, Non fuimus amati
Sevilmedingis, Non fuistis amati
Sevilm ediler, Non fuerunt amati.

Futurum.

Sevilmejem, Non Amabor
sevilmejessim, Non Amaberis
sevilmeje, Non Amabitur.
Sevilmejeis, Non Amabimur
Sevilmejessingis, Non Amabimini
Sevilmejeler, Non Amabuntur.

IMPERATIVUS.

Præsens.

Sevilmesen, Non Amare tu
Sevilmesun oll, Non Ametur ille.
Sis Sevilmeingis, Non Amemini
Onlar sevilmesumler, Non Amentur.

Futurum.

Sevilmejessinsen, Non Amator tu
Sevilmeje

Sevilmeie oll, Non Amator ille.
Sevilmejeßingis sis, Non Amaminor vos
Sevilmejeler onlar, Non Amantor illi.

SVBIVNCTIVVS.

Præsens.

sevilmesem, Non Amer
Sevilmesen, Non Ameris
Sevilmese, Non Ametur.
sevilmesek, Non Amemur
Sevilmesengis, Non Amemini
Sevilmeseler, Non Amentur.

Imperfectum.

Sevilmesidum, Non Amarer
Sevilmesidung, Non Amareris
Sevilmesidi, Non Amaretur.
Sevilmesidik, Non Amaremur
Sevilmesidingis, Non Amaremini
Sevilmesidiler, Non Amarentur.

INFINITIVVS.

Sevilmemek, Non Amari
Sevilmedigun, Non Amatus

 II. Sic

II. Sic si nostri effecturos se, ut fiat aliquid, dicere velint, circuitione opus est: ut, Faciam te amari, vel, curabo, seu effectum dabo, ut ameris: faciam te solvere, & ejusmodi. Turcis contrà, peculiaris verbi ratio est, qua id efficiant, una dictione: interposita verbo principali, quod effectum denotet, particula *dur*, aut(ut in quibusdam temporibus est) *duru*.

Et Præsens quidem formatur retentis primis Infinitivi syllabis, & loco ultimæ assumpto *Dururem*. Vt, *Seumeck*, Amare: *Seudururem*, Facio amare. *Bakmak*, *Bakdururem*, Facio aspicere. *Burmek*, Verberare: *Burdururem*, Facio verberare. *Vgredmek*, Docere: *Vgredururem*, Facio docere. *Iattmak*, *Iattdururem*.

EXEMPLUM.

Seufdururem, Facio Amare.

INDICATIVVS.

Præsens.

SEufdururem

Seufdurursin

Seuf-

seufdurur.
Seufdururis
Seufdurursingis
Seufdururler.

Imperfectum.

Seufdururdum.
Seufdururdung
Seufdururdi.
Seufdururdik
Seufdururdingis
Seufdururleridi.

Perfectum.

Seufdurdum.
Seufdurdung
Seufdurdi.
Seufdurdik
Seufdurdingis
Seufdurdiler.

Plusquamperfectum.

seufdurmischidum.
Seufdurmischidung
seufdurmischidi.
Seufdurmischidik
Seufdurmischidingis
Seufdurmischidiler.

Futurum.

Seudureim.
Seufdureßin.
Seufdure.
Seufdureus, vel Seufdurelum.
Seufduresingis
Seufdururler.

IMPERATIVVS.

Præsens.

Seufdur sen.
Seufdursun ol.
Sis seufduresis
Onlar Seufdursunler.

Futurum.

Seufduresinßen.
Ol Seufdure.
Sis seufdureßingis
Onlar seufdureler.

SVBIVNCTIVVS.

Præsens.

Seufdursem.
Seufdurseng
seufdurse.

Seufdurſekh
Seufdurſengis
Seufdurſeler.

Imperfectum.

seufdureidum.
Seufdureidung
Seufdureidi.
Seufdureidik
Seufdureidingis
Seufdureleridi.

Perfectum.

seufdurmischidum.
seufdurmischidung
seufdurmischidi.
seufdurmischidik
Seufdurmischidingis
seufdurmischidiler. Vel,
Seufdurmisch olam.
Seufdurmisch olasſin.
Seufdurmisch ola.
Seufdurmisch olaus
Seufdurmisch olaſis
Seufdurmisch olalar.

Pluſquamperfectum.

Seufdurmisch olaidum.

seufdur-

non nisi pluribus dictionibus, verbo adjectis, explicare possunt, illi uno verbo exprimant: certis tantùm syllabis & particulis additis. Ut, si neganda sit alicujus rei actio vel passio, necesse est apud omnes addi diversum aliquod à verbo vocabulum, seu Adverbium, quòd negationem inferat. Turci verò unicæ particulæ, *ma*, vel *me*, interpositione id efficiunt. Idq; per omnia tempora & personas. Vt, *vvarmak*, Habere: *vvarmamak*, non Habere. *ommak*, Sperare: *Ommamak*, non Sperare. *Itschmek*, Bibere: *Itschmemek*, non Bibere; *Katschmak*, Fugere: *Katschmamak*, non Fugere. *Iurmek*, Videre: *Iurmemek*, non Videre. Formatio Præsentis hujusmodi est. Si bisyllabus est Infinitivus, primam syllabam tantùm retinet: sin trisyllabus, duas priores; his *masen*, vel *mesen* adjicit: & *masen* quidem, quoties rotundæ literæ ratio est habenda: *mesen* in subtili. Exempli causâ. *Seumek*, Amare: abjecta ultima syllaba, & assumta *MESEN*, fit *Seumesen*, & significat, non Amo, seu Odi. *Bakmak*, respicere: abjecta *mak*, & assumta *masen*, *Bakmasen*, non Respicio. *Iattmak*, *Iattmasen*,

Iattmasen. *vvarmak*, Habere: *vvarmasen*, non Habeo. *vgredmek*, Docere, *vgredmesen*, non Doceo. *Baaglamak*, Ligo. *Baaglamasen*, non Ligo.

Integra verò Conjugatio bujus verbi, talis est: quam omnes hujus generis alia sequuntur.

Seumemek, Non Amare.

INDICATIVVS.

Præsens.

SEumesem, Non Amo
seumeſſin, Non Amas
seumes, Non Amat.
Seumesus, Non Amamus
Seumesingis vel *Seumeſſis*, Non Amatis
seumeſſler, Non Amant.

Imperfectum.

seumesidum, Non Amabam
seumesidung, Non Amabas
Seumesidi, Non Amabat.
seumesidik, Non Amabamus
seumesidingis, Non Amabatis
Seumesidiler, Non Amabant.

Perfe-

Perfectum.

Seumedum, Non Amavi
Seumedung, Non Amavisti
Seumedi, Non Amavit.
Seumedik, Non Amavimus
Seumedingis, Non Amavistis
Seumediler, Non Amaverunt.

Plusquamperfectum.

Seumemischidum, Non Amaveram
Seumemischidung, Non Amaveras
Seumemischidi, Non Amaverat.
Seumemischidik, Non Amaveramus
Seumemischidingis, Non Amaveratis
Seumemischidiler, Non Amaverant.

Futurum.

Seumejeim, Non Amabo
Seumejeßin, Non Amabis
Seumeje, Non Amabit.
Seumejeis, Non Amabimus
Seumejeßingis, Non Amabitis
Seumejeler, Non Amabunt.

IMPERATIVVS.

Præsens.

Seume sen, Non Ama tu
Seumesum oll, Non Amet ille

Sis

Sis Seumeingis, Non Amate
On lar Seumesumler, Non Ament illi.

Futurum.

Seumejeßinsen, Non Amato tu
Seumeje ol, Non Amato ille.
Seumejeßingis ol, Non Amatote
Seumejeler onlar, Non Amanto illi.

SVBIVNCTIVVS.

Præsens.

Seumesem, Non Amem
Seumesen, Non Ames
Seumese, Non Amet.
Seumesek, Non Amemus
Seumesengis, Non Ametis
Seumeseler, Non Ament.

Præteritum
Futurum
Ut in Indicativo.

INFINITIVVS.

Seumemek, Non Amare
Seumedigine, Non Amaviſſe
Seumejen, Non Amans
Seumemeli, Non Amaturus.

Conjugatio Verbi,
Olmamak, Non Esse.

INDICATIVVS.

Præsens.

Degulim, Non Sum
Degulsin, Non Es
Deguldur, Non Est.
Degulis, Non Sumus
Degulsingis, Non Estis
Onlar Deguldur, Non Sunt.

Imperfectum.

Degulidum, Non Eram
Degulidung, Non Eras
Degilidi, Non Erat.
Degilidik, Non Eramus
Degilidingis, Non Eratis
Degilidiler, Non Erant.

Perfectum & Plusquamperfectum.

Olmamischidum, Non Fui
Olmamischidung, Non Fuisti
Olmamischidi, Non Fuit.

Olmamis-

Olmamischidik, Non Fuimus
Olmamischidingis, Non Fuiſtis
Olmamischidiler, Non Fuerunt.

Futurum.

Olmajam, Non Ero
Olmajasſin, Non Eris
Olmaja, Non Erit.
Olmajaus, Olmajalum, Non Erimus
Olmajasſingis, Olmajasſis, Non Eritis
Olmajaler, Non Erunt.

IMPERATIVVS.

Præſens.

Sen Olma, Ne Sis
Ol Olmasun, Ne Sit.
Sis Olmajangis, Ne Sitis
Onlar Olmasunler, Ne Sint.

Futurum.

Sen Olmajasſin
Ol Olmaja
sis Olmajasſis
Onlar, Olmajalar.

SVBIVNCTIVVS.

Præſens.

Olmasem, Non Sim
Olmaseng, Non Sis
Olmase, Non Sit.
Olmaseck, Non Simus
Olmasengis, Non Sitis
Olmaseler, Non Sint.

Perfectum.

Olmamischidum, Non Fuerim
Olmamischidung, Non Fueris
Olmamischidi, Non Fuerit.
Olmamischidik, Non Fuerimus
Olmamischidingis, Non Fueritis
Olmamischidiler, Non Fuerint.

INFINITIVVS.

Præſens.

Olmamak, Non Eſſe.

Præteritum.

Olmadugumi, Non Fuiſſe.

PARTICIPIA.

Olmajan, Non Ens
Olagak degul, Non Futurus.

Item

Idem in Passivo quoq; observandum. Posito enim Infinitivo Passivo, & loco ultimæ ejus syllabæ, usurpata *Mesem* vel *Masem*, secundùm rationem vocalium, fit Præsens Indicativi: ut, *Sevilmek*, Amari; *Sevilmesem*, Non Amor. *Vgredilmek*, Doceri: *Vgredilmesem*, Non Doceor. *Bakilmak*, *Bakilmasem*.

Hujus formatio talis est.

Sevilmemek, Non Amari.

INDICATIVUS.

Præsens.

SEvilmesem, Non Amor
Sevilmesin, Non Amaris
Sevilmes, Non Amatur.
Sevilmesus, Non Amamur
Sevilmessis, Non Amamini
Sevilmesler, Non Amantur.

Imperfectum.

sevilmesidum, Non Amabar
Sevilmesidung, Non Amabaris
Sevilmesidi, Non Amabatur.
Sevilmesidik, Non Amabamur

Sevilmeſidingis, Non Amabamini
Sevilmeſidiler, Non Amabantur.

Perfectum.

Sevilmedum, Non fui Amatus
Sevilmedung, Non fuiſti amatus
Sevilmedi, Non fuit amatus.
Sevilmedik, Non fuimus amati
Sevilmedingis, Non fuiſtis amati
Sevilm ediler, Non fuerunt amati.

Futurum.

Sevilmejem, Non Amabor
sevilmejeßim, Non Amaberis
sevilmeje, Non Amabitur.
Sevilmejeis, Non Amabimur
Sevilmejeßingis, Non Amabimini
Sevilmejeler, Non Amabuntur.

IMPERATIVVS.

Præſens.

Sevilmeſen, Non Amare tu
Sevilmeſun oll, Non Ametur ille.
Sis Sevilmeingis, Non Amemini
Onlar sevilmeſumler, Non Amentur.

Futurum.

Sevilmejeßinſen, Non Amator tu

Sevilmeje

Sevilmeie oll, Non Amator ille.
Sevilmejeßingis sis, Non Amaminor vos
Sevilmejeler onlar, Non Amantor illi.

SVBIVNCTIVVS.

Præsens.

sevilmesem, Non Amer
Sevilmesen, Non Ameris
Sevilmese, Non Ametur.
sevilmesek, Non Amemur
Sevilmesengis, Non Amemini
Sevilmeseler, Non Amentur.

Imperfectum.

Sevilmesidum, Non Amarer
Sevilmesidung, Non Amareris
sevilmesidi, Non Amaretur.
Sevilmesidik, Non Amaremur
Sevilmesidingis, Non Amaremini
Sevilmesidiler, Non Amarentur.

INFINITIVVS.

Sevilmemek, Non Amari
Sevilmedigun, Non Amatus

II. Sic si nostri effecturos se, ut fiat aliquid, dicere velint, circuitione opus est: ut, Faciam te amari, vel, curabo, seu effectum dabo, ut ameris: faciam te solvere, & ejusmodi. Turcis contrà, peculiaris verbi ratio est, qua id efficiant, una dictione: interposita verbo principali, quod effectum denotet, particula *dur*, aut (ut in quibusdam temporibus est) *duru*.

Et Præsens quidem formatur retentis primis Infinitivi syllabis, & loco ultimæ assumpto *DURUREM*. Vt, *Seumeck*, Amare: *Seudururem*, Facio amare. *Bakmak*, *Bakdururem*, Facio aspicere. *Burmek*, Verberare: *Burdururem*, Facio verberare. *Vgredmek*, Docere: *Vgredururem*, Facio docere. *Iattmak*, *Iattdururem*.

EXEMPLUM.

Seufdururem, Facio Amare.

INDICATIVUS.

Præsens.

Seufdururem
Seufdurursin

Seuf-

seufdurur.
Seufdururis
Seufdururſingis
Seufdururler.

Imperfectum.

Seufdururdum
Seufdururdung
Seufdururdi.
Seufdururdik
Seufdururdingis
Seufdururleridi.

Perfectum.

Seufdurdum
Seufdurdung
Seufdurdi.
Seufdurdik
Seufdurdingis
Seufdurdiler.

Pluſquamperfectum.

seufdurmischidum
Seufdurmischidung
seufdurmischidi.
Seufdurmischidik
Seufdurmischidingis
Seufdurmischidiler.

Futurum.

Seudureim.
Seufdureſsin.
Seufdure.
Seufdureus, vel Seufdurelum.
Seufdureſingis
Seufdururler.

IMPERATIVVS.

Præſens.

Seufdur ſen.
Seufdurſun ol.
Sis seufdureſis
Onlar Seufdurſunler.

Futurum.

Seufdureſinſsen.
Ol Seufdure.
Sis ſeufdureſsingis
Onlar ſeufdureler.

SVBIVNCTIVVS.

Præſens.

Seufdurſem.
Seufdurſeng
seufdurſe.

Seuf-

Seufdurſekh
Seufdurſengis
Seufdurſeler.

Imperfectum.

seufdureidum
Seufdureidung
Seufdureidi.
Seufdureidik
Seufdureidingis
Seufdureleridi.

Perfectum.

seufdurmischidum
seufdurmischidung
seufdurmischidi.
seufdurmischidik
Seufdurmischidingis
seufdurmischidiler. Vel,
Seufdurmisch olam
Seufdurmisch olasſin
Seufdurmisch ola.
Seufdurmisch olaus
Seufdurmisch olaſis
Seufdurmisch olalar.

Pluſquamperfectum.

Seufdurmisch olaidum

seufdur-

seufdurmisch olaidung
seufdurmisch olaidi.
Seufdurmisch olaidik
Seufdurmisch olaidingis
Seufdurmisch olaidiler.

INFINITIVUS.

seufdurmek, Facere amare,
seufdurdigine, Fecisse amare.

PARTICIPIA.

seufduren, Faciens amare,
seufdurmeli, Facturus amare.

Eodem modo etiam Passivum conjugatur: ut, *sevilmek*, Amari: *sevildururem*, Facio amari.

Quòd si negare velint facturos se, aliquid ut fiat, iisdem particulis, quibus suprà in negatione, *Ma*, videlicet vel, *Me*, utuntur, atq; eodem quoq; penitus modo, quo suprà: ut, *Seudururem*, Amare facio: *Seudurmesem*, Facio non amare. *sevildururem*, Facio amari: *sevildurmesem*, Facio non amari. *Bakdururem*, Facio aspicere: *Bakdurmesem*, Facio non aspicere. *Burdururem*, Facio verberare: *Burdurmesem*, Facio non verberare.

verberare. Conjugatione porrò à verbis, in *Mesem* & *Masem*, nihil differunt.

III. At Verborum, quorum actio in ſeipſum eſſe poteſt: ut, Seipſum aſpicere, Seipſum amare, Seipſum laudare, Seipſum lavare: horum etiam ipſorum peculiaris quædam apud Turcos eſt elocutio: adjecta *Inurem*, ad primam, vel priores Infinitivi ſyllabas, in Præſenti. Vt, *seumek*, Amare: *Sevinurem*, Meipſum Amo: quod verbum illis lætari ſignificat. Vera enim lætitia ſuiipſius ſtatus approbatio & dilectio eſt. *Vgmek*, Laudare: *Vginurem*, Meipſum laudo. *Bakmak*, Aſpicere: *Bakinurem*, Meipſum aſpicio. *Gejkmak*, Lavare. *Geikinurem*, Meipſum lavo. Conjugatione à reliquis verbis in *urem* finientibus non differunt.

Sic Phraſin hanc, ſimul aſpicere, ſimul colloqui, & quæ mutuò ac conjunctim fieri dicuntur, illi ſingulari verbi genere exprimunt: cujus pluralis tantùm eſt numerus. Quoniam, quæ invicem vel ſimul fiunt, niſi à pluribus fieri dici nequeunt.

Formatur verò à prima perſona Plurali Præſentis

præsentis verbi, sublata syllaba penultima, & loco illius posita particula *Ischu*.

Exemplum hoc est.

Præsens.

Severus, Amamus
Seversis, Amatis
Severler, Amant.
Sevischurus, Nos invicem Amamus
sevischursis, Vos invicem Amatis
Sevischurler, Se invicem Amant.

Perfectum.

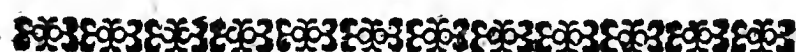
Seuduk, Amavimus
Seudungus, Amavistis
seudiler, Amaverunt.
Seuvischuduk, Invicem Amavimus
Sevischudungus, Invicem Amavistis
Seuvischudiler, Invicem Amaverunt.

Futurum.

sevevis, Amabimus
sevesis, Amabitis
Seveler, Amabunt.
sevischuis, Invicem Amabimus
sevischusis, Invicem Amabitis
sevischuler, Invicem Amabunt.

Sic

Sic in Infinitivo, *seumek*, Amare: *sevischmek*, Invicem Amare. *Bakmak*, Aspicere: *Bakischmak*, Invicem Aspicere: *soilemek*, Loqui; *soilischmek*, Invicem Colloqui.

CAPVT X.

De Participio.

PArticipia, quæ ex Activis descendunt, & Præsentis temporis significationem habent, fiunt à prima persona Præsentis, pro ultima syllaba, n, adjecta: ut, *severem*, Amo: *seven*, Amans: *Dogarem*, Nascor: *Dogan*, Nascens: *Bakarem*, Respicio, *Bakan*, Respiciens.

At quæ *urem* in Præsenti habent literam *u*, non retinent, sed ejus loco usurpant eam Vocalem, quæ proxima, aut respectu pronunciationis rotundæ, aut subtilis, principalis est. Vt, *Gellurem*, non *Gellun*, sed *Gellen*, facit. *Kathlanurem*, non *Kattlanun*, sed *Kattlanan*. *Iatturim*, non *Iattun*, sed *Iattan*. *Vgredurem*, non *Vgredun*, sed *Vgreden*.

Adeò,

Adeò, ut etiam ea, quæ in Præsenti aliam vocalem, quàm u, non habent, eam tamen non obſervent in fine, ſed loco ejus recipiant eam vocalem, quæ in finitione Infinitivi ultima eſt. Vt, *Vlmek*, *Vlurem*: non *Vlun* facit, ſed *Ulen*. *Iurmek*, *Iururem*, non *Iurun*, ſed *Iuren*. *Durmak*, *Dururem*: non *durun*, ſed *duran*. *Bullmak*, *Bullurem*: non *Bullun*, ſed *Bullan*.

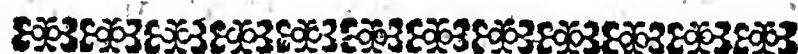
At Participium Activi futurum itidem à prima perſona Præſentis Indicativi fit, loco ultimæ ſyllabæ *rem*, adjecta particula, *Geg*, aut *Gag*: pro ut verbum aut rotundas imitatur, aut ſubtiles. Vt, *Seberem*, *Sevegeg*, Amaturus; *Dogarem*, *Dogagag*, Naſciturus. *Bakarem*, *Bakagag*, Reſpecturus. Atque idem, quod ſuprà diximus, etiam hic in verbis deſinentibus in *Vrem*, locum habet: ut aut proximam Vocalem, aut eam quæ in Infinitivo finalis eſt, loco, *u*, adoptent. Itaq; *Vgredegeg*, non *Vgredegug*: *Iuregeg*, non *Iuregug*: *Duragag*, non *Durugug*.

Præteritum Paſſivum fit à Præterito Perfecto Indicativi, abjecta ultima ſyllaba *dum*, & in ejus locum adjecta particula, *miſch*,

misch, ut, *Sevildum*, Fui amatus: *Sevilmisch*, Amatus: *Vgredilmisch*, Doctus.

Futurum Passivi formatur à Participio Futuro Activi, eadem ratione, quâ Passivum ab Activo, in universum, interjectis solùm particulis *il*, aut *le*: ut, *Sevegek*, Amaturus: *Sevilegek*, Amandus.

Declinatio Participiorum eadem est, quæ & Nominum.

CAPUT XI.

De Adverbiis.

ADverbia eo ordine, quo apud Latinos traduntur, etiam apud Turcos ita digeri possunt.

ADVERBIA LOCI.

In loco. *Bunda*, Hîc. *Onda*, Illic. *Itscherde*, Intus. *Dischrade*, Foris. *Herhandaise*, Vbicunq;. *Handa*, Vbi. *Nejerde enesde*, In quo loco. *Kairijerde*, Alibi. *Herierde*, Vbiq;. *Iokarie*, Supra. *Iockarurek*, Superiùs. *Aschaja*, Infra. *Aschagerek*, Inferiùs. *Iakin*,

 Propè.

Prope. *Karſchi*, *Karſchida*, *Karſchiſinda*, è regione. *Dolai*, *Dolari*, Circa, Circùm. *Irak*, Eminus, è longinquo. *Vſtine*, ſuper verticem. *Aja galtunda*, Sub pedibus. *Vnginde*, à fronte. *Ardinde*, à tergo. *saginde*, à dextra. *Solinde*, à ſiniſtra. *Ottejaninda*, ab altera parte.

Ad locum. *Buraja*, Hûc. *Oraja*, Illûc. *Itſcheri*, Intrò. *Hangi taraſſa*, Quorſum, ad quod latus. *sag taraſſa*, Dextrorſum. *sol-taraſſa*, Siniſtrorſum. *Vgul*, Ante. *Ardine*, Retrò *Gag*, Vſque ſignificat, ſi de loco intelligitur: ut, *Gag Stamboli*, Conſtantinopolim uſque.

De loco. *Buradan*, Hinc. *Oradan*, Illinc. *Nereden*, Vnde. *Iugden*, Cœlitus. *Gairi jerden*, Aliunde. *Dihelikden*, Funditus. *schukden*, Radicitus. *Tangriden*, & *Allachden*, Divinitùs. *Ademden*, Humanitus.

Per locum. *Orada*, Hac. *Burada*, Illac.

ADVERBIA TEMPORIS.

Bugiun, Hodie. *Dun*, Heri. *Iarun*, *Iarin*, Cras. *Schindi*, Nunc. *Getſchinde*, Nuper. *Birvacht*,

Birvacht, Aliquando. *Birsaman*, Aliquando. *Sabach*, Manè. *Gakſcham*, Serò. *Getſch*, Noctu. *Herſaman*, Semper. *Schelde*, Paulisper. *Tſchokdan*, Diu. *Illeru hamanda*, Olim. *Hatſchan*, Quando. *Vtſchngigiun*, Nudiustertius. *Dundegul otegiun*, Perendiè. *Birkatſchſaman*, Aliquando. *Seirek*, *seirekde*, Rarò. *Daha*, Adhuc. *Olvacht*, Eo tempore, ea vice. *Olvachtlardum*, iis temporibus. *Kairvacht*, Alio tempore. *Hervacht*, Sæpè. *Eſnade*, Illo momento.

Sex verò tempora, in quæ diem ac preces ſuas diſtributas habent, ita appellant. *Temgith*, id illud tempus eſt, quod duabus horis matutinum diluculum antecedit, atq; eo primum in turribus clamorem illorum ſacerdotes tollunt. Secunda proclamatio ad auroram fit: atq; id tempus, *Sabachnamaſi* dicitur. Tertia, circameridiem, *Eynle* appellatur. Tribus quatuorúe horis poſt meridiem, quarta fit, & *ikendi* illud tempus vocatur, nobis veſperi. Sole verò occidente, quinta, id temporis *Aſchkam* dicitur. Secundam circiter horam noctis ſexta ac ultima: & *jatozi* appellatur.

VVachtinde, Opportunè, in tempore. *Demin*, Iam. *Giundus*, *Giundusun*, Interdiu. *Getſchede*, Noctu. *Bir isdi*, Paulò pòſt. *Meger*, Interim. *Obirgiun*, Perendie.

Notandum vero circa Temporis Adverbia.

I. Particulas *Dek*, & *Degin*, quoties nominibus, quæ tempus denotant, adjiciuntur, eandem habere ſignificationem, quam apud Latinos vocabulum, uſq; : ut, *Sabachad*, quod matutinum tempus ſignificat: *Sabachaddeg*, aut *Sabachadegin*, ad matutinum uſq; tempus.

II. Particulam *Din*, (quamquam propriè ſit Præpoſitio) dictioni alicui adjectam, interdum ſignificare, antequam: ut, *Eljumadin jemek jeme*: antequam manus laveris, ne comedas, *Iemek jemedin allahi ſchukur*, antequam comedas, DEUM laudes.

III. Voculam, *Ductè*, ſi adjiciatur nominibus quæ Tempus ſignificant, ipſum momentum, quo res aliqua fieri incipit, denotare. Vt, *Acſcham jaclas, chductè*, cùm nox jam eſſe inciperet. *Sabachaductè*, cùm dies jam eſſe inciperet.

IV. Adjectione particulæ *gè* ad verbum efferri

efferri Adverbium, DONEC. Vt, *Bengelinge*, Donec ego venero. *sengelinge*, Donec veneris. *Olgelinge*, Donec venerit.

ADVERBIA NUMERI.

Birkerre, Semel. *Ikikerre*, Bis. *Vtschkerre*, ter, & ita porrò. *Bunge Kerre*, Toties. *Katschkerre*, Quoties. *Gene, tekrar*, Rursus. *Vtingi*, Tertiùm. *Dortingi*, Quartùm.

Negandi.

Iok, Non. *jokdur*, Non est. Vocabulum *Degul*, etiam ipsum negandi est, atque ejus usus propriè est, ubi negatione distingvendum, aut separatio facienda est in personis rebusúe. Vt, si dicendum est: ille is non est: non; *Bujokdur*, sed, *Bu degul dur*, dicitur. Ita, *Bonum degul dur*, Meum non est. Item, in Nominibus adjectivis usus ejus solus est: ut, si dicendum: Pauper non est; Perperam quis diceret, *Fakur jokdur*: rectè enim dicitur, *Fakur degul*: *Hasta degul*, non est æger. Præterea, Turci elegantem habent modum, addendæ negationis, per particulas *ma* vel *me*, quæ quotiescunque verbis interjiciunsur, negationem illius a-

ctionis aut passionis habent: ut, *Seumek*, Amare: *Seumemek*, Non amare: *Datmak*, Gustare: *Datmamak*, Non gustare. Adjicitur autem, *ma*, vel *me*, prout vocalis Infinitivi, aut rotunda, aut subtilis est. Sed de his, supra cap. IX. satis copiosè fuit dictum.

Affirmandi.

Scboiledur, ita est. *Oiledur*, ita est. *jertschek*, *sabi*, verum est. *Hee ebet*, quod elegantius affirmandi genus habetur, si versus superiorem sermo institutus sit. *Belli, bes, Hel bette*, omninò.

Demonstrandi.

Iste, ste, giore, Ecce.

Abominandi.

Allah saklas, Deus prohibeat. *Allach istemesum, Irak alsun*, absit.

Optandi.

Khesche, Nolaidi, Vtinam. *Allach vuersun*, Deus faxit.

Hortandi.

Deha, deindia, sodes. *Giorin seni*, cave. *Kheremele, Lutfeile*, obsecro. Sunt etiam Turcis quædam impellendi verba, ut particulæ illæ, quæ Imperativis adjiciuntur *Baagla*,

agla, *Bakla*, *Gelle*. Quædam item necessitatis: ut, *Gerek*, Necesse est.

Ordinis.

Schindengiru, Protinus seu continuò. *Evelde*, Primò. *Ikingi*, Secundò. *Akhir*, Postremò. *Akhibet*, Tandem, in fine. *Gumle*, In summa. *Schindiden*, Posthac, Deinceps.

Interrogandi.

Nitgun, Cur? *Neden otturu*, *ne sebebten otturu*, quam ob causam? *Degulmi*, Nonnè? *Ne idi boile*, quid ita? Illud verò observandum, quotiescunq; in fine particula *mi*, alicui dictioni adjecta est, eam interrogationis esse signum: ut, *Gellmi*, Venitnè?

Similitudinis.

Giojakhi, Quasi. *Nitekhim*, Tanquam. Similitudinis dandæ usitata quoq; est ratio per particulam *Gibi*, quæ in fine adjecta, eandem vim habet, quam apud Latinos particula tanquam. Vt, *Adamgibi*, Tanquam homo. *Haynbangibi*, Tanquam bestia. *Daschgibi*, Tanquam petra. *Ottgibi*, Tanquam ignis. *Duschmen Khoringe isse dahi filgibisan*, Inimicus tuus si ut formica fuerit exiguus, tibi existimetur tanquam Elephas.

Qualitatis.

Akillane. Doctè. *Ginsel*, Pulcrè. *Kuuetli*, Fortiter. *Perk*, Vulgò. *Pek*, Vehementer. *Ergibi*, Viriliter. *Ey*, Benè. *Khem*, Malè. *Iaramas*, Malè. *Ogurlain*, Furtim. *Gislein*, Clam. *Aschikiare*, Palàm. *Nagihan*, *angsising*, Ex improviso. *Himet mamile*, Diligenter. *Dikhatile*, ἀκριβῶς, de minutissima & superstitiosa diligentia dicitur. Nam *dikhat*, farinam significat, & *dikatile*, rem ita minutatim indagatam, ac quasi in pollinem redactam. *Hemantes*, Raptim. *Mufft*, Gratis. *Kolai*, Facilè.

Quantitatis.

Tschok, Multùm. *as*, Parum. *Schelge*, Paululum. *Asatguk*, Pauxillum. *Siade tschok*, Plurimùm *Kattitschok*, Plurimùm. *Baffur*, Nimiùm. *jeter*, Satis. *Haili*, Valdè.

Est autem quantitatis significandæ apud Turcos usus elegans, per particulam *Inge*, quæ fini adjecta idem significat, quod apud Latinos constructio dictionum, TOT & QUOT. Vt, *Agatschlar japraklaringe*. Tot, quot folia arborum. *Dengisler cumlaringe*, Tot quot arenæ maris. *Atga saukali sakisbinge*,

binge, Tot nummos habet, quot pilos in barba.

Remittendi.

Angak, Vix, ægrè. *Askaldi*, Ferè. *Iapsge*, *japtge*, Pedetentim.

Dubitandi.

Belki, Fortassis. *Kimbillur*, Quis sciat? *Agiap*, Forsitan.

Vocandi.

Ia hu, ô, Heus. *Hude*, Sta. *Gella*, Adesdum, *Katlana*, Exspecta.

Respondendi.

Heu, Hem. *Ne vuar?* Quid est? *Ne bujursene*, Quid imperas? *Ne isterſen*, Quid vis? *Bundaim*, Adsum.

Separandi.

Baschka, *Baschkaja*, Separatim. *Gizlu*, Secretò. *Nischanlanmisch*, Sigillatim. *Gairiturli*, *Gairissi*, *Gairikerre*, Secus, Aliter. *Hemen*, Solùm. *Jalugniz*, Tantùm. *Schindi*, Modò.

Iurandi.

Ballaha bille, Per DEUM. *Tangri hak itschun*, per DEUM justum. *Bugiun backitschu*

per diem istum verum. *Etmec bakitschun*, per panem. *Iedugunumus tus etmek bak itschun*, Per panem istum & salem, quem simul comedimus. *Pegamber hakitschun*, per Prophetam. *Hunkhiar basch itschun*, Per caput Cæsaris. *Kelam Kadim back itschun*, Per legem. *Baschum itschun*, Per caput meum.

Eligendi.

Ile, Imò. *Belki*, Imò. *Daha, artik*, Magis.

Congregandi.

Birogurda, Simul. *Bir jerde*, in uno loco. *Beraber*, Pariter. *Anaßbile*, Vnà cum matre. *Babasine bile*, Vnà cum patre.

Prohibendi.

Sakhin, Cave. *Olma*, Ne facias. *Etme*, Ne facias. Porrò universale est, quoties, *Ma*, vel *Me*, in fine Imperativi adjicitur, majorem vim prohibendi habere: ut, *Demme*, ne dicas. *Bakma*, Non Aspice. *Dakma*, Non gusta. Vt, contrà, si *la* vel *le* Imperativo adjicitur, majorem adhortationi Emphasin addit: ut, *Soile*, Loquere. *Baagla*, Liga. *Gelle*, Veni. Quod tamen universale non est.

Concedendi.

Nolla, Fiat. *Oile olsun*, Factum sanè sit. *Baschum*

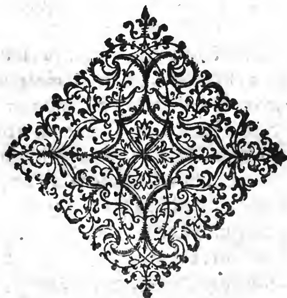
ſchum uſtune, Fide capitis mei.

Eventus.

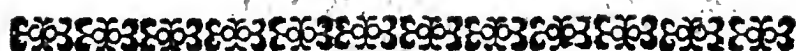
Oile duschti, *ſchnoile vaki*, Fortè, Fortuito, Caſu. *Ankbuſin*, Ex improviſo. *Omadim*, Ex inſperato. *sanmadin*, Inexſpectatò, ex inopinato.

Comparandi.

Exſic, Minùs. *Artuk*, Magis. *Khatti ei*, Optimè. *Kattigiusel*, Pulcerrimè. *Khatti Kem*, *Katti laramas*, Peſſimè. *Khatti Khiotti*, *Belkijok*, minimè. *Gajet aſſaſuk*, Plurimùm.

CAPVT

CAPVT XII.

De Præpositionibus.

Apud Turcos usitatum est, ut omnes ferè Præpositiones Nominibus postponantur, & cum nullo propemodum alio casu, quàm Nominativo construantur. Sunt verò eiusmodi.

Ad. Præpositionem, Ad, particulæ *ja*, aut *je*, *a*, aut *e*, repræsentant, quæ in fine Nominibus adjiciuntur : *ja* aut *je* quidem, si in Vocalem nomen exit, & *ja*, si ea Vocalis est, *a* : ut, *Baba*, Pater : *Babaia*, ad patrem : *je* verò, si vocalis est aliqua ex subtilibus. Sin verò in Consonantem nomen definit, *a* aut *e* additur : atq; *a* quidem, quoties nomen habet Vocalem *a* : ut, *Ajak*, Pes : *Ajaga*, ad Pedem; sin reliquarum Vocalium aliquam habet, *e* locum habet : ut, *Giug*, Cœlum : *Giuge*, ad Cœlum : *Dilirlik*, Vita : *Dilirligge*, ad Vitam : *Giureg*, Cor : *Giurege*, ad Cor.

Apud. Penes. Hujus vim apud Turcos obtinet, *Da*, & *De*: atque eadem prorsus ratio est, quando, *Da* aut *De*, usurpandum sit, quæ in aliis; prout nimirum dictio constat ex vocali rotunda vel subtili. Vt, *Babamda*, Apud patrem: *Baschada*, apud Bassam: *Defterdarda*, apud Quæstorem; quamquam vulgò etiam *Defterdarde*, dicitur. *Begde*, apud Dominum: *Giuregde*, apud Cor. Ista verò una & eadem significatione, exprimunt etiam Præpositionem, IN: si in loco significet: ut, *Stambolda*, in Constantinopoli. *Pasarda*, in foro. *Damda*, in lecto. *Galatada*, in Galata. *Edrinde*, Adrianopoli. *Depside*, in patina. *Effde*, in domo. *Elde*, in manu. *Dagda*, in monte.

Sic per eandem particulam, omnes illæ Præpositiones, Antè, Extra, Circum, Inter, Infra, Supra, Iuxta, construuntur: posito primùm Adverbio aut Nomine, quod circumstantiam loci illius significat: Vt, *Vng*, anterior pars: *Vngin*, anterior pars ejus: *Vnginde*, in anteriori ejus parte; pro ante. *Dischra*, Foris: in, ejus: de, in, *Dischrainde*,

raindε, In foris ejus, seu extra. *Dola*, Circum. *Dolainde*. In circuitu ejus, seu circum. *Eras*, Interius. *Erasſinde*. In interiori ejus. *Alt*. Inferior pars. *Altinde*, In inferiore parte ejus. *Uſere*, Supra. *Vſerinde*, In ſupra ejus. ut, ita dicam. *Ian*, Latus, *Ianinde*, In latere ejus, vel juxta.

Ante. *Illeru* & *Vnginde*, idem *Khattinde* ſignificat. Si tamen temporis rationem habet, propriæ illius Phraſes ſunt, *Illeru* & *Vngurdi*: ut, *Bir ayden illeru*, Ante menſem. *Bir ayden ungurdi*, Ante menſem.

Si loci, *Vnginde*, propriè habet: ut, *Euſler unginde*, Ante ædes. Frequens tamen uſus etiam particulæ *din* eſt, fini dictionis adjectæ: ut, *Anglaisch iaschamadingelmes*, Intellectus ante annos non venit. (Aetate prudentiores reddimur. Sapientiæ ætas condimentum eſt, Witz kómpt nicht vor Jahren.) *Tuttun ottdin*, Ante ignem fumus. *Dirlik olmedindur*, Ante mortem vita eſt.

Adverſus, Contra. *Karſuſſine* & *uſere*, ut, *Duschmenler Karſuſſine*, Adverſus inimicos. *Duschmene usere*, Contra inimicos.

Per

Per. Turci Præpositionem Per, non habent. Sed si locum significet, eam per Præpositionem, *inden*, efferunt: ut, *Christianlikittinden*, per Christianitatem. Sin causam significat, per Præpositionem Propter, seu *itschum* enunciant: ut, *Oglinung itschum*, Propter filium tuum. *Benum itschum*, Propter me. *Hunckhiar basch itschum*, per vel propter caput Cæsaris. *Otturu*, quoque propter significat, cum adjectione particulæ *den*, quæ ab significat: ut, *tenden otturu*, mea causa.

Post. *Sora*: ut, *Ben sora geldi*, Post me venit.

Secundùm. *Usere*, *Adeth usere*, Secundùm morem. Idem valet particula *inge*, in fine posita: ut, *Beraberinge*, Secundùm æqualitatem. *Fakirliginge*, Secundùm paupertatem meam, vel, pro mea tenuitate. *Muratge*, Secundùm desiderium.

Trans. *Ascburu*, ut, *Dengis ascberupsinde*, trans mare.

A, ab, de, ex. Hæ Præpositiones, ut naturæ ordine non multùm differunt, ita unica particula apud Turcos omnes construuntur, *Den* aut *Dan*, pro ratione, aut rotundarum, aut subtilium. A, ab. Vt, *Babadan*, à Patre. *Iuregden*, à Corde. Atq; ista locutio propriè Ablativus Nominis est. *Olden Korkan tuttunden sakinsin*: Qui ignem timet, fumum fugiat, seu à fumo. *Tschelebi*, Nobilis: *Tschelebiden*, à Nobili. De. Vt, *Giugden*, de Cœlo. Ex. Ut, *Suden Tschikmak*, Aqua exire. *Tscheleriden*, ex urbe. *Hamandan*, ex balneo. *Muhabeth giormekden degur*, Amor ex aspectu nascitur.

Præ. Hac locutione etiam Præpositionem Præ efferunt: ut, *Korkliden*, Præ timore, seu, ex timore.

Præter. Loco hujus Præpositionis, Turcæ utuntur particula *Gayri*, quæ alium significat: ut, *Tangriden gayri Khimseje dapmasum*, Præter DEUM neminem colo. *Eylerden gayri*, præter bonos.

Pro. Hanc Præpositionem efferunt, per voculam *jerine*, quæ ejus loco significat: ut, *Tangri daschvvermes etmek jerine*,

Etmek

Etmek dasivbermes daschjerine. Deus non dat lapidem pro pane: sed neq; panem pro lapide.

Absq;. Sine. Præpositiones, quæ apud Latinos privationem significant, ut, Absque, Sine, particula *Sis*, elegantissimi sanè usus apud Turcos regit. Vt, *Agtgasis*, sine pecunia. *Sakalsis*, sine barba. *Sachmetsus*, sine labore. *Elsis*, sine manibus. *Mahislat maisis olmas*, Negocium sine pecunia non fit. *Leschker leschsis olmas*, Exercitus sine cadaveribus nunquam est.

Cum. Præpositio, Cum, quæ conjunctionem significat, per, *Ile*, construitur in fine adjecto: ut, *Dost*, Amicus: *Dostile*, cum Amico. *Dostile gieitsch, sati pas aretma*: i. Cum amico cibum cape, sed non contrahe. Quo proverbio innuunt, cum amicis jucundè quidem vivi, sed malè contrahi; semper enim aliqua jactura amicitiæ causa facienda est.

Cis. *Otteriaka*: *berÿaka*. ut, *Dengis otteriakasi*. *Dengis beriakasi*, Cis mare.

Propè. *Jakin*; ut, *Meschitde jakin*, Prope templum, *Pengerer jakin*, Prope fenestram.

Propter. *Itschun*: ut, *senung itschun*, Propter te. *seneden otturu*, idem, Vide in Præpositione Per.

Intra. *Itscherussini*: ut, *Divar itscherussini*, Intra mœnia.

Extra. *Dischrassinde*: ut, *Divar dischrassinde*, Extra mœnia.

Iuxta. *Ianinde*. Vide in Præpositione Apud.

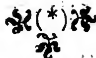
Infra. *Aschaga, altinde. Vrtu altunda*, Infra tectum.

Supra. *Vserinde. Evung userinde*, Supra domum.

Coram. *Nasarinde, Kattin. Herkisch nasarinde gertschek dogri soilemekgerek*. Coram omnibus oportet vera loqui.

Circa, Circum. *Dolaj*: ut, *Meschit dolainde*, Circa templum. *Dolaissinde*, idem.

Inter. *Erade*: ut, *Gemiler erassinde*, Inter naves. *Benum ile senung eramussi*, Inter me, Inter te, &c.

CAPUT XIII.

De Conjunctionibus.

PArticulæ, quæ orationem conjungunt, & illius quasi nexus sunt, ad Latinæ lingvæ similitudinem aliquatenus etiam apud Turcos reperiuntur. Copulativis autem minùs crebris utuntur, quàm Latini. Itaq; quæ illi sine copulativis ita: *Ben schelebi, Sen schelebi, att khim caschar*? nostri efferrent adjectis copulativis, hoc fortassis modo: Nobilis, & ego sum & tu: equum interim quis curabit? Copulativa verò cùm utuntur, quamplurimùm illis servit particula, *Re, Dahi*, quæ, &, atq;, significat: item, quoq;. autem. si per se absolutè posita est; sin in fine dictioni alicui adjicitur, *Da* solummodò scribitur, abjecta syllaba *hi*, & significat idem, quod etiam. Vt, *Sagluk bisum, usumda bisum*: Nobis vita, proposita etiam mors est. Et *mekda*, Panisq;.

Disjunctivæ apud illos sunt:

Aut. *Ia, Iachos*: ut, *jà ben, ja sen*, Aut ego, Aut tu.

Nec. *Ne*. ut, *Ne ben giderem, ne sen gidersen*; Neq; ego ibo, neq; tu ibis.

Dubitativæ, per particulam interrogationis propriam. *Mi* exprimuntur: ut, *Barraimi jokse Kathlanaimi*: ibonê an expectabo?

Electivas per particulam, *Isse*, significant: ut, *Vimactanisse Seyrana vvarmak jegdur*. Melius est dormire, ocii gratia, quàm ambulare.

Adversativa particula, *Ile*, est, si absolutè ponitur, & nulli alii dictioni annectitur: atq; idem Turcis est, quod Latinis, Sed: sin verò in fine alicui dictioni adjicitur, Præpositionis vim habet, & significat Cum. Vide, Capite hujus libri XII. præcedente. Quamvis, *Getgikim*. Tamen, *Ema*. Licèt, *Gaiski*, i. potest fieri. Porrò, *Schindengiru, andansera*. Veruntamen, *Hakikatde*. Etiam ii, *Gertschiken*. Saltem, *Heman*.

Causales. Nam, quoniam, enim, quia, &c per particulam, *Sira*, exprimuntur. Si, siquidem,

ſiquidem, per particulam, *Eger*. *Hatſchan*, quando. *Inge*, niſi: ut, *Ay Carin domainge oinamas*, Vrſus, niſi ſatur, non ſaltat. *Iſſe*, ut, ſi: ut, *Gelüriſſe*, ut ſi venerit. *Haiſchan*, Cùm.

Ratiocinativæ, *Neſchebten*, *otturu*, *ne itſchun*, Quamobrem. *Anungutſchun*, Propterea. *Imdi*, Igitur, Ergò.

CAPVT XIIII.

De Interjectionibus.

INterjectiones, aut ſunt,

Dolentis: *Vach, Eubach, Heimedet*: heu, ah.

Ridentis: *Ha ha*, ha ha he.

Ejulantis, *Hej hej*, heu.

Irridentis; *Vach Vach*, *baka*, *baka*, *giora giora*, vah hui.

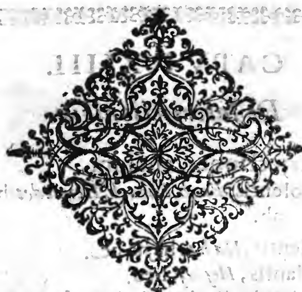
Faſtidientis, *Iurna vvar gith ingitme*, apage, ohe.

 Appro-

Approbantis, *Ey, afferum, giusel*: Euge.
Metuentis, *Eu vach*: Atat.
Silentis, *Bot, sus*: st.
Admirantis, *Allach, allach, Allahsaklasun*. Papæ.

FINIS

Libri Secundi, De Etymologia Lingvæ Turcicæ.

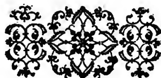
Hieronymi Megiseri,

Seren. Electoris Saxoniæ Historici

INSTITVTIONVM LINGVÆ TURCICAE

Liber Tertius.

QVI DIVERSA ILLIVS EXERCITIA COMPLECTItur: quædam nimirum Religionis Christianæ Capita, & duas Proverbiorum Turcicorum Centurias.

CAPITA RELIGIONIS
CHRISTIANAE.

ORATIO DOMINICA.

BIſum babamus, Khi giüglerdeſſin ; mu-
Noſter Pater , qui es in Cœlis ; ſan-
barekolſun ſenung adung ; Kharſu gel-
ctificetur tuum nomen ; adveniat
ſun ſenung memleketung ; olſun ſenung iſtedi-
tuum regnum , fiat tua volun-
güm, nitekim giugde, jerde dahi, hergiunki olan
tas, ſicut in cœlo, & in terra, quotidianum
etmegumuſi uuer biſe bugiun , dahi bagiſchla
panem noſtrum da nobis hodiè. & remitte
biſebortſchlarümuſi, nitekhim bis dahi bagiſchla-
nobis debita noſtra , ſicut nos etiam remitti-
rus biſum bortſchlarumuſe; dahi biſi gibirme ve-
mus noſtris debitoribus & nos inducas in
ſueſejes de Khurtar biſi Khemlükden, Amin.
tentationem, ſed libera nos à malo, Amen.

SYMBOLVM APOSTO-LICVM.

INazurum Allahe herneſneje Khadir olan baba-
Credo in Deum , omnipotentem , Patrem

a, jeri giugi jaradane; Dabi Issaje Meßiha, o-
terræ & cœli Creatorem. Et in Iesum Christum, e-
nung birtane olan ogline; bisum Effendumuse,
jus unicum filium, nostrum Dominum,
Rubi Kudusten rachme duschdi, dogmischdur
de Spiritu Sancto conceptùm, natum ex
Meriemden bakhire khisden, iskhengelemisch
Maria virgine, passum sub
Pontio Pilato, elinde hatgegereneldi, ulmisch
Pontio Pilato, crucifixum, mortuum
dabigiumulmisch, endi geheneme, utschingi gi-
& sepultum, qui descendit ad inferos, tertia die
un Kaleti ulmisch lerden, agdi gioglere, bernes-
resurrexit à mortuis ascendit ad cœlos, ad omni-
neie Khadir Tangri babanung olan sag taraffi:
potentis DEI patris dextram
ne Otturur; andan gelegektur huikhum itme-
sedet; inde venturus est judicare
ge dirileri dahi ululeri. Inanurum Ruchi Ku-
vivos & mortuos. Credo in Spiritum San-
dußi Echlisuneti gemaktung hakligine eflianung
ctum, Ecclesiam sanctam Catholicam, sanctorum
embianung, birluklerine giunachlering ba-
communionem, peccatorum re-
gischlamagine, ululeri dirilmesine da-
missionem; mortuorum resurrectionem &
bi ebedi olan dirlige.
æternam vitam.

DECA-

DECALOGVS.

Ben ſenung Efendung Tangrim, Khim ſeni
Ego ſum Dominus DEVS tuus, qui te eduxit
tſchikardum Mißir jer inden; ſen Kittum-
ex Aegypti terrra; Tu non habe-
degairi tangriler tutunma.
bis Deos alienos.

Senung alhung adini, ſimejejere jokhiere
Non aſſumes nomen Domini DEI tui in-
ollma.
vanum.

Anga bul ſikhir eile khi ordiguni mabarek giu-
Memento ut diem Sabbathi
ni riajeth edeßi ſurmeth (giuna ertiſini riaatha)
ſanctifices. Sabbatum ſanctifica.

Babanga annaja hurmetheile, khi tſchak ja
Patrem & matrem tuam honora, ut ſis longævus
ſahaja ſchin jer uſtunde khi ſanga Effendi Tan-
ſuper terram, quam tibi Dominus DE-
gri uuerur.
VS dabit.

Adam uldurme.
Hominem ne occidas.

Sina eileme.
Ne mœcheris.

Ogurluk eilcme.
Non furaberis.

Jalan schabaid olma.
Ne loquaris falsum testimonium.
Gairilering malini tamam eileme.
Non cupies rem alienam.
Gairining auuretbine sarkma.
Non concupisces uxorem alterius.

SEPTEM OPERA MISERICORDIAE.

1. *ATsch dojdurmak*
Esurientes cibare.
2. *Sussi Kandurmak*.
Sitientes potare.
3. *Tschiplai donatmak*.
Nudos vestire.
4. *Hastaleri giore uuarmak*.
Aegrotos visitare.
5. *Tutsaglere taseli uuermek*.
Captivos consolari.
6. *Vluleri giommek*.
Mortuos sepelire.
7. *Conukleri conuklamak*.
Peregrinos hospitari.

PSALMUS LI.

ESsirge beni, ja Allach, senung ollo essirgemek-
Miserere mei, DEVS, secundum miserecor-
ligung mucteſasinge : dahi essirgemekluklerung
diam tuam : & secundum multitudinem
tschokluginung mucteſa singe, sill benum habis-
miserationem tuarum dele meam iniqui-
setumi.
tatem.

Dahi

Dahi artukleimju beni benum habaſſettum.
Et lava me mea ab iniquita-
den : dahi giunachumden ben temis eyle.
te : & à peccato meo me munda.
Sira benum habasſetumi ben bilurem : dahi
Quoniam meam iniquitatem ego cognoſco &
benum giunachum benum Kattemdedur her
meum peccatum coram me eſt ſem-
giunacht,
per.
Sanga ſanga jalangis giunach eiledum : da-
Tibi, tibi ſoli peccavi : &
hi jaramas ligi ſenung ugunde eiledum; Khi gert-
malum coram te feci ; ut juſti-
geklemeßin ſenung ſußlerinde, dahi pagkolaßin.
ficeris in ſermonibus tuis, & vincas
hatſchan huckbim ederſin.
cùm judicaris.
Iſte hod habaſſetlerde annà rachmine duſch-
Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum,
dum, dahi giunachlerde rachmine aldi beni be-
& in peccatis concepit me mea
num annam,
mater.
Jſte gertigekluctẽn haſſederſſen, Ki ol giſslide-
Ecce veritate delectaris, quæ in occulto eſt ;
dur : dahi giſli olan mariſſetti banga aſchikiare
& abſconditam ſapientiam mihi manifeſtaſti.
eyledung.

Issope svile serpersen beni, dahi pagkh olurum:
Hyssopo munda me, & mundabor:
dahi jaikharsen beni, dahi Karden ackh ollurum.
& lavabis me, & super nivem dealbabor.

Benum ischitmekluguma uerursen schemluk,
Meo auditui dabis gaudium,
dahi ajaga tschinenmisch sille te bragolmisch ge-
& lætitiam, & exultabunt
miklerung seuffinurler.
ossa humiliata.

Dunder jusungi giunachlerumden, dahi gemi
Averte faciem tuam à peccatis meis, & omnes
babasset lerumi sull.
iniquitates meas dele.

Pagk gungul jarath bende, ja Allach, dahi sabi
Cor mundum crea in me, DEVS, &
Ruch tedschdid eyle jeni eyle benum juregunde.
Spiritum firmum innova meis in visceribus.

Iaban atma beni jusungden; dahi senung hak
Ne projicias me à facie tua; & tuum
Ruchi Kuduss ungi bendem eyrma.
Spiritum sanctum ne à me auferas.

Senung magfiretunung schenligini banga giru
Tui salutaris lætitiam mihi redde,
crear, dahi fasslumden olan Rubile sabuth eyle.
& spontaneo Spiritu sustenta
beni.
me.

Vgreturum

Vgreturum salumleri, senung jolla ringe, Ki
Docebo iniquos tuas vias, u
giunachkiarlar sanga duusunler.
impii ad te convertantur.

Khurtar beni Kandukmecten, ja Allach be-
Libera me de sangvinibus, ô DEVS, meæ
num magfiretumung tangrisi, dahi ollolar benum
salutis DEVS, & exaltabit mea
dillum senung adlungi.
lingva tuam justitiam.

laKabbi benum ducaklarumi atsch, dabi be-
Domine mea labia aperies, & me-
num agsum hberuuerur senung ugmekligungi.
um os annunciabit tuam laudem.

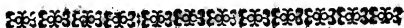
Sira eger istejegdung Curbani, berbetschile
Quoniam non delectaris sacrificio, alioqui
uuerurdum, hajetmessen Curbamden.
dedissem, non delectaberis holocaustis.

Allaha jarar curban tassali Ruch dur, dahi
Deo sacrificium contribulatus Spiritus, &
gungul paralamisch dahi altschaklamisch dur,
cor contritum & humiliatum,
ja Allach, oni jaban otmassen.
ô DEVS, non despicies.

Hair eyle senung ey dillegunde Sion, Khi ja-
Benignè fac in tua bona voluntate Sion, ut
pullalar diuuarlerli Kutsmuuuarekin.
ædificentur muri Hierusalem.

Ol uuacting Kabulb idegeksin adale curbanini,
Tunc acceptabis justiciæ sacrificium,
sanga arssollonan ameleri. Ol vuacting corlar
Tunc super
senung michrabung ussme busa gileri.
tuum altare imponent vitulos.

Allach bechber. Deus verus unus.
Filagalib Ilellah. Non est fortis, sicut Deus.
Elhemdu Lillahi. Gloria DEO meo.

DVÆ CENTVRIÆ *PROVERBIORVM ET SENTENTIARUM, QUAE partim lingvæ Turcicæ sunt genuinæ & peculiares: partim verò ex Latino sermone in Turcicum conversæ.*

Conferuntur autem cum Latinis, Italicis ac Germanicis Proverbiis, & singulorum interpretatio ex aliqua trium harum lingvarum petita est.

I. Tange-

1. *TAngeden gajiri Khimseje dapmasum.* Præter DEUM neminem colo.

2. *Bir Khim sekgi bildi gendussini, indi tachkhickbildi Tangrisini.* Qui scipsum noscit, DEUM suum agnoscit. Simile. Sich selbst kennen/ ist die beste Kunst.

3. *Adem tetbur eder allah tala tactur eder.* Homo proponit, Deus disponit. L' huomo pensa, e Dio dispone.

4. *Tactur tetbiri bosar.* La divina volontà muta l' humana.

5. *Iazilon gelur bassina.* (ad verbum) Scriptura veniet capiti. hoc est: Quicquid Dea fortuna capiti singulorum hominum inscripserit, id illis evenire necessum est, neq; evitari ullo modo potest, Credunt enim Turci prædestinationem, & quòd in ipsorum fronte hora mortis scripta sit, quam effugere haud liceat.

6. *Iangilmas bir allach.* Il non peccare è solamente di Dio. Solus DEUS non peccat.

7. *Cumschi hackir, Tangri hacki.* Quel bene,

ne, che fai al vicino (al prossimo) à Dio fai.

8. *Cumschi backi tachoctur.* Il vicino ha molta ragione.

9. *El Muslimu men sellimel muslimune min jedihi velihanihi.* vel: *Musulman oldurki, Kurtuldi Musulmanlar anung elinden dahi dilinden.* Der ist ein rechtgläubiger / der weder mit Hand noch Zungen den Gläubigen schadet.

10. *Baschle jasudur gelen, tactiri hactur tscharine?* Quid remedii contra illa, quæ nobis à DEO prædestinata sunt?

11. *Nasub olangelur.* La sorte præfissa non manca mai à venire. aliter. Quel che deè esser, non può mancar.

12. *Herne eilersen akbilane eile Nasare eile songini.* Quicquid agis, prudenter agas & respice finem.

13. *Iptida a biering fichur eyle andan ischle.* Anfang / bedencks End. Pensa al fine.

14. *Hernesne oranille.* Omnia cum mediocritate. Cic. In omnibus rebus mediocritas est optima.

15. *Mas-*

15. *Maslach atlering bairlussi orta si dur.* Vel Arabicè. *Hairul umuri Eusathuha*. Omnium optima sunt mediocria.

16. *Arif olan Kischi hernesavui sinar olur.* Prudens homo omnia tentat.

17. *Adamden adama arki bar.* Egli è differenza tra gli huomini. Homo homini præstat.

18. *Sous siffatidur soilejenung.* Hominum talis oratio, qualis vita. Similia. Sermo index animi. Qualis vir, talis oratio.

19. *Jemischden agâtsi bilemur.* Ex fructu arbor agnoscitur. Matth. 12, 33. Luc. 6. 44.

20. *Pend gur es messaibi digeran, Ta situ pend ne girent digeran.* Dal pericolo d'altrui n'è da pigliare essempio, accioche gli altri non pigliano da noi. Felix, quam faciunt aliena pericula cautum. Plaut. Feliciter is sapit, qui alieno periculo sapit. Terent. Scitum est, periculum ex aliis facere, tibi quod ex usu siet.

21. *Sian*

21. *Sian onanler ugredurler.* Quæ nocent, docent. Nocumenta, documenta. Was verſehrt/das lehrt.

22. *Hismeth itmege ugran mejen effendiluck dahi edemeſs.* Nemo rectè dominum agit, niſi antea miniſtri munia obierit. Sic Ariſtot. Non bene imperat, niſi qui paruerit imperio. Chi non ha ſervito, non ſa commandar; vel, Chi non ſa fare, non ſa commandare.

23. *Sen evel biuruck tutmega ugren andanſara bujuraſſen.* Tunc rege, cùm primùm didiceris regi.

24. *Mainon tuſaga tuttulmas.* Simia non capitur laqueo.

25. *Hileji bile boſar.* Fraus fraudem deſtruit.

26. *Duschmeni hor giorme.* Inimicum noli vili pendere.

27. *Duschmen Karingeiſe dahi ful gibilſai.* Etiamſi inimicus ſit inſtar formicæ, inter Elephantes tamen numera.

28. *Doſtile je itſch, ſati paſſar etme.* Con gli amici mangiar è bene, ma non entrar in partida.

29. *El eli jur, ikhi el jusi jur.* Vna mano lava l' altra, & le due lavano la faccia.

30. *Etikhat itme khimse e, madamkhi khueleile tusin al majaßin.* Nulli fidas, nisi cum quo modium salis priùs absumpseris.

31. *Adamlerung scherlißi: saramasli oldurkhi, adamleri harari dakhuna.* Die besten Leut seynd die jenigen / so andern guts thun: Entgegen seynd diese die ärgsten / so andern Leuten schaden zufügen.

32. *Eschki duschmen dost almas olurse durust olmas.* Vn vecchio nemico non può diventar amico, & se sarà, non sarà perfetto.

33. *Eschki dost eschki haman.* Vecchio amico, vecchio bagno.

34. *Khartal sineck aulamaß.* Aquila non captat muscas. l' aquila non piglia mosche. Hoc proverbio innuitur, excelsos animos humilia despicere, vel, magnis res minutulas non esse curæ.

35. *Hidiß an fuli sibri sinecken cajurnas.* Elephas Indus haud curat culicem.

36. Epsem-

36. *Epsem olmak jegdur tschockh soilemec tenisle*. Meliùs est tacere, quàm multa loqui.

37. *Egargi aklis silar Kattinde epsene olmak soilememek edeptur: Masslachat bachtinde ol jegdurki sojus de galassin. Iki neßne aklung epiklidur, Neffeßi aschaga baglamak soilegek bachte dahi soilemekdur epsem olagak bachte*. Eximia quidem apud prudentiores est virtus, præstare silentia rebus: attamen cùm opus fuerit, satius est sermoni indulgere. Vtrumq; enim vesaniæ certum indicium, tacere, ubi loquendum: & loqui, ubi tacendum. Ita Salomon Ecclesiast. c. 3. Tempus tacendi & tempus loquendi. D. Ambrosius. Maxima sunt virtutum fundamenta, SILENDI PATIENTIA & LOQUENDI OPPORTUNITAS.

38. *Benuct ademi bisch der est es devuaab. Devuaab es tu bichgier ne gioy savuab*. Vel, *Sus suilemegile ademi jegrectur haibanlar den Haibanler senden) egdur*

Eger

Eger ey suilemejesin. Der red vnd vernunfft halber / wird der Mensch den andern Thieren fürgezogen/so er aber die red vnd vernunfft nicht recht gebraucht/ werden die Thier dem Menschen fürgezogen.

39. *Tschabile soileme mekdur soilemek, soileissen sojus usar ar tarmeck.* Insipienti non loqui, est loqui; Loquendo & labor & verba crescunt. Salomon Prov. 26. Ne respondeas stulto secundum stultitiam suam, &c.

40. *Sois soilemeck auuretlerung der ischlemekerlerungder.* Le parole sono femine, i fatti sono maschii.

41. *Herkischi gendu sanatinde olanische dachlet sun: artuga getschmessun.* Quilibet de sua & non de aliorum professione loqui debet.

42. *Jangschagi sagur suckler.* Vn Huomo di molte parole, un surdo lo vincirà. Itali sic efferunt: Vn pajo di orecchie seccherebbon cento lingve.

43. *Tschok suoilejen: tschok jangelur.* Wer viel redt/der läugt auch viel.

44. *Ialan maslahata Kharischan jegdur. Ol gertgeckten khi fritne Khoparigidur.* Eine Lügen zu verhütung vbels gered/ist offtmals besser/denn Warheit/ daraus vnrath folget.

45. *Anglaisch jaschamadin gelmeß.* Witz kömpt nicht vor jahren. Contrà. Aetate prudentiores reddimur. Plaut. Sapientiæ ætas condimentum est.

46. *Her jasche bir gairi adethiari schur.* Aliam ætatem alia decent.

47. *Mumkhim olmajanin isteme dileme.* Quæ fieri nō possunt, ea ne appetas.

48. *Iegdur sa kin lugille gegni mek oni: ki tassa sus angmack munikhini degul.* Meglio è passare cum silentio quello, che senza dolore ricordar non si puo.

49. *Talienig in Khilam muchtkeni thabamul itmege ugren.* Fortunæ mutationes fortiter perferre disce.

50. *Herdaim Khorkhu tscheckmek denissi bir ogurda ogrumajegdur.* Satius est subire semel, quàm cavere semper.

51. *Helackhligi istem bulur.* Qui amat periculum, peribit in eo. Eccles.cap. 3. v. 27.

52. *Lenduging nesnei ischleme schubhe.* Quod dubites, ne feceris. Ita Cic. Bene præcipiunt, qui vetant quicquam agere, quod dubites æquum ne sit, an iniquum.

53. *Tschun giunachest, var khebir est.* Persicè. *Tschun giunarhdur vari biuckdur.* Peccatum licèt sit exiguum, neglectum tamen fit majus.

54. *Herchinase hamame gider Beher hal terler.* Chi entra in bagno, è forza che sudi. Simile. Chi va al mulino, è forza che s' infarini.

55. *Iasack olana dabi siade arsu Khopar.* Nitimur in vetitum semper, cupimusq; negata. Ovid.

56. *Giumleck Khafftandan jakindur.* Das Hembd ligt mir näher denn der Rock. Tunica pallio propior. Mi stringe più la camicia, che la gonnella.

57. *Herkhischi gendir jeg seufer gairis finden.* Omnes sibi meliùs esse malunt, quàm alteri.

58. *Aepsus jar istejen jarsus Khalur.* Chi non vol haver compagno, se non senza macchia, starà solo. Nam nemo sine crimine vivit. **Es ist kein Mensch er hat seinen gebrechen.**

59. *Baluck baschdan Kokar.* Il pesce comincia à putir dal capo. Qualis rex, talis grex.

60. *Iaramas Khapkhat schackh khurulmas.* Malum vas non frangitur. **Unkraut verdirbt nicht.**

61. *Haramden Khasanilan, haramagider.* Diavolo gvadagna, diavolo mangia. Malè parta, malè dilabuntur, **Ubel gewonnen/ ubel zerronnen.**

62. *Bir halal bin haramden jegdur,* **Ein pfennig oder aßper mit recht ist besser/denn tausend mit unrecht/** Nam sunt mala lucra æqualia damnis.

63. *Kutlugiun doguschinden balli.* Il bel giorno si cognosce dalla mattina.

64. *Alma agatsdan irak duschmas.* Il pomo non

non casca lontano dall' arbore. Vel sic: *Jemisch agatschden irak dusmes.* Il frutto non casca lontano dall' arbore. Der apffel fellt nicht weit vom Bawm.

65. *Ey Khilitsch jaramas demirden olmos.* Aus schlechtem Eisen wird kein guter Sebel.

66. *Herneste Samanile.* Ogni cosa col tempo.

67. *Deufrankhi badissatile her gege juklidur Giun do gmadinge hane neler doga Khimbile.* Res novas semper parturit tempus: & ante solis ortum, quis scit, quid enixurum sit.

68. *Semeni vimakgereckh.* Serviendum est tempori. Bisogna accommodarsi à tempi. Man muß der zeit jhr recht thun. Phocyl. καιρῷ λατρέυαν. Cic. Temporibus servire decet. Seneca: Temporibus decet aptari.

69. *Eusmek scheitand en dur.* Eilen ist des Teuffels. Eilen thut nie kein gut.

70. *Eusen Khangikgiosus dogurur.* Canis festinans cœcos parit catulos. La ca-

gna frettolofa fa i catellin ciechi.

71. *Ajak, ajak tschikbarlar merdubane*. Allgemach/ allgemach geht man die stiegen auff. Chi va pian, va san.

72. *Bu dunia bir mussafir hane*. Die Welt ist ein Sprachhauß.

73. *Bu Alem fenac gider iuuarur*. Mundus hic in nihilum reversurus est.

74. *Ikhrar Kalmadi bu dumade*. Fede non è rimasta in questo mondo. Nusquam tuta fides.

75. *Boile gutsch neßne olmas andankhi tschock tschalisch magile bulassen*. Nihil tam difficile, quin diligenter inquirendo investigari possit.

76. *Schole Kholai hitsch neste jockdur andankhi gutscholakhi istemejup edessen*. Nihil tàm facile, quin fiat difficile, si invitus facias.

77. *Herkim Duniaje delligelur gendibu alemde delli Kalur*. Chi vien pazzo in questo mondo, in questo mondo sta matto. Chi nasce matto, non gvarisce maj.

78. *Vluie*

78. *Vluje betua jaramas soilema.* Mortuo ne maledixeris. Mortuis non conviciandum.

79. *Assasicten tschockh nesnet schikhar.* Ex minimis initiis maxima.

80. *Effendinung nasari, bakhischi atleri semirdur.* Oculus Domini saginat equum. L' occhio del patrone ingrassa il cavallo. Plin. Frons Domini plus agro confert, quàm occipitium.

81. *Aschikiare duschmen jegdur gisli dosten.* Melius est hostem manifestum habere, quàm amicum simulatum.

82. *Sakala giuler: juse giuler.* In Bart lachen/ ins Gesicht lachen: das ist/ Sich vor augen freundlich stellen vnd doch im Hertzen anders gesinnet seyn.

83. *Sari saman altunda saiuri dur.* Vnter dem gelben stroh ist ein gros wasser. En beau samblant gist fausseté. De amicitia falsa usurpatur.

84. *Song Katlan.* Finem expecta.

85. *Ischden artmas* : *dischden artar.* Richts Maul nach der Taschen. Simile. Wenig bar geld/macht gnaue zehren. Bisogna far la spesa secondo la entrada.

86 *Iorganungegiorc Khiosun.* Bisogna distenderſi secondo la coperta. Horat. Metiriſe quenq; ſuo modulo ac pede verum eſt. Es ſoll ſich ein jeder nach ſeiner Decken ſtrecken.

87. *Geregi gereckmeſikhen vacbkindq alungnus ſiraki batſchat olla.* Quel ch' è neceſſario, quando non è biſogno compratelo, perche verrà à biſogno.

88. *Atſehlukſusſusluk*, *neufs diligini baſſar.* Sine Cerere & Baccho friget Venus.

89. *Herkiſchi egel gamini noſcheder.* Vnuſquiſq; poculum mortis bibit.

90. *Onutma ulum dahim angadur* : *Bugiun bangaisſe jarin ſangadur.* Mortem haud obliviſcere: Nam ſemper hodie mihi, cras tibi.

91. *Bugiun bise*, *ſarun ſiſe.* Hodie mihi, cras

cras tibi. Heute an mir/Morgen an dir. *Oggi à me, domane à te.*

92. *Iaramas Eisengile Khatlanulur. Il male con il bene s' aspetta.*

93. *Nige selam vverurscheng, angllain selamungi alurschen.* Vt salutabis, ita resalutaberis. Wie man in wald schreyet/ so ruffets wieder heraus.

94. *Peltek peltegi ey anglar.* Balbus balbum rectiùs intelligit. Ein Kind verstehet das ander am besten.

95. *Dengis, ott, auuret, ut schi bille iaramasdur.* Mare, Ignis, Mulier, tria mala.

96. *Biberitschok ollan lahanada ustine cor.* Cui multum est piperis, etiam oleribus immiscet. Chi ha assai pepe lo mette anche sopra i cavoli.

97. *Bir ockile icki khusch almas.* Con una frezza non si piglian duo uccelli.

98. *Ius tassa bir bortschi udermes.* Cento carri di pensieri non pagano un debito.

99. *Tschumlecgi tschumlecgini Khiß Khanur demurgi demurgii.* Figulus figulo invidet, Faber fabro, Hesiod.

100. *Ittichat Khauga coparmas.* Aequalitas haud parit bellum. (At contra, Inæqualitas discordiarum est mater.)

101. *Giusel auureth bem scharap tatlu agulerdur.* Vxor formosa & vinum, dulcia sunt venena.

102. *Dervisch herkugaki schebameth serai est. Dervisch bernere dekhim ackschamgeldi onungseraidur.* Il povero sopragiongendogli la notte, in qual che si voglia luogho, à esso è suo palazzo. Der Arm ist allenthalben daheim.

103. *Bir zhiplak on gebeli soyamat.* Centum viri unum pauperem spoliare non possunt. Vnde Horat. Cantabit vacuus coram latrone viator. Einen Nackenden können 100. Geharnischte nicht außziehen.

Aliter. *Docus gelebi soyamadi bit jalangis agi.* Ihrer Neun haben nicht können einen Hungrigen berauben. Nemo potest vestimenta nudo detrahere. Dove non n'è, non se ne puo torre. Wer nichts hat dem entfellt auch nichts.

104. *Adam*

104. *Adam neile gelmi schonungile gider*. L'Huomo come è venuto, cosi sene torna. Ita Iobus cap. 1. v. 21. Nudus egressus sum de utero matris meæ, & nudus revertar illuc.

105. *Song pischmanluck faido vvermes*. L'ultimo pensiero non ajuta niente. Pentirsi all' ultima non da gvadagno. Pœnitentia sera.

106. *At bimenung, Kilitsch Kuschananung*. Il Cavallo è di quel, che lo cavalca, & la scimitarra de quel che la cinse. Das Roß ist des Reitenden / vnd der Säbel / deß / der jhn an der seiten hat. La robba non è di chi là fa, ma di chi la gode.

107. *Tschokkas khurti dalar*. Molte ocche anco un lupo morderanno. Zween seynd eins Herrn/drey fressen jhn gar.

108. *Haberler beglerung Dumeni durri*. Le nuove sono il timone de' signori.

109. *Ialagnus taseh divar olmas*. Vna pietra non fa il muro.

110. *Khara tarla ey tachil bitterur*. Terra negra fa buona biada.

111. *Eschek*

111. *Eſchek ſaffran tſchi baschet.* Che coſa ſia il Zafferano l'aſino non ſo ſa. Simile. Sui nihil cum amaricino.

112. *Iaramas dur bilmejene eylukitmek.* All' ingrato è male à ſervire. Ingratis ſervire nefas. Mal frutto coglie chi ſerve à gente ingrata.

113. *Adem on docusi don.* L' Huomo dieci & nove il veſtimento. Il veſtito fa l' Huomo, Die Kleider machen den Mann. I panni rifanno le ſtanghe.

114. *Bella ſus ball olmas.* Vbi mel, ibi fel, i. dolor voluptatis comes. Senza dolore non ſi fa miele.

115. *Ball tutan parmak jalar.* Il mele fa ſpeſſo leccare le dita. Si adopra queſto Proverbio di quei, che hanno ufficii, & ſono tenuti à dar conto di gran denaro, Es iſt kein ämptlein ſo klein/es iſt henckens werth.

116. *Sarb ſurke gendu Khabin agidur.* Il conſiglio cattivo à ſe ſteſſo nuoce. Vntrew ſchlegt jhren eigen Herrn.

117. *Kischi Khasdugi Khuinge achur gendu duscher.* Wer einem andern eine Grube gräbet/

gräbet / fellt selber darein. Qui fodit foveam, incidet in eam, Psalm 7. Prov. 26. Ecclesiast. 10. Syr. 27.

118. *Evuel uran ockg dur. Songra uran bocgi dur.* Qui primus venerit, primus molet. Wer ehe kömpt / der mahlt ehe. Chi prima arriva, prima macina. Qui prior est tempore, potior est jure.

119. *Khorkakpasirgianfaida itmes.* Timidus mercator non lucratur. Simile. Timidi nunquam statuêre tropæum.

120. *Odden Khorkhan, tutunden sakhinsin.* Qui timet ignem, fumum fugiat.

121. *Tschumlekgi Khulbini istedigi jerde dakhar.* Figulus ollis ansas pro voluntate ponit. Der Haffner machet die Handhabe hin/wo er wil.

122. *Dostlar arasfinde tekelif joctur.* Fra gli amici non s' usano ceremonie.

123. *Tekheluf gehenemde olur.* Le ceremonie sarano nell' inferno.

124. *Dogri tutul manigè egri bulmas.* Sin che non si piglia il dritto, non si trova il torto.

125. *Egri ottur dogri suoile.* Torto siede, dritto parla.

126. *Khior Khiori uder ikisi dahi tschukura duscher.* Vn cieco gvida l' altro, & tutti duo cascheranno nella fossa. Matth. c.15. Cæcus si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.

127. *Nerede dischagerur onda dul documur.* Dove il dente duole la lingva inciampa. Gall. La langve va là ou la dent fait mal. Hisp. Alla va la langva do duele la muela.

128. *Kaulsus girem backsis tschukar.* Chi entra senza patto, esce senza frutto.

129. *Juvar lauan tascha jossun japischmas.* Saxum dum volvitur, non obducitur musco. Sasso che non ista fermo, non fa muschio. Walzender stein wird nicht mosig. Non lapis hirsutus fit per loca multa volutus.

130. *Ekhin ekhen hassil omar.* Agrum qui arat, petit fructum.

131. *Gatsch olanler burmethlidur.* Difficilia sunt, quæ pulcra sunt. Cicer. Quò quid

quid difficilius, hoc præclarius.

132. *Hep asadalucden jaramasrekolurus.* Omnes deteriores sumus licentiâ. Terent.

133. *Khusch dansora bahar olur.* Ver Hyemem sequitur: id est, Tristibus succedunt lætiora.

134. *Leschker leschisis olmas.* Exercitus sine cadavere non est.

135. *Muhabeth giormekden dagur.* Amor ex aspectu nascitur. Ita Prop. Oculi sunt in amore duces.

136. *Aycarin domaynge oinamas.* Vrsus, nisi satur, non saltat. Simile. Vor essens wird kein tantz. Cicer. Nemo sobrius saltat, nisi fortè insaniat.

137. *Herneßne khim Murad usere khim edebilur.* Wer kan einem jeglichen nach seinem Willen thun. Ne Iupiter quidem omnibus placet. Der müste frühe auffstehen/ der jederman recht wolt thun.

138. *Tes vveren ikhi kheret vverum.* Qui citò dat, bis dat. Chi tosto da, due volte da. Non sa donare, chi tarda à dare.

139. *Munassip*

139. *Munassip joldasch jolda binith jerinedur*. Facundus comes in itinere pro vehiculo est.

140. *Gendi ugmekh Khokhar*. Propria laus sordet. Eigen lob stinckt. Chi si loda, si lorda.

141. *Achgaja hernesne mute ednu*, Pecuniæ obediunt omnia, Geld regiret die Welt.

142. *Herkhischie gendi hui, adetschi bosch gelur*, suum cuiq; pulcrum est, Jedem Narrn gefellt seine kolb.

143. *Bardugin jer kharanguisse sende giosin Khup*. Wenn du an ein finster ort kömpst / solt du auch die augen zu machen.

144. *Kiorlerung arassinde sen dahi giosung Khipakho*. Fra gli orbi tu anchora serra gli occhi.

145. *Iarar ath machmuse ichtiagi joctur*. A caval buono non bisogna speroni. Non opus admisso subdere calcar equo. Willige Roß soll man nicht vbertreiben.

146. *Bin julukh jarackh bir giun gerek*. Ein tausend

tausendjährig Schwerd / wird eines tages werden werth. Accidit enim in puncto, quod non contingit in anno.

147. *Ellungile Khoma dungungi alma guturme.* Quæ non posuisti, ne tollas.

148. *Onda Khur banda bur.* Bahr Geld ist lachender kauff.

149. *Jaus adabet tatli barischi ekluck eder.* Vna gran guerra fa una dolce pace.

150. *Vlmisch adamden ugulmek, fechirdur burmetdur.* Honestum est laudari à laudato viro. Ita Cicero. Ea est profectò jucunda laus, quæ ab iis proficiscitur, qui & ipsi in laude vixerunt.

151. *Senungh ade jedidur sekissetschuk masin.* Il tuo nome è sette, & tu non esci à otto. i. in eadem malignitate perseveras & nihil mutaris.

152. *Ilmeck estedugum nesnec Khimsch jedeme sira rast gel mejegek olurse giulerler sanga: mascaraluge alla jursen.* Quod

facere aggrederis, noli prædicare.
Nam si pòst facere nequiveris, rideberis.

153. *Dilenginungjusi Khara Torbassi doli* Des Bettlers Angesicht ist schwartz/ aber sein Säcklein voll.

154. *Mudara dostluckh : gertschecklukadauuet baglar.* Obsequium amicos, veritas odium parit.

155. Aulicorum regula. *Almakte nige sin? schahinlergibi. Ia vuermecke nige sin? ikhi sanat bir jerde olmas.* Come tu sei nel pigliare? Come un sparaviero. Ma nel dare come tu sei Esser citar due arti in una volta non si può.

156. *Achmack Khonuckh evisini agirlar.* Der närrische Gast ehret den Wirth.

157. *Bindugi Eschegi arar.* Auff den Esel sitzen/ vnd denselben suchen.

158. *Maschrickhi bilmejen, Magripne bilsun?* Orientem ignorans, Occidentem quomodo nôrit? Arabicè sic: *Men lajalamu Maschrickhakbeusse jalemul Magriba?*

159. Sche-

159. *Scheriath Khesligi parmakh agimas.* Der Finger mit recht abgeschnitten thut nicht wehe.

160. *Eschkri Bambuck Bessolmas.* Dal bombaso vecchio non si fa tela.

161. *Curt tugin deisterur huini deistirmes.* Lupus pilum mutat, non mentem. Il lupo muta il pelo, ma non il vezzo. Senecta canitiem adfert improbis, non item aufert malitiam.

162. *Khurth ogli kurth olur grereckse adamile biussun.* Ein Wolff bleibt ein Wolff/ ob er schon bey den Leuten erzogen wird.

163. *Kurt doidogi jeri docus do laschur.* Lupus locum saturationis circumit. *Kurt coini pusi.* Lupus insidiatur ovibus.

164. *Khurt bussabi Khairmas.* Non curat numerum lupus. Delle pecore annoverate sene mangia il lupo.

165. *Curu janinda jaschda janar.* Appesso il secco, anche il fresco arde.

166. *Suia dajanana, Otmanie inanana.* Non bisogna fidarsi dell' acqua, ne manco credere a' Turchi.

167. *Otmanli bastugi jerde oth bitmes.* Dove il Turco pone il piede, non nasce herba.

168. *Otmanli tauschani arabaile avular.* Der Türck fängt mit den Wägen den Hasen.

169. *Missur de Sultan ol, teck bisden iraek oll.* Sia signor d' Egitto, pur che sii lontano da noi.

170. *Tatargibi is tutun giordumus jerde heman conarus.* Noi siamo come i Tartari, dove noi vediamo fumare ci posiamo.

171. *Cassavet adami sabuneder.* La maninconia straccha l' huomo, & fa lo anco vecchio.

172. *Paschmack naltschasis olmas.* Le pianelle senza ferri non possono essere.

173. *Dellie her giun Bairam.* Il matto fa sempre festa. Ignavis semper feriæ.

174. *Adam*

174. *Adam gesmeg eile sag olur.* Homo exercitatione sanatur.

175. *Deveden biuckh full vuar.* Das Camel ist groß/ der Elephant noch grösser.

176. *Mufft surckhe Baldan tatli.* Der Essig/ den man umbsonst bekömpt / ist besser denn Honig.

177. *Sabur Eylemeck schenligung anaachta udur.* Arabiçè. *Es sabur nuchtabul feregi.* Haver patienza è la chiave della allegrezza.

178. *Her jerung bir tuze si vuar.* Ogni paese hai suoi costumi. Ländlich/sittlich.

179. *Ben gelebi, sen gelebi, atta Khim averar old?* Vel, *Att Khim Kaschar?* Nobilis sum & ego & tu. equum interim quis curabit? Io sono nobile, & tu sei nobile: ma chi dara' l fieno al cavallo?

180. *Atilan ock dumes.* La frezza tirata non torna.

181. *Angil angil alur men sil herileng.* Vn asino zoppo, va pian piano, fin che arriva all' hosteria.

182. *Asa inchi dukithi tessiri indu harf est: Badost ani talatuf: Bagduschmenan mudarà. Iki gihanung rahatligi bu ikhi hamsung manissi dur, dost larile lutfile mudarà eilemek.* La quiete di doi secoli sta in queste due lettere: 1. Con gli amici amichevolmente trattare; 2. Con gli inimici simulare.

183. *Asa dilerung audschinde mal durmas aschick gsumglunde sabur durur, ne su khalburde durur: Ber kessi asadegian ne giret mall, Ne sabur derdilli aschik neab dergarbell.* Nelle mani de' liberali non possono stare i danari, ne patienza nel cuor degli amanti, ne manco l'acqua in crivello.

184. *Jssisrma dugung Eli up baschina kho.* La mano, che tu non puoi morder, basciala & mettela sopra la tua testa.

185. *Sierinung sacklamainge sanga khim joldascholdur.* Poiche tu non celi i tuoi secreti, chi ti sarà compagno?

186. *Tas*

186. *Tagyri adeth gajet mischkhiuldur.* Mutar la consvetudine è difficilissimo. Consvetudo enim est altera natura.

187. *Serge diru Khorkan dari eckmes.* Der die Spatzen fürcht / wird kein Hirsch säʒhen.

188. *Eden bulur, sutschli dugulur.* Secondo che un fa, cosi trova. Il cospevole ha da esser battuto.

189. *Handa asch onda basur basch handa isch ondan sisisch.* Wo man isst / soll man zulauffen / Wo man arbeit / soll man sich darvon machen

190. *Basch jarolse uskuf itschinde khol khessilse jeg itschinde.* Wenn das Häupt verwundet wird / so verbirgts der Hut: So aber der Arm verletzt wird / verbirgts der Ermel. (das ist / So etwas vnter guten Freunden fürgeht / bleibets verschwiegen: Aber ausserhalb guter Freunden wirds offenbar.)

191. *Eiluc eyle, degnisi brack · Balluck bilmessa Halick bilur.* Fa bene & buttalo al mare, Se'l pesce non lo cognosce, conoscerà il Creatore.

192. *Neste bilmemeck ayp deguldur, Ema ayp nesne ugreumege istemectur.* Non est dedecus nihil scire, sed est dedecus nil discere velle.

193. *Tschevikh khusch ikbi ajaginden tutulur.* Der Resche vogel wird mit beyden füssen gefangen.

194. *Vai alese handa tavek uter horos dingler.* Guaj à quella casa, dove la Gallina canta, e'l Gallo tace.

195. *Isteng ilmi beschichten mac pereis vvaringe.* Idem Arabicè. *Vt lubul il me minel mehdi illelechdi.* Petite scientiam ab incunabulis usq; ad sepulcrum.

196. *Ne ultschile ultscherssen ol ultschile alursen.* Quâ mensura aliis fueris mensus, eadem tibi remetientur, Matt. 7. Marc. 4. Luc. 6. c.

197. *Eger beber scri dnujeth buner dusat baschet,*

chet. Huner beckiarne jajeth tschu bacht bed baschet. Vel. *Eger her bir Khullinung baschinge ikhi inß hunerung olse. Huner tsche gelmes eger senung sutarang Khem olurß.* Wenn du schon vber die zahl aller deiner Haar/ noch 200. tugenden oder künsten hettest/ würden sie dir doch/ da dir das glück zu wider ist/ nicht mögen ersprießlich seyn.

198. *Ben usumung suin severena sosi danessim. Sira khimi khisin sever kimi anessin.* Io amo l'acqua d'uva, il religioso il graspolo d'uva. Et cosi è, che uno ama la figlivola, l'altro la madre.

199. *Sen ajagung altunde karingaden heberung Olmajagak, Sen dahi ful tabani altunde girdugunde Khimißi seni kairmas.* Wenn du der Omeissen vnter deiner Füssen nicht warnimpst/ wird man deiner/ wenn du vnter des Elephanten Fuß gerahtest/ auch nicht warnehmen.

200. *Nasſibung vvariſſe gedur jemenden*,
Nasſibung jogiſſe duscher debenden.
Wenn du das glück haſt / muß dir ein ſach gar aus Indien kommen: da du aber kein glück haſt/ſo entfellt dir auch das / ſo du zum Mund vermeineſt zu tragen.

COROLLARIVM.

201. *Hirſis birſiſſe joldaſe dur.* Il triſto co'l triſto s' accorda. Sævis inter ſe convenit urſis. Iuvenal. Es beiſt kein Wolff den andern.

202. *Ath ogurlan ductanſora achur capisſimi caparſſen*. Doppo che è rubbato il cavallo, tu ſerri la ſtalla. Nil juvat amiſſo claudere ſepta grege. Wenn die Kuh aus dem Stall iſt / ſo ſperrt man zu ſpat zu.

203. *Jolli tukenene joll ſarſchling iſtemek diuani luktur.* Stultum eſt via deficiente, viaticum quærere.

204. *Herckbi ganden eli jaik hadi, erneſne khim giunglin dedur ſoiler.* Chi le mani ſue ha lavato dall' anima ſua

(id

(id est, Chi dispera della sua vita) tutto quel che ha nel cuore, parla.

205. *Tauschanung Kagosin giordum ettinden igrendum*. Leporis fugam vidi, carnem illius edere neglexi.

206. *Hurmeth ikhi baschdan olur.* La gratia ha d'esser da ambedue parti.

207. *Caneile canon eileme*. E meglio sparger sangve, che far nuova legge.

208. *Hoyrat ogli Beeg olmas, olsada jaraschmas.* Figlivolo di villano non puo esser signore, & benche sia, non gli conviene.

209. *Ben seni birdacha giorsen ikhi olur.* Se te vederò un' altra volta, sarà la seconda volta, h. e. Ich habe dich vor nie gesehen.

210. *Evel giorisch, andan bilisch.* Vedilo prima, & poi saperai.

211. *Ganganung Khardaschdur.* Anima est animæ soror.

212. *Achri an ludengairi nesne bilmejen her alimleri muhalefet eder.* Qui nihil nisi barbariem novit, is doctis omnibus adversatur.

213. *Vlmisch*

213. *Vlmisch asslanung sakhali jolarssen.* Leoni mortuo barbam vellis.

214. *Kuiuia duschen jossuna iapischur.* Wer in Brunnen fellt / will sich am Müß erhalten.

215. *Baschkisus pedaurci jel guttur ur.* Einen ledigen latten / darauff kein ziegel gelegt ist / tregt der Wind hinweg.

216. *Seneckten ful eyler.* Ex musca facit Elephantem.

217. *Kharnum tock sickim peck.* Ventre pieno le membra gagliarde.

218. *Ia ramasile sen eii vuar.* Co'l tristo sta ben, ò fa ben.

219. *Khanath tucken mes hasi nedur.* Modico contentum esse thesaurus est. Ita Cic. Cui cum paupertate bene convenit, is maximè dives.

220. *Iatanaslan gesem dilkhi jegdur.* Val più una volpe che camina, che un Leone che giace.

Bir agatsch schindi tut mischtur ajak, Bir erungkubetile tschikar jerinden, dahi angillain bir saman cojassen tekher tegile oni tschukinden tschikar massen. Aliter Persicè.

Dirachtiki

Dirachtiki iknun giribtes pai, be nirui merdi, berdiet figai, feger hemtschunan, rosigari hilli, bekber du nesch es bich ber nexilli. Vna arbore, laqual nuovamente è piantata, per stirparla & cavarla fuori della terra, basta la forza d'un huomo : ma se tu quella lascierai star à crescere per qualche tempo, con le forze delle rote, tu non la potrai più cavare.

FINIS
Proverbiorum & Sententiarum Turcicarum.

facere aggrederis, noli prædicare.
Nam si pòst facere nequiveris, rideberis.

153. *Dilenginung jusi Khara Torbassi doli.* Des Bettlers Angesicht ist schwartz/ aber sein Säcklein voll.

154. *Mudara dost luckh: gertschecklukadauuet baglar.* Obsequium amicos, veritas odium parit.

155. Aulicorum regula. *Almakte nige sin? schahinlergibi. Ia vuermecte nige sin? ikhi sanat bir jerde olmas.* Come tu sei nel pigliare? Come un sparaviero. Ma nel dare come tu sei Essercitar due arti in una volta non si può.

156. *Achmack Khonuckh evisini agirlar.* Der närrische Gast ehret den Wirth.

157. *Bindugi Eschegi arar.* Auff den Esel sitzen/ vnd denselben suchen.

158. *Maschrickhi bilmejen, Magripne bilsun?* Orientem ignorans, Occidentem quomodo nôrit? Arabicè sic: *Men lajalamu Maschrickhakheusse jalemul Magriba?*

159. *Sche-*

159. *Scheriath Khesligi parmakh agimas.* Der Finger mit recht abgeschnitten thut nicht wehe.

160. *Eschkri Bambuck Bessolmas.* Dal bombaso vecchio non si fa tela.

161. *Curt tugin deisterur huini deistirmes.* Lupus pilum mutat, non mentem. Il lupo muta il pelo, ma non il vezzo. Senecta canitiem adfert improbis, non item aufert malitiam.

162. *Khurth ogli kurth olur grereckse adamile biussun.* Ein Wolff bleibt ein Wolff/ ob er schon bey den Leuten erzogen wird.

163. *Kurt doidogi jeri docus do laschur.* Lupus locum saturationis circumit. *Kurt coini pusi.* Lupus insidiatur ovibus.

164. *Khurt hussabi Khairmas.* Non curat numerum lupus. Delle pecore annoverate sene mangia il lupo.

165. *Curu janinda jaschda janar.* Appesso il secco, anche il fresco arde.

166. *Suia dajanana, Otmanie inanana.* Non bisogna fidarsi dell'acqua, ne manco credere a' Turchi.

167. *Otmanli bastugi jerde oth bitmes.* Dove il Turco pone il piede, non nasce herba.

168. *Otmanli tauschani arabaile avular.* Der Türck fängt mit den Wägen den Hasen.

169. *Missur de Sultan ol, teck bisden iraek oll.* Sia signor d'Egitto, pur che sii lontano da noi.

170. *Tatargibi is tutun giordumus jerde heman conarus.* Noi siamo come i Tartari, dove noi vediamo fumare ci posiamo.

171. *Cassavet adami sabuneder.* La maninconia straccha l'huomo, & fa lo anco vecchio.

172. *Paschmack naltschasis olmas.* Le pianelle senza ferri non possono essere.

173. *Dellie hergiun Bairam.* Ill matto fa sempre festa. Ignavis semper feriæ.

174. *Adam gesmeg eile sag olur.* Homo exercitatione sanatur.

175. *Deveden biuckh full vuar.* Das Camel ist groß/ der Elephant noch grösser.

176. *Mufft surckhe Baldan tatli.* Der Eßig/ den man vmbsonst bekömpt / ist besser denn Honig.

177. *Sabur Eylemeck schenligung anaachta udur.* Arabiçè. *Es sabur nuchtabul feregi.* Haver patienza è la chiave della allegrezza.

178. *Her jerung bir tuze si vuar.* Ogni paese hai suoi costumi. Ländlich/sittlich.

179. *Ben gelebi, sen gelebi, atta Khim averar old?* Vel, *Att Khim Kaschar?* Nobilis sum & ego & tu: equum interim quis curabit? Io sono nobile, & tu sei nobile: ma chi dara' l fieno al cavallo?

180. *Atilan ock dumes.* La frezza tirata non torna.

181. *Angil angil alur men sil herileng.* Vn asino zoppo, va pian piano, fin che arriva all' hosteria.

182. *Asa inchi dukithi teffiri indu harf est: Badostani talatuf: Bagduschmenan mudarà. Iki gihanung rahatligi bu ikbi hamfung manisfi dur, dost larile lutfile mudarà eilemek.* La quiete di doi secoli sta in queste due lettere: 1. Con gli amici amichevolmente trattare; 2. Con gli inimici simulare.

183. *Asa dilerung audschinde mal durmas a schick giumglunde sabur durur, ne su khalburde durur: Ber keffi asadegian ne giret mall, Ne sabur derdilli aschik neab dergarbell.* Nelle mani de' liberali non possono stare i danari, ne patienza nel cuor degli amanti, ne manco l'acqua in crivello.

184. *Jssisrma dugung Eli up baschina kho.* La mano, che tu non puoi morder, basciala & mettela sopra la tua testa.

185. *Sierinung sacklamainge sanga khim joldascholdur.* Poiche tu non celi i tuoi secreti, chi ti sarà compagno?

186. *Tagyri adeth gajet mischkhiuldur.* Mutar la consvetudine è difficilissimo. Consvetudo enim est altera natura.

187. *Serge diru Khorkan dari eckmes.* Der die Spatzen fürcht / wird kein Hirsch säjhen.

188. *Eden bulur, sutschli dugulur.* Secondo che un fa, così trova. Il cospevole ha da esser battuto.

189. *Handa asch onda basur basch handa isch ondan sisisch.* Wo man isst / soll man zulauffen / Wo man arbeit / soll man sich darvon machen

190. *Basch jarolse uskuf itschinde khol khessilse jeg itschinde.* Wenn das Häupt verwundet wird / so verbirgts der Hut: So aber der Arm verletzt wird / verbirgts der Ermel. (das ist / So etwas unter guten Freunden fürgeht / bleibets verschwiegen: Aber ausserhalb guter Freunden wirds offenbar.)

 191. *Eiluc*

191. *Eiluc eyle, degnisi brack: Balluck bilmessa Halick bilur.* Fa bene & buttalo al mare, Se'l pesce non lo cognosce, conoscerà il Creatore.

192. *Neste bilmemeck ayp deguldur, Ema ayp nesne ugreumege istemectur.* Non est dedecus nihil scire, sed est dedecus nil discere velle.

193. *Tschevikh khusch ikbi ajaginden tutulur.* Der Resche vogel wird mit beyden füssen gefangen.

194. *Vai al ese handa tavek uter horos dingler.* Guaj à quella casa, dove la Gallina canta, e'l Gallo tace.

195. *Isteng ilmi beschichten mac pereis vvaringe.* Idem Arabicè. *Vt lubul il me minel mehdi illelechdi.* Petite scientiam ab incunabulis usq; ad sepulcrum.

196. *Ne ultschile ultscherssen ol ultschile alursen.* Quâ mensura aliis fueris mensus, eadem tibi remetientur, Matt. 7. Marc. 4. Luc. 6. c.

197. *Eger beher seri dnujeth buner dusat baschet,*

chet. Huner beckiarne jajeth tſchu bacht bed baschet. Vel. *Eger her bir Khullinung baschinge ikhi inß hunerung olſe. Huner tſche gelmes eger ſenung ſutarang Khem olurß.* Wenn du ſchon vber die zahl aller deiner Haar/ noch 200. tugenden oder künſten hetteſt/ würden ſie dir doch/ da dir das glück zu wider iſt/ nicht mögen erſprießlich ſeyn.

198. *Ben usumung ſuin ſeverena ſoſi daneſſim. Sira khimi khiſin ſever kimi aneſſin.* Io amo l'acqua d'uva, il religioſo il graſpolo d'uva. Et coſi è, che uno ama la figlivola, l' altro la madre.

199. *Sen ajagung altunde karingaden heberung Olmajagak, Sen dahi ful tabani altunde girdugunde Khimißi ſeni kairmas.* Wenn du der Omeiſſen vnter deiner Füſſen nicht warnimpſt / wird man deiner / wenn du vnter des Elephanten Fuß gerahteſt / auch nicht warnehmen.

200. *Nasſibung vvariſſe gedur jemenden,*
Nasſibung jogiſſe duscher debenden.
Wenn du das glück haſt / muß dir ein ſach gar aus Indien kommen: da du aber kein glück haſt/ſo entfellt dir auch das / ſo du zum Mund vermeineſt zu tragen.

COROLLARIUM.

201. *Hirſis birſiſſe joldaſe dur.* Il triſto co'l triſto s'accorda. Sævis inter ſe convenit urſis. Iuvenal. Es beiſt kein Wolff den andern.

202. *Ath ogurlan ductanſora achur capisſimi caparſſen.* Doppo che è rubbato il cavallo, tu ſerri la ſtalla. Nil juvat amiſſo claudere ſepta grege. Wenn die Kuh aus dem Stall iſt / ſo ſpert man zu ſpat zu.

203. *Jolli tukenene joll ſarſchling iſtemek diuani luktur.* Stultum eſt via deficiente, viaticum quærere.

204. *Herckbi ganden eli jaik hadi, erneſne khim giunglin dedur ſoiler.* Chi le mani ſue ha lavato dall' anima ſua (id

(id est, Chi dispera della sua vita) tutto quel che ha nel cuore, parla.

205. *Tauschanung Kagosin giordum ettinden igrendum.* Leporis fugam vidi, carnem illius edere neglexi.

206. *Hurmeth ikhi baschdan olur.* La gratia ha d'esser da ambedue parti.

207. *Caneile canon eileme.* E meglio sparger sangve, che far nuova legge.

208. *Hoyrat ogli Beeg olmas, olsada jaraschmas.* Figlivolo di villano non puo esser signore, & benche sia, non gli conviene.

209. *Ben seni birdacha giorsen ikhi olur.* Se te vederò un' altra volta, sarà la seconda volta, h. e. Jch habe dich vor nie gesehen.

210. *Evel giorisch, andan bilisch.* Vedilo prima, & poi saperai.

211. *Ganganung Khardaschdur.* Anima est animæ soror.

212. *Achri an ludengairi nessne bilmejen her alimleri muhalefet eder.* Qui nihil nisi barbariem novit, is doctis omnibus adversatur.

213. *Vlmisch asslanung sakhali jolarssen.* Leoni mortuo barbam vellis.

214. *Kuiuia duichen jossuna iapischur.* Wer in Brunnen fellt/ will sich am Müß erhalten.

215. *Baschkisus pedaurci jel guttur ur.* Einen ledigen latten / darauff kein ziegel gelegt ist/tregt der Wind hinweg.

216. *Seneckten ful eyler.* Ex musca facit Elephantem.

217. *Kharnum tock sickim peck.* Ventre pieno le membra gagliarde.

218. *Ia ramasile sen eii vuar.* Co'l tristo sta ben, ò fa ben.

219. *Khanath tucken mes hasi nedur.* Modico contentum esse thesaurus est. Ita Cic. Cui cum paupertate bene convenit, is maximè dives.

220. *Iatanaslan gesem dilkhi jegdur.* Val più una volpe che camina, che un Leone che giace.

Bir agatsch schindi tut mischtur ajak, Bir erungkubetile tschikar jerinden, dahi angillain bir saman cojassen tekher tegile oni tschukinden tschikar massen. Aliter Persicè.

Dirachtiki

Dirachtiki iknun giribtes pai, be nirui merdi, berdiet figai, feger hemtschunan, rosigari hilli, bekber du nesch es bich ber nexilli. Vna arbore, laqual nuovamente è piantata, per stirparla & cavarla fuori della terra, basta la forza d'un huomo: ma se tu quella lascierai star à crescere per qualche tempo, con le forze delle rote, tu non la potrai più cavare.

FINIS
Proverbiorum & Sententiarum Turcicarum.

Hieronymi Megiſeri

Sereniſs. Electoris Saxoniæ Hiſtorici,

INSTITVTIONVM LINGVÆ TVRCICÆ,

Liber Quartus.

QVO CONTINETVR, DICTIONARIVM LATINO-TVRcicum, & viciſsim Turcico-Latinum.

A. A.

Vel Ab, *Den*, & *Dan*, Vt, *Babadan*, à patre, *juregden*, à corde.

Ab altera parte, *Ottejaninda*.

Abominari, *Igrenmek*.

Abraham, *Ibrahim*.

Abſcondere, *Gülimek*.

Abſens, *Gaip*.

Abſinthium, *Pellin*.

Abſit: Deus prohibeat, *Allah ſaklaſun*: *Irak olſun*: *Allah iſtemeſun*.

Abſolutus: completus, *Taman*.

Abſq;. *ſis*: ut *Elſis*: abſq; manibus.

Abſtinentia, *Riaſet*.

Ac, *Re*, *dahi*.

Acanthis, Zeyßl. *Vrlugàn* (Geſn.)

Acatia, Ein Egyptiſche Dornſtauden. *Sibak*.

Accipitrariorum præfectus, *Tſacregibaſſa*.

Accuſare, *Dovetmeſi*. *Culamak*.

Achelous, fl. *Pachicolan*.

Avicula, *igne*, *bigine*.

Acidia, *Aſchemekiuk*.

Acidus, *Eski*.

Acies, die Schneid/ *Keſkini*.

Acinaces, Säbel. *Kilitſch*.

Acinacis confector, *Kilitſchi*.

Actor, Kläger/ *Daugi*.

Acuere, *Billemek*.

Acquirere, *Kaſanmak*.

Acus, Nadel/ Glufſen/ *igne*.

Adamas, *Almas*.

Adeſdum, *gella*.

Adeps, *jag*.

à dextra, *ſaginde*.

Adhuc, *daha*.

Adjuvare, *jardumetmek*.

Adjutor, *jardumgi*.

Admodum, *baili*.

Adorare, *tapmak*.

Adranes, *Edrenos*, urbs.

A.

Adrianopolis, *Edrini.*
Adrianopolitanus, *Edringli.*
Adſum, *bundaim.*
Adverſus, *Karſußine: uſere.*
Adulari, *Ialdaklanmak.*
Ædificium, *japi.*
Ædificare, *japmak.*
Æger, *haſta.*
Ægrè, *angak.*
Ægrotare, *chasle olmak. Haſta olmak.*
Ægrotus, *haſta.*
Ægritudo, *haſtalük.*
Agyptus, *Mitzir.*
Aër, *haba.*
Æreus numus, *pul.*
Æs, *bacher.*
Æſtâs, *jaſ.*
Æſtimare, *Sanmak.*
Æſtimatus, *Sanmiſch.*
Æternus, *Ebedi, Baki.*
Æthiopes, *Ißingi.*
Afferre, *Geturmek.*
Affer hoc, *Ieterbu: Geterbu.*
Affirmare, *Sabit eilemek.*

A.

à fronte, *Vnginde.*
Africa, *Magrip.*
Ager, *tarla.*
Agnus, *Kuſi.*
Agricola, *Tſchiſſgi.*
Agrum colere, *Tſchiſſzurmek.*
Ahenum, Keſſel / *Caſan. bakratſch.*
Ala, Vechſen / *Colduk.*
Ala, Flügel / *Kanat.*
Alapa, *Tabanza.*
Albania, *Arnaut.*
Albumen oculi, *Gios acci.*
Album caſtrum, *acſeray.*
Albus, *ak.*
Alexander, *Schender: Iſchender: Scanderbegh.*
Alibi, *gairi jerde.*
Aliâs: alio tempore, *Gairvacht.*
Aliquando, *birvacht, bir Katſchſaman, bir ſaman.*
Aliquot, *bir katſch.*

Aliquo-

A.

Aliquoties, *bir KatschKareth.*

Aliter, *Gairikerre.*

Aliunde, *Gairijerden.*

Allium, *Sarumsak.*

Aloë, *Cebar.*

Alta civitas, *alaschehert.*

Altilia, *Gsianavar.*

Altus, *Vzun : ali.*

Amare, *Sevinek.* In præsenti, *Seuffmesem.*

Amari, *Sevilmek.*

Amarus, *agi.*

Amatus, *Sevilmisch.*

Ambidexter, *solak.*

Ambulare, *jurmek : jalbarmak.*

Amethystinus color, Veylbraun / *Atschmore.*

Amicè, *dostiane.*

Amicitia, *dostlük, duschmenlük.*

Amicus, dost. *duschmen.*

Amida, *Carabemid.*

Amor, *Sevmek, eschk.*

Amphora, *Ibrik.*

Amurathes, *Morathbeg.*

A.

Amygdala, *baigan.*

An, *mi.*

Anas, *Vrdeek.*

Anchialus, *Achelo.*

Anchora, *Tschengel, lenger.*

Ancilla, *halaik.*

Ancyra, *Dangori, Enguri.*

Anemone, *Sakaik.*

Angelus, *ferischte, melek.*

Anguilla, *Ilam balugi, chella, baluk.*

Anguria, Indianisch Melon / *Batiechas.*

Angustus, *dar.*

Angustia, *darlük.*

Anhelare, *solluklamak.*

Anhelitus, *nefes.*

Anima, *tschan : gian.*

Animal, *haiban.*

Animal rationale, *haiban natük.*

Animal irrationale, *haiban gairi natük.*

Animosus, *jurekli, gairetli.*

Animus, *Gaireth, Gian.*

Anisum, *annos, anason.*

A. A.

annulus, *Iusuk.*
annularis digitus, *dahatet parmegi.*
annus, *iüll.*
anser, *gas.*
ante (si præponitur tempori.) *illeru, Vngurdi;* ut, *bir ayden illeru*, ante mensem (sin loco) *Vnginde*: ut, *Eusler ungindo*, ante ædes: item particula, *Din.*
antilena, fürbug / brust-riem / *finet bent.*
anus, *Cari*, alt Weib.
apage, *vatagetta.*
aper, *jaban domus.*
aperire, *atschmak.*
apes, *ari.*
apocha, *deffter.*
apostata, *murtat.*
apparitor, *Chiauss.*
apparitorum præfectus, *Chiauss bassa.*
apud, *Da*, & *De*, ut, *Baba. da.* apud patrem, *Begde*, apud dominum.
aqua, *Su.*
aqua salsa, *tasli su.*
aqua dulcis, *tatei su.*
aqua clara, *sasi su, ac su.*
aqua turbida, *bulanuc su.*
aqualis, wasserkrug / *testi.*
aquæductus, *sujoli.*
aquila anataria, *Schahau*, (Gesn.)
aquila, *tauschanschül.*
Arabs, *Arabge.*
aranea, *vrumgek.*
araneæ tela, *vrumgek agi.*
arare, *bitschmek, Tschiftschurmek.*
aratrum, *bitschkigi.*
arbor, *agatsch.*
arca, *sanduk.*
arcitenens, *jaygilar.*
archimagirus, *achtgibassa.*
architriclinus, *Casnegirbassa.*
archithalassus, *Emir.*
arcus, *jay.*
arcu sagittam emittere, *okatmak.*
arcum tendere, *jaykurmak.*

ardea

A.

ardea, reiger / *balakzel.* (Gef.)
ardet, *janar.*
arena, *cum.*
argentum, *gumisch.*
argentum vivum, *Giva.*
aries, *Kotsch.*
arma, *gebe.*
armamentariũ, *Tersenal.*
armatus, *gebeli.*
aroma, *beharobi: basar.*
arteria, *nabs.*
arx, *bisar, chisar.*
arx faucium, *Bogazi chisar.*
Asia, *Anatoli.*
à sinistra, *solinde.*
asinus, *Iesek, essek.*
aspicere, *bakmak.*
assare, *Kurutmak.*
Asser, *tachta.*
assum, Gebratens / *ischischkiebabi, kiebas.*
Assyria, *Azamia.*
astra, *jüldülar.*
atat, *Euvach.*
à tergo, *ardinde.*
Athenæ, *Cetine.*
atque, *ve, dabi.*

A.

atramentum, *divit, murakiep.*
atramentum sutorium, *satsch.*
Atramyttium, *Edremit.*
Attalia urbs, *Antali.*
attulit, *Geterdi.*
avaritia, *giurilük.*
avarus, *nekes, gasis, hachsis*
audire, *ischitmek*, in præsenti, *ischiturem.*
auditor, *ischidgi.*
auditus, *ischidmisch.*
avia, *anamama.*
aulicus, *Sarayli.*
aures oblongæ, *usum kolak.*
aurifaber, *Kujumtschi.*
auris, *kolak.*
auriga, *arabbagi.*
aurigarum præfectus, *Arabagi bassa.*
auriscalpium, *hillal.*
aurora, *dengleb.*
aurum, *altun.*
Austria, *Petschsilaët.*
aut, *ja, jaihos.*
avus, *atta: babambabam.*
auxilium, *jarpum, inaeth*

A.

axillæ, Achsel/*arcalar.*
aucupes, *Zaniniglar.*
aucupum præfectus, *Zaniligibassa.*
audax, *Seremeth.*
avellana, *funduk.*

A.

avena, *julaf.*
avia, *biukanna.*
avis, *Kusch.*
avosetta, avis, *Zeluk* (Gesf.)

B.

BAbylon, Assyriæ, *Bagdat.*
Babylon, Ægypti, *Mizir, Alcairo.*
Bacchanalia, *Schekbuc, maschkara.*
Baculus, *deghenegh.*
Bajulus, *hamal.*
Balbus, *peltek.*
Balista, *Semberek.*
Balistarius, *semberekgi.*
Balneum, *hamam.*
Balneator, *telek.*
Barba, *sagal.*
Baro, *begsade.*
Beatus, *mubarek.*
Beatitudo, *mubareklük.*
Bellum, *Opuschelum, sefer, ograsch.*
Bellum gerere, *Ograschmak.*

B.

Bene, *Ey.*
Benedictus, *barak.*
Benedictus Deus, *barki Allah.*
Berrhæa, urbs, Alepo, *Aldephe.*
Betulæ planta, *japrach Induftani.*
Bezoar, *bensaher.*
Bibere, *itschmek.*
Biga, *arabba.*
Biremis, Galeen / *Caterga.*
Bis, *iki kerre.*
Blandiri, *Laldaklamak.*
Bohemia, *Tsche.*
Bolus Armenius, *Kilarmeni.*
Bombarda, *Tuffek.*
Bona, Güter/ *emlak.*

B.

Bonus, *ej, jeg.*
Borysthenes, *Derkoz.*
Bos, *ukuz, sigur.*
Bosphorus, *Bogazi.*
Botrus, Traub/ *salkun.*
Bracchium, *Coll.*
Brassica, *Labana.*
Brevis, *Kissa.*
Bubalus, *Tschutseger.*
Bubo, *ugu,* (Gef.)
Butyrum, *jag, sajag.*
Buxus, *Tschimschir.*

C.

Caballus, *Ath.*
Cacare, *Sitschmak.*
Cacodæmon, *Scheitan.*
Cadaver, *Leschi.*
Cœcus, *Kior, Gior.*
Cæcitas, *Kiorlük.*
Cædere, *Letvurmak.*
Cælitus, *jugden.*
Cœlum, *Giog.*
Cœlum turbidum, cœli perturbatio, böß wetter/ *Scirkin hanna.*
Cæmentarius, *duvargi.*
Cæpe, *Sogan, bassal.*
Cæra, *bal.*
Cæruleus, *masi.*
Cæsar, *Patischa.*
Calamus scriptorius, *divit, Kalam.*
Calamarium, *Lika.*
Calcaneus, *Okge.*
Calcar, *mamus, machmus.*
Calcare, *basmak,* in præsenti, *basarem.*
Calceamentum, *Paputsch.*
Calceus, *Paputsch.*
Calcor, *basilurem.*
Calefacere, *Issitmek.*
Calendarium, *Rusname.*
Calidus, *Sischak, Issisak.*
Caligæ, *Tschachschir, Tschakschir.*
Caligæ coriaceæ, *Tschisme.*
Caligo, *Karanlük.*
Calix, *Kadach.*
Calo, *rentsper.*
Calor, *Itsigsiak.*

Calopodia, Holtzschuch/ *Nabin.*
Calx, Kalch/ *Kiretsch.*
Calx, Versen/ *Okge.*
Camachus, Armeniæ metropolis, *Kemach.*
Camelus, *deve.*
Camelopardalis, Giraff/ *Surnaba.*
Caminus, *Otgak.*
Campana, *Tschang.*
Campus, *tarla.*
Cancer, *Engets, Tekeler.*
Candela, *mum.*
Candelabrum, *schamdan.*
Canere, *Irlamak.*
Canis, *Giopek. Tschupek.*
Canis, Hündtin/ *Cangiek.*
Cantor, *Irlangitsch.*
Capere, *Tutmak.*
Caper, *Erkek, kege.*
Capillus, *satsch, kill. satsch* significat propriè, Haupthaar.
Capistrũ, Halffter/ *jullar.*
Capo, Kapaun/ *Imlük.*
Capparis, *Gepere.*
Capra, *Ketschi.*
Capreolus, *oglak.*
Capsa, *Sanduk.*
Captivus, *kull.*
Captus, *Tutmisch.*
Caput, *Basch.*
Carbo, *Kor.*
Carbasus, *jelken.*
Carbunculus candidus, balaß/ *Lal.*
Carbunculus Garamanticus, granat. *seilan.*
Carcer, *sindan.*
Carduelis, *sakha.*
Caritas annonæ, Thewrung, *kitluk.*
Carnifex, *gellat.*
Caro, *Eth.*
Caro ferina, *anukiebaa.*
Caryocatactes, genus graculi, nußbrecher / *gargá.* (Gef.)
Caseus, *Poiner, penür.*
Cassis, Jägergarn/ *Ag.*
Cassia Monspeliensium, *Makmudi; mukmisi.*
Castanea, arbor, *Cestene agatsch.*
Castanea, *Cestene.*

Castel-

C.

Caſtellum, *Hiſſar.*
Caſtigare, *Taſiretmek.*
Caſtratus, eunuchus, *cha-*
Catarrhus, *dumagi.* (*dū,*
Catena, *ſingür.*
Catulus, *Kiopegik.*
Cauda, *Koiruk.*
Caulis, *bachann.*
Cave, *Giorin ſene.*
Caupo, *jolgi.*
Celeriter, *teß.*
Cella vinaria, *Küler.*
Cellarius, *Caſnegir, Ki-lergi.*
Celſus, *ali.*
Centum, *jus.*
Centuplex, *juskat.*
Cera, *bal.*
Ceraſum, *Kires.*
Ceraſum duracinum, Weixeln/ *Buchni.*
Ceraſus, *Kiresagatſchi.*
Ceraſus, *urbs Ponti, He-mid.*
Cercopithecus, *Guirukli ſchadi, ſchebek maimoni.*
Cerdones, *Zaynegilar, Vſtaciar,*

C.

Cerebrum, *Bein.*
Certiorem reddere, *bil-durmek.*
Cerva, *Geykdiſchiſi.*
Cervix, *Onxi.*
Cervical, *juſiaſtuk. jaſtuk.*
Cervus, *Geyk.*
Ceſſare, *feregat etmek.*
Ceu, *nyche.*
Chalcantum, *ſatſch.*
Chalcedon, *Scutari.*
Chaldæa, *Curdiſtan.*
Chalybs, *Tſcheluk.*
Charta, *Kibat.*
Charta Regia, *Stambol Kibat.*
Charta Emporetica, *ſargi kibat.*
Charta Auguſta, *Mulaim juſe, jaſi kibat.*
Charta bibula, *Neſſſcheder Kibat.*
Chelydrus, *Gilan bilugi.*
Chinæ radix, *choph china.*
Chirurgus, *Gerra.*
Chirotheca, *Eldiben.*
Choreas ducere, *hero-ſtadinek.*

Chriſtia-

C.

Christianus, *Giaur*, In plural. *giaurlar*.
Christianitas, *Kristianlük*,
Cibura, urbs, *Baruz*.
Chronica, *davarich*.
Cibus, *jemek*.
Cicer, *nohut, cotame*.
Ciconia, *Leilek, tuigon, leglek*.
Cicur, *javasch*.
Cilicia, *Karamania*.
Cimex, *tachta, biti*.
Cinctura, gurt am Roß/ *Colan*.
Cingula, Roßgurt, *Athcolan*.
Cingulum, *Kuschak*.
Cinis, *Kiuk*.
Cinnamomum, *Targin, tartschin*.
Circà, *dolai* : *dolari*.
Circùm, *dolai*.
Circundatus, *egrimek*.
Circumdare, *dola jalmak*.
Circumcisus, *Tsuneth*.
Circinus, Cirkel/*pergel*.

C.

Cis, *beri, beride, otteriaka*.
Cista, *sanduk*.
Cisterna, *sarmes*.
Citò, *tess. thes*.
Citrà, *beri, beriaka, beride*.
Citrinella, avis, *saré*.
Civis, *scheherli*.
Civitas, *scheher*.
Civitas nova, *Genischeher*.
Clam, *gülein* : *ogurlein*.
Clamare, *Tschagarmak*.
Clamitare, *banglamak, Tschagirmak*.
Clanculùm, *gülein, ogurlaingè*.
Clara dies, *Giusel hanna*.
Clava ferrea, *pudigan*.
Claudere, *Capamak*.
Claudus, *Lank, agtsak*.
Clavis, *anachtür*.
Clavus, *Exer*.
Clemens, *medet*.
Clementia, *medetlük*.
Coacervare, *desschirmak*.
Coactus, zwang/ *tekhasai*
Coagulatum lac, Rührmilch/ *jugurth*.

Coeci-

C.

Coccineus, *schkerlet.*
Cochlear, *Kaßik, Kaschük.*
Codicillus, Testament/ letzter will/ *Vuasiet.*
Cœna, *akscham jemek.*
Cœnare, *akgamienek.*
Cœnum, *Gamur*: *Balscik.*
Cœlum, *Giog.*
Cœlitus. *Giogden.*
Cogitatio, *fichir.*
Cognatus, *amuga.*
Colaphus, *tabanza.*
Coleus, *taschak.*
Collare, *halbal, jaka.*
Colles, *Viuk depeler.*
Colligere, *desschirmak.*
Colloqui, *soileschmek.*
Collum, *halki, boini.*
Colonus, *sorgond.*
Color, *renk, renghi.*
Coloratus, *renkilmisch.*
Colostrum, *Caimak.*
Coluber, *gilan.*
Columba, *gunergsin, guneischin, jugargen,* (Ges.)
Columna, *direk.*

C.

Colymbas, *Seitun,* (Hispanicè, *azeytuna*)
Colus, Rocken/ *ureke.*
Coma, *satsch.*
Comatus, *golent.*
Comburere, *janmak.*
Comedere, *jemek.*
Commendare, *bugurmak.*
Commissura panni, *para.*
Communis, *aim.*
Communitas, *aimumen.*
Communiter, *mutlak.*
Compater, *sagditsch.*
Completus, finitus, *taman olmisch.*
Concordia, *birlik.*
Concubinatus, *Kebin.*
Condus, promus, *mutbachemin.*
Confessio, *Ikrar.*
Confiteri, *Etirafetmek.*
Conglutinare, *tutkalamak.*
Conjectare, *Gaiphilmek.*
Conjugium, *Efflilik*: *chebin.*

Constan-

C.

Consanguinitas, *bißim kaumlük.*
consanguineus, *bißim-kaum.*
conscientia, *gineth, suauf. Insaf.*
consilium, *danegik, zuna.*
consiliarii, *danischikuuer-ler.*
consobrinus, *amuga.*
constans, *temakan.*
Constantinopolis, *Stam-boli.*
Constantinopolitanus, *Stamboldili: Stampoli-dige.*
consulere, rahtaeben/*nas-sahat uuermek.*
contentus, *rasi kaiolmisch.*
contemptus, trus *nißet.*
continuò, *schindengiru.*
contra, *karsußine, vsere.*
contrarius, *vimas, muha-rif, muchalif.*
convivium, *konuklu.*
coquere, *pischmek, pischur-mek.*
coquus, *achtgi.*

C.

cor, *Giureg. jureg.*
corallium, *mergan.*
coràm, *nasarinde, janün-de.*
cordatus, *jurekli.*
coriandrum, *kümisch.*
corium, *deri*
corium bovillum, seu bubalum, *gion.*
corium caprinum, *sach-tian.*
corium ovillum, *meschin.*
cornix, *Karga.*
cornu, *boinus.*
corona, *stiffan.*
corporis forma, seu sta-tus, *Endam.*
corpus, *Ten.*
corvus, *kusgon.*
cos, *bilegi.*
Cos, insula, *stankoi.*
costa, *Ig.* in plural. *igler.*
coturnix, *bultirschin, bul-durschni.*
cras, *jarun, jarin.*
crastino die, *jarindaßi.*
craticula, *scara.*
creator, *jaradan.*

credo.

credo, *Inanurem.*
crepitus ventris, *usuruk.*
crepidæ, *patschmag.*
crepusculum, *Agsam.*
crepusculum matutinum, *sabah.*
crinis, *satsch.*
croceus, *sari.*
crocus, *safran.*
crocus Indicus, *saroth.*
crumena, *kesse.*
crux, *hatsch.*
crystallus, *bellur.*
cubiculum, *boda, oda.*
cubile, *oda.*
cubitum ire, *jatmagitmek.*
cucumis, *kabak, gette.*
cucumer silvestris, seu asininus, *adjutal hamar.*
cucurbita, *kabag.*
cui? *Kime.*
cujus? *kimiing.*
culina, *matbach, mutpak.*
culpa, *sutschi.*
culus, *Gioth, tusuk.*
cultellus, *bitschakgik.*
cultellus scriptorius, *calein trasch.*
culter, *bitschak.*
cum (præpositio) *ile*, ut, *dostile:* cum amico.
cùm, (conjunctio,) *hatschan.*
cunæ, *beschik.*
cuniculus, *kara tauschan.*
cupere, *Istemek, dilemek.*
cupressus, *serbi, selff.*
cuprum, *Bakir.*
cur! *nitgun.*
currere, *segurtmek, segürdmek*, in præsenti, *segürdurem.*
currus, *Araba, kotgi.*
cursor, *peik, olak.*
curvus, *egri.*
cuspis, *ugi.*
cutis, *deri.*
cyathus, *kadach.*
cyparissus, *sarub.*
cyprium æs, *bakir.*

D.

DA, *Vir.*
Damascena vestis, Damast. *Chiamucha.*
Damnosus, *Zianlij.*
Damascus, *Scham.*
Danubius, *Tuna.*
Dapifer, *Zesnebier.*
Dare, *Vermek.*
Davides, *Daut.*
De, *den*: ut, *Giugden*, de cœlo.
Dealbare, *agartmak.*
Debitum, *bortsch.*
Debeltus, oppid. *Zagora.*
Decem, *On.*
Decimus, *Oningi.*
Decimæ, *alzacbe.*
Decipere, *aldamak.*
Dedit, *verdi.*
Defendere, *Curtarmak*, in præsenti, *Curtulurem.*
Defessus sú, *ben jurgunum*
Defensio, *Corumak.*
Deformis, *bettel.*
Dehinc, *sora.*
Deinde, *songra*, *sora*, *songrada*, *andansora.*
Deinceps, *schindiden.*

D.

Deletilis membrana, *bard.*
Denarius, *akga.*
Denigrare, *Karatmak.*
Deniq;, *akibet.*
Dens, *disch.*
Dens maxillaris, *basch disch.*
Densus, *Kalon.*
Dentiscalpium, *dischairdlagak.*
Denuò, *tekrar*, *Gene.*
Deridere, *boratactmek.*
Desiderium, *Istahaluk.*
Desperare, *Vnmißkesmek.*
Destruere, *jukilumak*: *jikmak.*
Destructus, *jukilmisch.*
Devotio, *salla.*
Devotus, *salli.*
DEUS, *Allah*, *Tangri.*
Deus noster, *Allachmus.*
Deus faxit, *Allach versun.*
Deus prohibeat, *Allach saklas.*
Dextrorsum, *Sigtaraffa.*
Diabolus, *Scheitan.*
Dicere, *devermek.*

Dictio,

D.

Dictio, *lugath, lugat.*

Dictionarium, *lugat Kitabi.*

Didymotichum, *oppid. Dimotuc.*

Dies, *Giun*, in plurali, *Giunler.*

Dies Dominicus, *basar giun.*

Dies Lunæ, *basar ertesi.*

Dies Martis, *Salli giun.*

Dies Mercurii, *Dsarschamba.*

Dies Jovis, *Perschembé, peschembe.*

Dies Veneris, *Dsiuma giun.*

Dies Sabbathi, *dsiuma ertesi.*

Dies profestus, *her giun.*

Differentia, *fark.*

Difficile, *Mukalif*: *mukiul.*

Difficultas, *Mukiulük.*

Digitale, Fingerhut/*juksuk.*

Digitus, *parmak.*

Digitus medius, *orta parmak.*

D.

Digitus minimus, *gutschak parmagi.*

Digitus pedis, *ajak parmak.*

Dignus, *laik.*

Diligentia, *dikat.*

Diligenter, *ekrimamile*: *dikatile*, *Tschandengiungulden*: *himet mamile.*

Diluculò, *sabah.*

Dimidium, der halb teil/ *jasisini.*

Diplois, Wammaß/ *kafftan.*

Discere, *Vgrenmek.* in præsenti, *Vgrenurem.*

Discipulus, *schagirt.*

Discrimen, *farki.*

Distortus, *Egri.*

Diu, *tschokdan.*

Diversorium, *Tansane.*

Dives, *Kiabür, devoleth.*

Diversorium publicum, seu ædificium Caravanis destinatum, *Caravansarai.*

Dividere, *Vleschturmek.*

D.

Divinitus, *Tangriden, Allachden.*

Divitiæ, *Kiabürlik, vvatlük.*

Divus Georgius, *Chedetle: item, Dereletz Bozatle*: id est, eques in equo leucopeato.

Dixit, *dedi.*

Docere, *vgredmek*, in præsenti, *ugredurem.*

Doceri, *ugrenmek.*

Doctè, *akillane.*

Doctor, *muderis.*

Doctor legis, sacerdos, *Taluman.*

Doctores, præceptores, *Hogsialar.*

Doctrina, *naßihat, othumag.*

Doctus, *akül, Vgredilmisch.*

Dolere, *tasalanmak.*

Dolor, *dert, tert, sachmet.*

Domesticus, *eusden.*

Domina, *Cadun.*

Dominium, *hodabendi: beglenmisch.*

D.

Dominus, *Beg. effendi: Han pri.*

Domus, *Eus, eff.*

Donare, *baguchlamak.*

Donum, *bagisch, armagan.*

Dormire, *viumak.*

Dorsuale, *tschul.*

Dorsi spina, *arka gemegi.*

Dorsum, *arka.*

Draco, *Esterha.*

Dubitare, *schubhelenmek.*

Dubium, *schubhe.*

Ducatus, genus Monetæ, *Altum.*

Ducenti, *Iki ju.*

Ducentesimus, *Ikijusingi.*

Dulcis, *tatli.*

Duo, *Iki.*

Duodecim, *on iki.*

Duodecimus, *on ikingi.*

Duodeviginti, *on sekus.*

Duplex, *ikikat.*

Durabilis, *dujaghan, kajumli.*

Durus, *berek.*

Dynasta, *Begsade.*

Dyrrachium, *Duraz.*

E, *den.*

E.

E, *Den, dan.*
Ebur, *Fülgemik.*
Ebrius, *isorchos.*
Ecce, *giore, osch, ischte, ste.*
Echo, *jengi.*
Eclipsis Solis, *juneschduduldi.*
Eclipsis Lunæ, *ai duduldi.*
Edere, *jemek*, in præsenti, *jerum.*
Egenus, *karip, fakür.*
Ego, *ben.*
Egomet, *bengendum.*
Eleemosyna, *tschadaka.*
Elegans, *chas.*
Elephas, *Füll, Fül.*
Eligere, *Ichtiaretmek.*
Elixare, sieden, *kasnamak.*
Elixus, *jachni.*
Emere, *satumolmak.*
Eminus, *irak.*
Emisa, urbs, *Chemes.*
Emunctorium, *momekra-*
Enim, *sira.* (*si.*
Ens *olan.*
Ensis, *metsch.*
Eo tempore, ea vice, *ol vacht.*

E.

Ephippiarius, *Satratschi.*
Ephippium, *Egir.*
Epistola, *Kiabat, mektup, tschgeri.*
Epirotæ, *Arnautlar.*
Eques, *athli*: Reuter.
Eques. *spahi*, Ritter.
Equus, *Ath.*
Eram, *idum.*
Erectus, *dogri.*
è regione, *Karschisinda*: *karschi*: *karschida*: *karschinda.*
Eremita, *ruchban.*
Ergò, *Indi.*
Ero, *olurem.*
Es, *sin.*
Esse, *olmak.*
Est, *dur.*
Estis, *singiz.*
Esurire, *Agiukmak, atschikmak*, inpræsenti, *agigurem.*
Et, *re, dahi, em, da, ve*, ut, *Em etmek*, & panis: *Etmekda*, panisq;.
Etiam, *da.*
Etiamsi, *Gertschiken.*

E.

Evadere, *Curtalmak.*
Evangelium, *Inghil.*
Euge, *ey, afferum, giusel.*
Evigilare, *jutanmak.*
Eunuchus, *Chadum.*
Europa, *Rum.*
Ex, *den, dan,* ut, *Hamandan,* ex balneo, *Suden,* ex aqua.
Excitare, *Viandurmak, Vgiandurmak.*
Excommunicatio, der Bann / *Haram.*
Excommunicatus, *machrum.*
Excubitor, *bekgi.*

E.

Excusare, *masuretmek.*
Exercitus, *leschker.*
Exhilarare, *schenitmek.*
Exire, *tschikmak.*
Expendere, *barsetmek.*
Expergisci, *Vgialmak.*
Exspectare, *Katlanmak,* in præsenti, *Katlanurem.*
Explorator, *Zaschaschit.*
Extinguere, *suiundurmek.*
Exstinctus, *sviulmisch.*
Extra, *dischraßinde.*
Extraneum, *sachir.*
Exultare, *sevinmek.*

F.

Faba, *bakla.*
Faber, *nalbantgi.*
Faber ferrarius, *demirgi.*
Faber lignarius, *dulgier.*
Facere, *Eilemek, etmek.*
Facies, *ruch, jusi.*
Facile, *Kolai.*
Factum est, *Ilemisch.*
Factus, *tamolmisch.*

F.

Fæx, *Bok.*
Falco, *schahin.*
Fallere, *aldamak,* in præsenti, *aldanurem.*
Falx, *orak.*
Farcimen, *suguk.*
Farina, *un.*
Fascia cruralis, *düge.*
Fastidire, *jorulmak.*

Fatuus,

F.

Fatuus, *divane, Deli idem herr, arabicè idem.*
Faux, *bagar.*
Febris, *fitma.*
Fel, *udi.*
Felis, *Keti.*
Felix, *badetli.*
Fenestra, *pengere.*
Fera, *ganavar.*
Ferè, *askaldi.*
Ferire, *letvurmak.*
Ferrarius faber, *demirgi.*
Ferreus, *demirli.*
Ferrum, *demir.*
Festinare, *eufflemek.*
Festum, *ordi giun.*
Fiat, *nolla.*
Fibula, *copigè.*
Ficus, fructus, *Ingûr.*
Ficus, arbor. *Ingè agatschi.*
Fidelia, Irdinkrug / *bardak.*
Fides, *iman.*
Fieri, *olmak.*
Figulus, *bardacgi.*
Figura, *soreth.*
Filare, Spinnen / *Egitmek.*

F.

Filia, *Kisoglan* : *Kis* jungfraw.
Filius, *Oglu* : *Oglan.* (Persicè, *sade.*)
Filius Principis, *Chanoglan.*
Filum, *iplik.*
Fimus, *fuschka.*
Findere, *jarmak.*
Finitus, *tamam*, absolutus completus.
Fissus, *jarilmisch.*
Flamma, *jaling.*
Flare, *Vfflemek.*
Flavus, *sari, schari.*
Flere, *Aglamak*, in praesenti, *aglarum.*
Flos, *Citschek.*
Flumen, *akharsu.*
Focus, *Ocak.*
Fodere, *oimak.*
Fœlix, *badetli.*
Fæmina, *abret, dischi* heist das Weibl vnder den Thieren / *Erkek*, das Mändl.
Fœniculum, *resene.*
Fœnum, *otluk.*

 Folium,

F.

Folium, *japrak.*
Follis, *guruk.*
Fons, *tschesme, kuju.*
Forceps, *Küssatsch.*
Forfex, *makas.*
Foris, *dischrade.*
Forma calcei, *Kalup.*
Formica, *Karinga, Karangsia.*
Fornicatio, *Zinna.*
Forsan, forsitan, *belki, agiap: schajed. Kim billur, i:* quis sciat.
Fortassis, *idem.*
Forte, fortuitò, casu, *oile duschti: schnoile vaki.*
Fortis, *Kubetli, pek.*
Fortiter, *Kuvetli.*
Fortuna, *nasiip: sutata.*
Forum, *basar.*
Forum piscarium, *baluk-basar.*
Fossa, *Tschukur.*
Fossor, *Casgigi.*
Frænum, *vian.*
Frater, *Kardasch.*
Fricare, *surmek.*
Frigidus, *souk.*

F.

Frigus, *souk, tsoch.*
Fringillago, Spiegelmeiß. *alà* (Gef.)
Fritillus, *tanli.*
Frons, *alin*, Stirn.
Fròns, Laub/ Zweig/ *fidan.*
Fructus, *jemisch, gimis.*
Frumentum, *bogdai.*
Fugare, *Kosmak.*
Fugatus, *Kosolmisch.*
Fugere, *Katschmak: katschiurmak*, in præsenti, *Katschirurem.*
Fui, *olmisch idum.*
Fuisse, *Oldugumi.*
Fulgor, *Ildrin, Schemschik.*
Fulmen, *Ildrin.*
Fulminat, fulmen emittitur, *gildrum burdi.*
Funambulus, *Ziampas.*
Fundere, *dukmek.*
Funditus, *dibelikden.*
Fundus, Grund/Boden/ *dibi.*
Funis, *Organ, Ip.*
Fur, *harami, girsis, ogri.*
Furari, *Ogurlamak.*

Furfur,

F.

Furfur, *Kepek.*
Furibundus, *tesnefs.*
Furnus, *furun.*
Furtim, *ogurlain.*

F.

Fusus, Spindel/*ig.*
Fuscus, Braun / *more: morsi.*
Futurus, *Olagak.*

G.

Galea, Helm/*juluk.*
Galea bellatoria, seu oppugnatoria, Sturmhauben / *Tulga.*
Galla, *egir.*
Gallina, *tauk.*
Gallus, Han / *Oros: horos.*
Garyophyllum, *garanfil.*
Gaudere, *Sevinmek:* In præsenti, *Sevinurem,* gaudeo, *Schenolmak.*
Gaudium, *Schenlük.*
Gavia cinerea, *aviu, babarè.* (Ges.)
Gelare, *buslaumak.*
Gelatus, *buslaumisch.*
Gemma, *gauuahir.*
Gena, *ganak.*
Genu, *diu*, genua, *dijslet.*
Genuum flexus inter præeandum, *tschalavat.*
Gentiles, *mischricler.*
Georgianus, *Curchin.*

G.

Germania, *nimce meleketi.*
Germanus, *nimzi.*
Gesticulator, *Okabas.*
Gignere, *dogurmak.*
Gingiber, *Zenfefil.*
Gingiva, *dischetii.*
Glacies, *buß.*
Gladius, *Chilics, Kilitsch.*
Globus, *top.*
Gluten, *glutinum, tutkal.*
Glutinare, *tutkalamak.*
Gossypium, *pambuk.*
Gradarius equus, Zelter / *begür.*
Græcia, *Vrumili, Rumvilaget.*
Græcus, *Vrum,* Græci, *Vrumlar.*
Græcorum Imperium, *Vrummemleket.*
Gramen, *hasel.*
Grandinat, *dolojagmak.*

G.

Grando, *doli.*
Graphium, Pfriem/ *bü.*
Graphiarium, *lika.*
Gratia, *Inan, ichsan.*
Gratis, *mufft.*
Gratiosus, *ahmad.*
Gremium, *Cojun.*

G.

Grus, *turna.*
Gryps, gryphus, *sümurek.*
Gustare, *datmak*, præsenti, *datarem.*
Guttur, *bogas.*
Gutturnium, *ybrik.*

H.

HAbere, *Vuarmak.*
Habitare, *Olmak.*
Hâc, *orada: bundan.*
Hæc, *bu.*
Hæreditas, *meras.*
Hæres, *mirathor.*
Halys, *fl. Aytoszu.*
Hamus, *Olta.*
Harmostes, *teggiur.*
Haud, *jok.*
Hebdomas, *hafſta.*
Hebrus, *fl. Mariza.*
Hem, *beu.*
Hemus, *mons, Costegnaz.*
Hepar, *Caratschiger.*
Hera, *Cadun.*
Heraclea, *Arachlea.*
Herba, *Oth.*
Heri, *dun.*

H.

Heus, *jahu.*
Hi, *bunlar.*
Hiacynthus orientalis, *Zumbel.*
Hic, *bu.*
Hîc, *bunda.*
Hierosolyma, Turci vocant, *Kudzimubarek*; i: locus benedictus.
Hinc, *buradan: bundan.*
Hippodromus, *At mindan.*
Hirundo, *Kirlangitsch.*
His, *bunlare.*
Historia, *Davatich.*
Hodie, *bugiun.*
Holitor, *bachtgiban.*
Holosericum, sammat/ *Katiffe.*

Holus,

H.

Holus, *bali*.
Homo, *Adem*, homines, *ademler*.
Honestus, *barmet*.
Honor, *riaet*: *hurmeth*.
Honorare, *riaet eilemek*.
Hora, *sabat*.
Hordeum, *arpa*.
Horreum, *chu*.
Hortulanus, *bachtgiban*: *bostangi*.
Hortus, *bachtgi*.
Horum, *bunlarung*.
Hos, *bunlari*.
Hospes, Gast/ *Conuk*.
Hospes, Wirt/ *jolgi*.
Hospitium, *tansane*.
Hostis, *duschman*.
Hüc, *buraja*.

H.

Huic, *bune*.
Hujus, *bunüng*.
Humerus, *omus*.
Humanitus, *ademden*.
Humiditas, *jaschlik*.
Humidus, *jasch*.
Humor, *nemlak*.
Hunc, *buni*.
Hungaria, *Magiarsilaeti*.
Hyæna, *Zirtlan*.
Hydria. *testi*.
Hydrus, *gilanbalugi*.
Hydromeli, Meth, *tscher-bet*.
Hyems, *Küsch*, *Kes*.
Hypocaustum, *saba*: *bis-ba*.
Hypodema rusticum, *Tschatok*.

I.

Iacere, *jatmak*, præsenti, *jaturem*.
Iácere, *brakmak*.
Iacobus, *Iagupes*.
Iactura, *ram*.
Iaculari, *atmak*.

I.

Iam, *schimdi*: *demin*.
Ianitor, *Capigi*
Ianitorum præfectus, *Capigibassa*.
Ianthinus color, Veyel-braun/*atschmore*.

janua, *Capi*.
Jaſpis, *jeſchim*.
Jaſpis aërizuſa, Türkiß/ *Peruſe*.
ibi, *onda*.
Iconium, *Conia*.
idem, *olgendi*.
ideò, *imdi*, *onungutſchun*.
idolum, *put*. idola: *putlar*.
jecur, *Karatſchiger*.
jejunare, *Orutſchutmak*.
jejunium, *Orutſch*.
jejunus, *aik*.
Jeſus, *Iſſa*.
igitur, *imdi*.
ignis, *oth*, *kraut*.
illac, *burada*.
ille, *on*, *bu*, illi, *onlar*, *bunlar*.
illic, *onda*.
illicitum, *haram*.
illinc, *oradan*, *oljanga*.
illo momento, *es nade*.
illuc, *oraja*.
illudere, *horadaetmek*.
imago, *puth*: *ſureth*.
imberbis, *ſagalſis*.
immaturus, *Olmamiſch*.
immiſcere, *Kariſchtürmak*.
immò, *ile*, *belki*.
immundus, *hebis*: *tſchetpel*: *lekeli*.
Imperator, *Padiſcha*: *bunkiar*: *Sultan*.
imperatrix, *baſſaki ſultan*.
imperatoria veſtis, *Caſtan*.
improvisò, *nagihan*: *angſiſing*.
in, *da*, *de*, ut, *Baſarda*, in foro: *eſſde*, in domo.
inauratus, *Altunmiſch*.

incau-

incantare, zaubern, *gasu-luk eilemek.*
incantator, *gasu: sa-hir.*
incantatrix, Hex, *gasu auureth.*
incantatio, *sechir.*
incipere, *baschlamak.*
incircumcisus, *sunet.*
inclinare, *egelmek.*
inconstans, *lamekan.*
increpare, *ltmek.*
incus, *urs.*
inde, *ondan, olierdan.*
index, digitus, *schabadek parmak.*
index, Register/verzeichnuß / *Tefder.*
India, *Hindustan.*
induere, *giemek.*
indusium, *giumelek, gi-umlek.*
inexspectatò, *Sanma-din.*
infans, *Oglangik.*
inferior pars, *alt.*
inferius, *aschageřek, aschaga.*
infra, *aschaga: aschaja; altinde.*
infernus, *gehennem.*
infidelis, *Giaur.*
infirmitas, *hasta-lük.*
infirmus, *hasta.*
inflatus, geschwollen/ *Schischmisch.*
infortunium, *Cada hetta.*
inimicus, *duschman.*
innocens, *sutschijok.*
innumerabile, *mubal-laga.*
inops, *fachûr.*
inopinatò, *Sanma-din.*
insanus, *Sagdegil.*
insipiens, *gabül.*

Institor,

I.

institor, *Zerziff.*
instrumentum dotale, Heyrahtsbrieff / *Chebinkibat.*
insula, *ada.*
intellectus, *anglaisch: angelmisch: akl.*
intelligens, *akli, anghelgi, dingelgi.*
intelligere, *anglamak, dinglemek.*
inter, *erade.*
interdiu, *Giunduf: giundusun.*
interim, *meger.*
interior, *itscherißi.*
interius, *eraff.*
interpres, *dragoman.*
interrogare, *formak: gotturmek.*
intestinum, Darm / *bagirsak.*
intestina, Boressen / *Sibkembe.*
intra, *itscherusini.*
intrinsecus, *itscherisi.*
intrò, *itscheri.*
inturis, *gibere.*
intus, *itscherde: itschinde.*
inveniri, *bulmak.*
inventus, *bulunmisch.*
invitare, *daesetet mek.*
involucrum libri, *copett. Kiliff Kitabi.*
inutilis, *bisande.*
jocò, *botat aden.*
Iohannes, *Iahaja.*
Iosephus, *Iusuph.*
ira, *Kakmak.*
irasci, *Kakmak*, præsenti, *kakilurem, jusurmek, kimak.*
iratus, *Kakimisch.*
ire, *jurmek*, præsenti, *juturem.*
iris, *elkemsan.*
iste, *ol.*
isthinc, *bujanga.*
ita, *eji: boile.*
Italia, *Frenciſtan.*
ita est, *Scheiledur, oiledur, boiledur.*
iter unius dici, *giunluk.*
iter, *Zuna.*
iterum, *gene: tekrar.*
itio, *jurisch.*

I.

juba, Roßmöne / *ath jelesse.*
jubilare, *seufinmek.*
judex, *kadi.*
judex supremus, *Kadilescher.*
judicium, *Scheri.*
Iudæus, *Chifut* : *Schifut* : *tschifut*, judæi, *Schifutlar.*
juglans, *gos.*

I.

jus, *tsorba*, Brue / Suppen.
justitia, *haklük, dogrilük.*
justus, *hak.*
juvare, *jardumetmek*
juvenis, *Gentsch* : *Iigit idem.*
juventus, *gensluk* : *gentschigit.*
juxta, *janinde.*

L.

LAbium, *dutak, schefebi.*
Labor, *emek tsachmeth.*
Laborare, *tschlemek, tschalosmak.*
Laboro, *emek tschekerem.*
Labrum, *dutak.*
Lac, *sut, tschut.*
Lac pressum, Buttermilch / *jogurt.*
Lacer, *irtalmisch.*
Lacerare, *irtmak, jirmak.*
Laceratus, *jürtilmisch.*
Lacerta, *jeschilan keter.*
Lætari, *schenolmak, sevinmek.*

L.

Lætitia, *schenlük.*
Lætus, *schen.*
Lagæna, *Kunkuma.*
Lampas, *schosche.*
Lanio, *Kasap.*
Lapicida, *Tasgi.*
Lapis, *tasch.*
Laqueus, *tusak.*
Lardum, *domus pasturma.*
Latenter, *gü lein, egurlein.*
Later, *tusla.*
Laterna, *fenar, Caoldul.*
Latitudo, *englik.*
Latro, *harami.*
Latus, seit / *jan.*

Lavare.

L.

lavare, *geykmak, jumak.*
laudare, *Vgmek.*
laudo meipsum, *Vginurem.*
lavo meipsum, *jaikamurem.*
laute vivere, *hosch getsibemet.*
leæna, *aslandischi.*
lectus, *duschek, Tuschek, dam.*
legatus, *elgi, retsuk.*
legere, *okmak, okumak.*
lens, Linsen *mersinek.*
lens, niß *sirke.*
Leo, *Aslan.*
leontopetalon, *aslab.*
lepidium, *Cozinban.*
lepus, *tauschan.*
lex, *Zuna.*
libellus supplex, *arsihal.*
libellus memorialis, *nischan desch geregik.*
libenter, *nola, btsch.*
liber, *Kitab; Kitap.*
liberalis, *sehri, sechi, gumert, tschomert.*
liberi, Kinder *maxunler.*
libra, pfund/ *Ocka.*

L.

libra, Wag/ *Teresi.*
librorum compactor, *mugeblit.*
licet, *gauki*, id est, potest fieri.
ligaminifex, Nestler/ *Kaitangi.*
ligare, *baglamak.*
lignum, *Odun.*
ligo, *Kurek, casi.*
ligneus, *Odanli.*
lignator, Holtzhacker/ *baldagi.*
linaria avis, Flachsfinck/ *gezegen.* (Gesn.)
lingua, *dil.*
linteamina, Leilacher/ *tscharsaff.*
linteum, *beff.*
littus, *liman, sele.*
lixare, sieden/ *Kainamak.*
locus, *jer.*
locusta, *tschekrege, tskirge.*
locutio, *soileisch.*
lodix, *tscharsaff.*
longitudo, *usunluk.*
longus, *usun.*
loquax, *jaffgi, jangak.*

L.

loqui, *soilemek*, præsenti, *soilerem*.
lorica, *sirth*, *tschebe*.
lucidus color, *Atschik*.
lucius, piscis, *turnabaluk*.
lucrari, *faida etmek*.
lucrum, *faida*, *feidely*.
ludere, *Osnamak*.
lumbi, *bell*.
lumen, *adunlik*.

L.

luna, *ay*.
lunæ lux, *aydanlik*.
luna dimidiata, *Ay jarisi*.
luna plena, *buthun ay*.
lupanar, *burdur hane*.
lupus, *Kurt*.
luscinia, *bilbil*, *bulbul*.
luscus, *bir giosli*.
lusor, *Onaigi*, *oingi*.
luxuria, *sina*.

M.

MAcer, *arik*.
Macis, *vespase*.
Macis oleum, *geuziat*.
Magis, *dasa*, *artük*.
Magister, *ustat*.
Magnesia, *Manissa*.
Magnes, *muchlati tasch*.
Magnus, *biuk*, *quibir*.
Magnus princeps, *Emir quibir*.
Magus, *gasu*, *sahir*.
Majestas, *Vngiar*.
Major, *biukrek*.
Malacia, *limanlük*.
Male, *kem*, *jaramas*.
Malitia, *jaramuslük*.

M.

Malitiosus, *jaramaligi*.
Maledictus, *guanemerk*.
Malluvium, *legen*.
Malus, *kem*, *jaramas*, *abes*.
Malus, arbor navis, Segelbaum/ *durek*.
Malum cotoneum, *ajuva*
Malum Aurantium, *narantsch*.
Malleus, *tokmak*, *tschekitsch*.
Malva, *chetmie*.
Mancipium, *kuli*. (*kuli*.
Mancipiũ diaboli, *seitan*.
Manè, *sabah*, *erken*, *danda*, *danda*, *jarunsabach*, *tschinsabach*.

Manica,

M.

Manica, *jeng.*
Manifestare, *ifsıchaeile-mek.*
Mantile, *poskir, beskier.*
Manus, *ell.*
Manus dextra, *sagel.*
Manus sinistra, *solel.*
Mappa, *sofrateſtemeli, peſchkir.*
Mare, *dengü.*
Mare mediterraneum, *Ac denizi.*
Margarita, *ingi.*
Margaritifera cochlea, Perlinmutter / *sedeff.*
Maria Deipara, *Meriem ana.*
Maritus, *coga.*
Martes, Marder / *sansar.*
Marmor, *mermer.*
Masculus, *erkek.*
Mater, *ana.*
Matrimonium, *eſtiluk.*
Maturus, *Olmiſch.*
Matutinum tempus, *sa-bachad.*
Maxilla, *tſcheini.*
Maximus, *ſiadebiuk.*

M.

Me, *beni.*
Mea causa, *benden otturu.*
Mecum, *benumle.*
Media nox, *jarungege.*
Medica, *planta*, Medischhew / *Faſa.*
Medium, *baſſatbi.*
Medicina, *deuua.*
Medicari, *deuua sagalt-mak.*
Medicus, *gera: ekhim: he-kim.*
Medius digitus, *orta par-mak.*
Medulla, *illik.*
Mejere, *sudukmek, iſche-mek.*
Mei, *benum.*
Melampyrus, *paponeſch.*
Meles, *Gugen.*
Melicratum, Meth / *tſcherbet.*
Melior, *jegrek.*
Melitine, *urbs, Melatige.*
Membrana, *barti, tirſche.*
Membrum virile, *a-gatſch.*
Memoria, *acli, anglaü.*
Memphis,

M.

Memphis, *Mifzir.*
Mendacium, *Kübiallan.*
Mendax, *jalangi.*
Mens, *gungli.*
Mensa, *tsophra: terpese: sussra.*
Mensam parare, *tarakla-mak sissra.*
Mensis, *ay.*
Mensura, *ultgi.*
Mentum, *enges.*
Mercator, *basargi.*
Mercenarius, *argat.*
Merces, Kauffmansgut/ *basargianluk.*
Merda, *bok.*
Meretrix, *Kachpe, Orospi.*
Mergulus avis, *Karaba-tak* (Ges.)
Meridies, *Oile, Oyle sa-man.*
Meridionalis plaga, *Khi-ble.*
Merula, *Kara tauk. sel-vek* (Gesn.)
Meritum, *muttahak.*
Mesopotamia, *Dierbech, Horassan.*

M.

Mespilum, *Vspol, musspol.*
Messor, *oraigi.*
Metallum, *Mille.*
Metere, *Orakbitschmek.*
Metiri, *ultschmek.*
Meticulosus, *korkugi.*
Metus, *kokuluk, korkut.*
Meus, *benum*: item, particula Vm & M, adjecta nomini, ut, *basch*, caput: *baschum*, caput meum, *baba*, pater: *babam*, pater meus, vide supra lib. 2. c. 5.
Micturio, *Ischerem.*
Mihi, *banga.*
Miles strenuus, *Gazi.*
Milium, *dari.*
Millesimus, *biningi.*
Mille, *bin.*
Minor, *Kitschrek.*
Minimus digitus, *gut-schak parmak.*
Minister, *fismetgiar.*
Minuere sanguinem, *da-mar canalmak.*
Minus, *Exsic.*
Mirum, *agep.*

M.

Miſſus, *gundermiſch.*
Mittere, *gundarmek.*
Mixtio, *Kariſchmuriſch.*
Modò, *Schindi.*
Mœnia, *Scheri biſſari, biſar duar, peklük.*
Mœrere, *taſſalanmak*, in præſenti, *taſſalanurum.*
Mola, *degermen.*
Moldavia, *Carabogdania.*
Molere, *Vtmek.*
Molitor, *degermengi.*
Monachus, *Keſchiſch, torlak.*
Moneta, *nokut.*
Monedula, *tſchauka.* (Geſ.)
Monoceros, *Kerkeden.*
Mons, *dag, depe.*
Morbus, *haſtalik.*
Mori, *Vlmek*, præſenti, *Vlurem.*
Moringa, arbor, *morian.*
Mors, *ulum.*
Mortarium, *ſauuan.*
Mortuus, *vli, vlu.*

M.

Morus alba, *Thut.*
Motacillaflava, gelb waſſerſteltz, *bebek.* (Geſ.)
Movere, *depretmek.*
Mox, *thes.*
Mucidus, *neſchf.*
Mucoſus, *ſumukli.*
Mucus, *Sumuk.*
Mula, *Chater.*
Mulgere, *melemek.*
Mulier, *avuratb.*
Multùm, *tſchok.*
Mulus, *Katür.*
Mundus, *dunye.*
Mungere, *ſingulmek.*
Murus, *duar, diuuar.*
Mus, *Sitſchan.*
Muſca, *Sinek.*
Muſtela, *gelentſchik.*
Muſtricula, *Kalup.*
Muſtum, *giri*
Muſtum coctum, *pekmez.*
Mutare, *degiſchmek.*
Mutus, *dilſis.*
Myſtax, *püg.*

Nam,

N.

NAm, *Sita.*
Nanus, *gugè:*
Nares, *burun delikleri.*
Narrare, *devermek, hekiadetmek.*
Nascens, *dogan.*
Nascor, *dogarem.*
Nasci, *dogumak.*
Nasus, *burun.*
Nasus aquilinus, *dagan burun.*
Nasus simus, *jasi burun.*
Nasum emungere, *singulmek.*
Natrix, *gilan balugi.*
Natura, *jaradulliscih.*
Navicula, *perma.*
Navicularius, *permagi.*
Navis, *gemi, bartscha.*
Nauta, *gemigi.*
Nebula, *duman.*
Nebulo, *binava.*
Nec, *ne.*
Necesse est, *gerek.*
Negare, *mehiaretmek.*
Nequam, *haram sade.*
Neque, *dahi.*
Nequitia, *haram sadelük.*

N.

Nere, nähen/ *dakmek.*
Nere, Spinnen / *trabere pensa. Egermek.*
Nervus arcus, die Senn am Bogen / *Kirischi jai.*
Nesciens, *nadan.*
Neuter, *ikisinbile.*
Nicæa, *Isnich.*
Nicomedia, *Komidi, Ismed.*
Nicopolis, *Nigeboli.*
Niger, *Kara.*
Nigra vinea, *Karabag.*
Nigrum mare, Pontus. *kara deniz.*
Ningit, *Cari jaga.*
Nimis, *Siade.*
Nimium, *bassür.*
Nisi, *eger, inge.*
Nisus, *dovan,* Sperber.
Nix, *Car, Kar.*
Nobilis, Edelmann/ *Merdum sade,* Juncker/ *Tschelebi.*
Nobilis mulier, *Cadon.*
Nobis, *bise.*

N.

Noctu, *getsch, getschede.*
Noctua, *baigus.* (Gesſ.)
Nodus, *tugum.*
Nodo vincire, *baglamak.*
Nolo, *istemem.*
nomen, *ad*, nomina, *adler.*
Non, *jok.*
Non eſt, *jokdur, degül.*
Non amo, *ſeumeſen.*
Non amare, *ſeumemek.*
Non eſſe, *olmamak.*
Non ſum, *degülim.*
Nonaginta, *dokſan.*
Noningenti, *dokusjue.*
Nonne? *degulmi.*
Nonus, *dokuſingi.*
Nos, (Nominativ.) *biz*, nos (Accuſ.) *biſi.*
Noſter, *biſum.* Enclitica item M V S, nominibus adjecta, ut, *baba*, pater, *babamus*, pater noſter, vide ſuprà lib. 2. cap. 5.
Noſtrâs, *biſum khiler.*
Noſtrum, *biſum*, Genit. plural.

N.

Novacula, *uſtra.*
Novem, *dokus.*
Novemdecim, *On dokus.*
Novus, *Geni.*
Noverca, *uge ana.*
Nox, *gege.*
Nubes, *boluth, buluk, duman.*
Nubere, *eſlenmek.*
Nucleus, *tſchikerde.*
Nudius tertius, *Vtſchingi giun.*
Nullus, *khimſe degül.*
Numiſmata vetera, *giaur manguri*, id eſt, nummi infidelium.
Numus æreus, *pul.*
Numus argenteus, *acſa.*
Nunc, *ſchimdi, demin.*
Nuncius, *duſchek.*
Nundinæ, *Paſſar.*
Nuper, *getſchinde.*
Nuptiæ, *dugun.*
Nutrix, *taja.*
Nux, fructus, *gos, kos.*
Nux, arbor, *goſagatſchi.*
Nux Indica, *Kos Indi.*
Nux myriſtica, *geus.*

O, *ja.*

O.

O, *Ia.*
Obedientia, *Vimaklik.*
Obediens, *Viugi.*
Obedire, *tabivimak.*
Objurgare, *asarlamak.*
Obliquus, *egri.*
Oblitus sum, *unutuug.*
Oblonga vestis, *Chautan.*
Oblongus rotundusque Pileus Janizarorum, *Zarchula.*
Obscurum, obscuritas, *Karanluk.*
Obscurus color, *Koi.*
Obsecro, *Keremele, lutfeile, bensen jalbarurem.*
Obsessus à Diabolo, *mesnun.*
Obstetrix, *ebbe.*
Occidens, *magrip.* (situs (cœli.)
Occidere, *Vldurmak.*
Occiput, *alan.*
Occultè, *ogurlein, gülein.*
Occultare, *gülimek.*

O.

Ociosus, *guzschus, ischsus.*
Ocrea, *mest: tscisme.*
Octavus, *sekusingi.*
Octingenti, *sekujus.*
Octo, *sekus.*
Octodecim, *onsekus.*
Octoginta, *seksen.*
Oculus, *gios, gus*, plural. *giosler.*
Odi, *seumesen.*
Odisse, *seumemek.*
Odio haberi, *sevilmemek.*
Odio habeor, *sevilmesem.*
Odorari, *Koklamak.*
Odoratio, *Koklatsch.*
Officialis, *jasirtgi.*
Oleander, *desle.*
Oleum, *seit jag.*
Olfacere, *kokulamak*, præsenti, *kokularem.*
Olim, *illeru hamanda.*
Oliva, *seitun, Zeit.*
Olla. *tschulmek, gomlek, tschumlek.*
Olympus Bithyniæ, *geschis dage*, id est, mons monachorum.
Omnes, *gemi.*

O.

Omnipotens, *berneste Kadir.*
Omninò, *belhette.*
Onerare, *juklemek, tekli-fetmek.*
Onocrotalus, *Sakagusch.* (Gel.)
Onus, *juk.*
Operator, *Khiar.*
Opifices, *Zaynogilar.*
Opiliones, *Sobanlar, Coj-narizler.*
Opium, *afion.*
Oppidum, *Scheher.*
Opportunè, *VVachtinde.*
Opprimere, *basmak.*
Optimus, *Gajetjeg.*
Opus, *Khiar.*
Orare, *namaz kelmak.*
Oratio, *namas, sallah.*
Ordinare, *degrutmak.*
Organum, *arganon.*

O.

Orichalcum, *tutsch.*
Oriens, *maschrik.*
Oriza, *Pirintsch, perinz-bersorba.*
Oriza cocta, *pilau.*
Orphanus, *oksus.*
Os, oris, *agus, agzi.*
Os distortum, *egri agus.*
Os, ossis, *gemik.*
Oscitare, *Esnemek, ent-schurmak.*
Osculari, *upmek.*
Osculum, *Sceffdeli.*
Ova, *jumurta, imurta, imorda.*
Ovile, *mandra.*
Ovilla vestis, Schaff-belß/ *Coin kiurki.*
Ovis, *Coin.*
Oxygala, Buttermilch/ *jugurt, jugurda.*

P.

PAcificare, *barischmak.*
Pacificus, *Seliman.*
Pagus, *tschoi, goi.*
Palàm, *aschikiare, ugule-rinde, eskere, sabira.*
Palatium, *Seray, saraji.*
Palatii præfectus, *Saray-bassa.*

Palea,

P.

Palea, *tsaman.*
Palimpsestus, *bard.*
Pallium, *ferigi.*
Palma, Flachhandt / *autsch.*
Palma Indica, *agatsch.*
Pampinus, *Asma jabrak, bag japragi.*
Panis, *ekmek.*
Panis nauticus, biscoctꝰ bißkotten / *pechmet.*
Pannus, *tschoha.*
Pannus Flandrensis, *fendra tschohasi.*
Panthera, *pats.*
Papa, *muffti, Rim papa,*
Papæ, *allach allach, allach sakla sun.*
Papaver, *haschasch.*
Papyrus, *Kihat, tschagit.*
Paradisus, *Vtschmak, geneth.*
Paralysis, *damla.*
Parcè, *Kutsche.*
Parcus, *nekes.*
Pardalis, *pats.*
Pariter, *beraber.*
Pars, *ganib, taraff.*

P.

Parùm, *as.*
Parus Silvaticus, avis, *agulgußin.* (Gef.)
Parvus, *gutguk. Cussuk.*
Pascere, *Otlamak.*
Pascha, *bairam, bebiram.*
Passer, *Serge.*
Passus, *adum.*
Pastinaca, gelbe Ruben / *hauzb.*
Pastor, *tschoban.*
Patella, Scutell / *tsanak.*
Pater, *baba.*
Pater meus, *babam, benum babam.*
Pater tuus, *babang, senum babang.*
Pater illius, *babaßi.*
Pater vester, *babamus, bisum babamus.*
Pater noster, *babangus, sisum babangus.*
Patera, *scure.*
Pater familiâs, *Eusigi.*
Patientia, *saburlük.*
Patina, *depsi, tepsi.*
Patrimonium, *meras.*
Patruus, *babam kardasch.*

Pavire, *Kaldrumek.*
Pavimentare, *kaldrumek.*
Paulisper, *sehelde.*
Paulò post, *bir udi.*
Paululum, *sehelgè: bir para.*
Pavo, *tausch.*
Pauper, *Karip, Fakür, joksus adem.*
Paupertas, *Fakürlık, ibricem.*
Pauxillum, *asatguk.*
Pax, *barischik, barischalum.*
Peccator, *giunek khiar.*
Peccatum, *giunek, baiss.*
Pecten, *tarak.*
Pectorale, Fürbieg/ *sinelbent.*
Pectus, *jouudesi.*
Pecunia, *agtha.*
Pecuniosus, *agtali.*
Pedere, *usurmak.*
Pedes, Fußknecht/*jungli, jajak.*
Pedetentim, *japtge.*
Pediculosus, *bitli.*

Pediculus, *bit.*
Pejor, *kumtek.*
Pelagus, *denu.*
Pellacia, Windstille / *limanlük.*
Pellio, *kiurtschi, kiurtgi.*
Pelliceum, Beltz/ rauch-futter/*kiurk.*
Pellis, *buderi, teri.*
Pellet, profligabit, *teschure.*
Pelluvium, *legen.*
Pelvis, *legen.*
Penes, *da, de*, vide suprà lib. 2. c. 12.
Penis, *sik, agatsch.*
Penna, *thui.*
Penna scriptoria, *divit.*
Pennaria theca, *lika.*
Pensum, *kaballa.*
Penula, *Gepenek, Chepeneg.*
Penuria, *kütlık.*
Pepo, Melaun/ *Caon.*
Per, *inden.*
Pera, *geb.*
Per caput meum, *baschum itschun.*

Perci-

P.

percipere, *dinglenmek*, in præſenti, *dinglenurem*.

percontari, *gotturmek*.

per Deum, *ballaha bille*.

per Deum juſtum, *tangri hak itſchun*.

Perdix, *keklik*, *zil*. (Geſ.)

perdix alpina, *bonoſa*, Daſeihun/*jabantau*. (Geſ.)

peregrini, Bilgram/*bagſilat*.

perendie, *obirgiun*, *jarun degül*, *dundegül otegiun*.

perficere, *ülemek*.

perforare, *burmak*.

Pergamus, urbs, *Bargama*.

pergamenum, *harti*.

perire, *helakermek*.

per medium, *ortade*.

perpetuus, *Ebedi*, *baki*.

perpuſillum, *bir parage*, *ſchelge*.

Perſarum regnum, *Ajem vilaget*: *Ajem memleket*.

Perſia, *Pharſik*.

P.

Perſicum, fructus, *Scheſteli*.

Perſicus arbor, *Scheſteli agatſch*.

perſolvere, *Vdemek*.

perſona, *ygit*.

per tranſverſum, *arkuri*.

pes, *ajak*.

peſſimè, *katti kem*, *katti jaramas*.

peſſimus, *gajetkem*.

petra, *taſch*, *daſch*.

petroſelinum, *mandanos*.

Philippopolis Thraciæ, *Philibe*.

Philomela, *bilbil*, *bulbul*.

Phrygia major, *Turguth*.

Phrygia, *Briquia*.

Pharmacopola, *Schekergi*.

Phaſeolus, *boguzi*.

Phaſianus, *ſuglun*. (Geſ.)

Pica, *Sagſigan*.

Picus, *Sagariek*. (Geſ.)

Picus cinereus, avis, *agaſcakan*. (Geſ.)

Pictor, *nakasgi*, *nakas*.

Pietatis ergò, *hairitſi*.

Pileus Turcicus, *Tulbent, Tsalma, Takia, Muzavagea.*

Pileus è filtro confectus, Janitschar Hut / aus Filtz / *Zarchula.*

Pileus stramineus, Schaubhut / *saman takiasi.*

Pilus, Haar / *Kûll.*

pinguedo, *semis.*

pinguis, *semisli.*

piper, *filfil. piber.*

piperitis, *Koziriban.*

Piscator, *Balukgi.*

piscina, *tschai, baluksakla giol.*

Piscis, *Baluk.*

piscis marinus, *dengis baluk.*

pistaceus, arbor, *fisluk.*

Pistor, *Ekmekgi.*

Pistrinum, *degermen.*

placitum, *jerekli.*

placidus, *Selim.*

planè.

plantare, *dikmek.*

planities, *dusiet.*

platea, *suveile, jol.*

planta, *surculus,* Zweig / *dall.*

planta pedis, *taban.*

plorare, *aglamak.*

plus, *tschokrek artük.*

plumbum, *Kurschun, on, Karsun.*

plurimùm, *siade tschok, kattitschok, gajet siade tokdur.*

pluit, *jagmur jagar.*

pluit guttatim, *ingè jagar, damlar.*

pluvia, *jagmur.*

pocillator Turcæ, *Kiuptar, Saraptar.*

podex, *gioth, tusuk.*

pœna, *tasûr, tent.* (*maluk.*

pœnitentia, *teube pesch-*

pollex, *basch parmak.*

pollubrum, *legen.*

pomum, *alma.*

pomus, *alma agatschi.*

pomarium, *bostan.*

pomarius, Obstkrämer. *bostangi.*

ponderare, *tartmak.*

P.

pondus, *tscheki.*
pons, *tschupri, tzupri, dschupri.*
populus, *halk, taiffa.*
popularis, *hemschechri.*
Pontus Euxinus, *Caradenizi.*
porcus, *domuz.*
porrigo, *Koll*, Grind.
portare, *getutmek.*
porta, *capi.*
portus, *liman.*
porrò, *Schindengiru, andansara.*
porrum, *prassa.*
possessio, *tacht.*
possessor, *sahib.*
possidere, *sapletmek.*
possibile, *Kabül.*
post, *sora*, ut, *ben sora*, post me.
postulatio, *mustesas.*
postea, *sora, songra, songrada, andansora.*
posterior, *art, ardi.*
posthac, *Schindiden.*
postilena, *gugun*, hinder Gerrn.

P.

postremò, *akir.*
postremus, *pes kekgi ajagi.*
potens, *kadür.*
potentia, *kadirlük.*
potator, *Sarhosch.*
poterion, Matthioli planta, *megasac.*
potus, *itgum*, (*Arabicè, Sarap.*)
potus ex saccaro, *sachar.*
potus ex uvis passis, *bossaph.*
præsens, *Schachadet.*
præter, *gayri.*
præfectus, *Bassa.*
præfectus agasonum, *bracorbassa, katerzi bassa.*
præfectus triremium, *Rais.*
præfectus stabuli, *Emir achür.*
præfectus rationariorum, *diffter emini, deffterdar.*
præfectus vexillorũ supremus, *emir halem.*

præfe-

Præfectus tubicinum & tentoriorum, *mechter-bassa.*
præfectus culinæ, *mutpak emin.*
præfectus hortulanorũ, *bostangi bassa.*
præfectus accipitrariorum, *doganzi bassa.*
præfectus venatoriæ supremus, *auzi bassa.*
præfectus iis, qui camelos agunt, *Devetzi bassa,*
præfectus pabulo equorum, *harpa emin.*
præfectus copiarum equestrium, *sangiac.*
præfectus canum, *zagarzi bassa.*
præfectus aucupum, *Zaniligi bassa.*
præfectus aulæ, *Chibaja.*
prægustator maximus, *Zeschnegir bassa.*
præses provinciæ, Landpfleger/*teggiur.*
præstolari, *Katlanmak.*
præproperus, *mehua,*
prandere, *sabachjemek,*
pratum, *tschair.*
precari, *duaeilemek.*
preces, *namas, sallah.*
preces fundere, *namas-külmak.*
pretium, *pahaa.*
preces vespertinæ, *ikindi nemas.*
preces nocturnæ, *jadsu-nemas.*
primò, *evelde.*
primus, *euuelki.*
princeps, *Emir, Chan, Kallife.*
privigna, *ügeküs.*
privignus, *uge ogul.*
privilegium, *berath.*
priùs, *erken.*
priusquam, *din.*
pro, *jerine.*
proavia, *teise.*
proavus, *dede.*
procella, *baganak.*
procerus, *Vzun.*
procul, *irasdan.*
proditio, *bainet.*

P.

prodigus, *gumersachi.*
proditor, *bain.*
profundus, *dering.*
projectus, *atti.*
projicere, *atmak.*
proles, *jauri.*
promptus, *hamza.*
prope, *jakin.*
propitius, *vererſi.*
propter, *itſchum: den otturu.*
propter Deum, *allach itſchen, alabici.*
propterea, *anungutſchun, andan otturu: ol egilden.*
protoſymbulus, *vezirazem.*
protinus, *ſchindengitu.*
proverbium, *meſſel.*
provincia, *memleket.*
proximus, *jakin biſſin.*
prudens, *akilli.*
pruina.
pruna, *erik.*
prunum, *Tſchitſchek.*
prunus, *erik agatſchi,*
prurire, *gigimek.*

P.

Pruſa, *Burſa.*
pſallere, *tſalmak.*
pſittacus, *dudi.*
publicè, *aſchikiare.*
puer, *oglu, oglan.*
puellus, *oglanſchuk.*
pueritia, *oglangikluk.*
pugillares, *juſma boſma tefder.*
pugnare, *tſchalumak.*
pugnus, *jumruk.*
pulcer, *guzel.*
pulcrè, *ginſel.*
pulex, *pire.*
pulli, Junghüner/ *pillitſchler.*
pulmentum, *belte.*
pulmo, *aktſchiger.*
pulſate fores, *Kapizinſakmak.*
pulvinar, *juſi, jaſtuk.*
pulvis tormentarius, *barut, top, topoti.*
punctura, *ſangi.*
pupilla, Augapffel/ *gios itſchimi.*
pupillus, *igſus.*
purgatus, *temiſolmiſch.*

purus,

P.

purus, *tochür.*
putridus, *tschuruk.*
pus, *irin.*
pyrum, *armut.*
pyrus, *armut agatsch.*
pyropus, Rubin / *jakut.*

Q.

QVadra, *tepsi.*
Quadragesima Turcarum, die fasten / *ramasan.*
quadraginta, *Kurk.*
quadringenti, *dortjus.*
quadruplex, *dort khat.*
quærere, *aramak.*
quæso, *Keremelle.*
quamobrem? *neden otturu.*
quamvis, *getgikim.*
quando, *hatschan.*
quapropter? Warumb / *nitschen.*
quapropter, Darumb / *onungutschun.*
quare? *ne itschun, nitschen, neden otturu, nesebebten otturu, nirgin?*
quartus, *dort ingi.*
quartum, *dort ingi.*
quasi, *gioiaki.*
quatuor, *dort.*
quatuordecim, *on dort.*
què, *da*, ut, *etmekda, panicz.*
quemadmodum, *nitekim*
quem, *Khime.*
quercus, *pellit.*
quercetum, *belezug.*
qui, *kim*, *kimler*, in plural.
quia, *sira.*
quibus, *Kimlere.*
quid? *ne.*
quid ad te? *nekefer ding jarar.*
quidam, *birkimse.*
quid hoc est? *nederbu.*
quid ita? *ne ide boile.*
quidquam, *nessur.*
quies, *rahateile.*
quiescere, *arametmek, susuretmek, rahatetmek.*

quincu-

Q.

quincuplex, *beschkhat.*
quindecim, *on besch.*
quingenti, *beschju.*
quinquaginta, *elli.*
quinque, *besch.*
quintus, *beschingi.*
quis? *Kim*, quis, *neh.*
quisquiliæ, *Thuz.*
quò, *banda.*
quod, *neh.*

Q.

quomodo, *nige.*
quondam, *illeru bamanda.*
quoniam, *sira.*
quorum, *Kimlerung.*
quorsum, *neree, banda, hangi taraffa*, id est, ad quod latus.
quos, *Kimleri.*
quoties, *Katschkerre.*

R.

RAbiosus, *durschnim.*
Radicitus, *schukden.*
Radix, *Kiok, kiuk.*
Ramus, *budak, dall.*
Rana, *Kurbaga.*
Rapa.
Rapere, *Karbamak, Kapmak.*
Raphanus, *trup.*
Raptim, *bemantes.*
Raptor, *Karbaigi.*
Rapum.
Raro, *seirik, seirekde.*
Ratio, vernunfft / *akl.*
Rebellis, *ussan.*
Recreare, *teſtir vuermek.*

R.

Rectus, *elif.*
Reddere, *jene uuermek.*
Reditus, einkommen / *geluri, caraz.*
Redemptor, *Kurdaran.*
Refutare, *reteilemek.*
Regina, *kraliza.* (Sclav.)
Regio, *silaet, istan.*
Regnum, *memleket.*
Regulus avis, *ferce* (Gesſ.)
Reminiſci, *angmak.*
Remus, *Kiurek.*
Ren, Nieren / *bubrek.*
Reperire, *bulmak*, præſenti, *bulurem.*
Requies, *rabateile.*

Reſina,

R.

Resina, *tschamsakù.*
Respicere, *bakmak.*
Responsum, *geuuap.*
Rete, *ag.*
Retrò, *ardine.girugè.*
Reverti, *dundermek, dunmek.*
Rhamnus, *Hauseit.*
Rhodus, *Rodosta.*
Rex, *kral*, (Sclavonicè.)
Ridere, *julmek*, præsenti, *julerem.*
Rivus, *irmak.*
Roma, *Rim.*
Ros, *nom.*
Rosa, *julla, giul.*
Rostrum, *minkare.*
Rota, *tekerlik*
Ruber, *Kisil, kezil.*
Rubrum caput, *kezilbassi*, (ita vocantur Persæ à Turcis.)
Rubinus (meliùs pyropus) *jakuth.*
Ructari, *igrimek.*
Rumpere, *ussanmek.*
Rupes, *dipkaia.*
Ruptus, *ussanmisch, kirilmisch.*
Rursus, *gene, tekrar.*
Rusticus, *chuuli, horlath.*
Ruta, *sedef.*

S.

SAbbathi Dies, *Dsiuma ertesi.*
Sabulum, *kum.*
Saccarum, *scheker.*
Sæpè, *hervacht.*
Saga, *gasu avuret.*
Sagitta, *ock.*
Sagittas arcu emittere, *atmak.*
Salarium, *Vlefe.*
Salicetum, *suguzuk.*
Sal, *tuz.*
Salinum, *tuzluk.*
Saliva, *tucuruk.*
Salix, *sassaf.*
Salsus, *tuzli, duzlu.*
Saltare, *horostadmek.*
Saltator, *Ojongi.*
Saltem, *beman.*
Salvare, *korumak.*

Salvia,

S.

Salvia, *dischoti.*
Salus, *sagluk.*
Salutare, *salam vuermek.*
Sanare, *tsagalimak.*
Sanctimonia, *euulalük, eustelük.*
Sanctus, *euula, esta.*
Sanitas, *saglük.*
Sanus, *tsag.*
Sanguis, *Kan.*
Sanguineus color, *giuferi.*
Sapphirus, *giok, jakut.*
Sartago, *taba,* Pfann.
Sapientia, *akilük.*
Sartor, *terisi.*
Sat, *jeter.*
Satan, *Scheitan.*
Satiare, *doimak,* præsenti, *dojarem.*
Satis, *jeter.*
Satisfacere, *jetischmek.*
Saxum, *tasch.*
Scabere, *Kaschnimak.*
Scabies, *viuś.*
Scabiosus, *viuli.*
Scala, stiegen / *scele,* leiter / *nieredenen, nierdibe.*

S.

Scalpellum, *Kalemtrasch.*
Scalptor, *bitschgigi.*
Scammonium Monspeliense, *meudheudi.*
Scaturigo, *bingar.*
Scheda, *teskere.*
Schœnobates, *Ziampas.*
Schola, *mectephane.*
Scholasticus, *Socbta.*
Sciens, *dan.*
Scilicet, *jani.*
Sclopus, *tuffek.*
Sclavonia, *Slobin filaethi, dobra Benedik.*
Sclopo jaculari, *atmak.*
Scolopax, avis, schnepff / *tcheluk.* (Ges)
Scopis purgare, *Supurmek.*
Scortatio, *Zinna.*
Scortum, *Kachpe.*
Scriba, *jasigi.*
Scribere, *jasmak.*
Scriptura, *jasi, jazilan.*
Scutella, *tsanak.*
Scutum, *Calkan.*
Secretò, *gislu.*
Secundò, *ikingi.*

S.

ſecundùm, *uſere, inge.*
ſecundus, *ikingi.*
ſecuris, *balda, keſſer.*
Secus, *gairi turli, gairiſſi, gairikerre.*
ſed, *ile, ema.*
ſedecim, *on alti.*
ſedere, *otturmak,* præſenti, *otturuτem.*
ſelibra, *jarun occha.*
ſella, *ejer,* Sattel. *iſtſchemli,* Seſſel.
Sellarius, *Saratschi.*
ſemel, *birkerre.*
ſemen, *ſembil, ekingi.*
ſeminare, *ekmek.*
ſemper, *daima, herſaman, heruuacht.*
Sempiternus, *ebedi.*
ſenectus, *kogalük.*
ſenex, *kogſa, koga.*
ſenſim, *japtge japtge.*
ſententia, Vrtheil/ *hui. kim.*
ſentire, *duimak.*
ſeorſum, *baſchka.* (*kaja.*
Separatim, *baſcka, baſch.*
Sepes, *perde.*

S.

ſeptem, *jedi.*
ſeptemplex, *jedikrat.*
ſeptendecim, *on jedi.*
ſeptimana, *haffta.*
ſeptimus, *jedingi.*
ſeptuaginta, *jedmiſch.*
ſepulcrum, *tulbe, ſin.*
ſequi, *vimak.*
ſera, *Khilit,* Schloß.
Serenitas, *giuſelhanna.*
ſerere ſurculos, Peltzen/ *gaſchlamak.*
ſericum, *ypek.*
ſeriò, *gertſchekdan.*
ſerò, *gakſcham.*
ſerpens, *gilan, yelan.*
ſerpentaria, *luph.*
ſerra, *teſtere.*
ſervare, *ſaklamak.*
ſerva, *halaik.*
ſervire, *hümetetmek.*
ſervitus, *hümeth.*
ſervus, *hümeth khiar, kul.*
ſeta, *furtſchi.*
ſeu, *ja, jachos.*
ſex, *alti.*
ſexaginta, *altmiſch.*
ſexcenti, *alti jus.*

Sextus,

S.

Sextus, *altingi.*
Sextuplex, *Altikat.*
Si, *eger.*
ſiccare, *eurutmak.*
ſiccus, *Euri.*
ſicut, *nyſe.*
ſidera, *jildislar.*
Signum, *niſchan,*
ſilere, *epſemelmak, tunmamak.*
ſilex, *ajak taſch.*
ſilveſtris, wilderman/ *jabandem.*
ſilva, *orman.*
ſimia, *maimon, ſchadi.*
ſimplex, *birkat.*
ſinapi, *bardal.*
ſine, *ſis,* ut, *agrgaſis,* ſine pecunia. (*miſch.*
ſingillatim, *niſchanlan-*
ſingulare, *baſchka.*
ſiniſtrorſum, *ſoltaraſſa.*
ſinus, Schoß / *Cojun.*
ſiquidem, *eger.*
ſitire, *ſuſamak,* præſenti, *ſuſarem.*
ſive, *ja, jachos.*
ſmaragdus, *Zimbrut, ſumurath.*

S.

Smyrna, *Iſmyr.*
ſoccus, *caligin.*
ſocer, *Cainatha.*
ſocius, *joldas, jaldaſch.*
ſocrus, *Cainanna.*
Sodes, *deha.*
ſodalis, *jaldaſch.*
Sol, *giuneſch.*
ſolicitus, *mujaſet.*
ſolum, *toprak.*
ſolummodo, *hemen,*
Solomon, *Suleiman.*
Somniare, *duſchgiomek.*
ſomnium, *duſch, tuſch.*
ſomnus, *viuk, ugiur.*
ſomnium interpretari, *tabir.*
ſordidus, *chunup.*
ſordes, *gamur.*
ſoror, *kukardaſch.*
ſpeculator, *Zaſchaſchit.*
ſpeculum, *Aina.*
Spectare, *bakilmak.*
ſperare, *Ommak,* præſenti, *Omarum.*
Spes, *umis.* Spiritus, *ruch.*
SpiritusDei, *ruch allach.*
Spiritualis, *ruchani.*

S.

Splendor solis, *Giunesch aidenligi.*
Splen, *talak.*
spoliare, *soimak.*
spoliatus, *soilolmisch.*
Sponsa, *gelin.*
Sponsus, *giuvei.*
spuma, *Kupuk.*
spurcus, *Kunup.*
spurius, *Kachpogli.*
stabularius, *athoglan.*
stabulum, *achur.*
stagnum, *gioll.*
stannum, *Challai.*
stavi fosor, *Calaigi.*
stare, *durmak*, præsenti *durum.*
statim, *sevari.*
statuarius, *Ojar.*
stella, *jildis, juldus, juldut.*
stercus, *Bok.*
sterilis, *Kissir.*
sternutare, *aksunak.*
stertere, *Choroldamak, boroldomak.*
stomachus, *maden*, *Kursak.* (*meyde Arabicè.*)
storea, *haksser.*

S.

strabo, *Schaschi.*
stragulum, *jorgan.*
stramen, *Zaman.*
stratum, Kotzdecken/ *tschul.*
strictio, *sikilgim.*
stringere, *sikmak.*
stringi, *sikilmak.*
struthiocamelus, *deve-kusi.*
stultitia, *delilük.*
stultus, *deli, divane.*
sturio, *mersin.*
sturnus, *sigersuk.*
subditus, *rajeth.*
subito, *sevari.*
sub pedibus, *ajagaltunda.*
sudarium, *testemel.*
sudare, *terlemek.*
sudor, *theri.*
sudum, *giusel hanna.*
sufficit, *jeter.*
suffocare, *bogmak.*
suffocatus, *bogalmisch.*
sugere, *emsemek.*
suggestus, *kiursi.*
sum, *im.*
sumus, *is.*

summa-

S.

ſummatim, *gumle.*
ſuperbia, *tekebutlik.*
ſuperiùs, *jokarda.*
ſuperiori ex loco, *jokardan.*
ſuper vertice, *uſtine.*
ſupra, *jokarie.*
ſupremus, *azem, lesker.* (*Arabicè, Asker.*)
ſupercilia, *Caſch.*
ſura, *baldur.*
ſurculus ex arbore, *dal.*
ſurdus, *ſagir.*
ſurgere, *Calmak.*
ſurſum, *jokari.*
ſuſ, *domus.*

S.

ſuſpendere, *asmak.*
ſutor, *paputſchgi.*
ſutura, *nath / dükiiſch.*
ſuus, *onung*, litera item, *i*, Nomini in conſonantem deſinenti adjecta: ut, *baſch*, caput, *baſchi* ſuum vel illius caput: item particula *ſi*, Nomini in vocalem exeunti adjecta, ut, *babaſi*, illius pater, vel ſuus pater.
ſynedrion, *divan.*
ſyngrapha, *demeſul kitab.*

T.

TAberna, *Kala.*
tabula luſoria, *tanli.*
tacere, *epſenolmak*, præſenti, *epſenolurem, tunmamak.*
tamen, *ema, hod.*
tandem, *akibet, baki.*
tangere, *degurmak*, præſenti, *degururem.*

T.

tanquam, *nitekim*, item particula, *gibi*, nomini adjecta, ut, *adem, gibi*, tanquam homo, vide ſupra lib. 2. c. 11.
tantùm, *jalugnis.*
tantundem, *olkadar.*
tapes, *hall.*
tapetarius, *halgi.*

T.

tardè, *getſch.*
Taurus, *mons, Cocaz.*
taurus, *toſſun.*
taxator, *Kibat emini.*
Cancellariæ præfectus, *ſeni,*
tectum, *dam.*
tela, *bez.*
tellus, *toprak.*
temo, *dumen.*
tempus, *ſaman, zeman.*
templum, *meſchit.*
Templum Solomonis, Hieroſolymis, *Cubeiſabara.*
temporalis, *Zemanunda, Zemaankenmak.*
tenebræ, *karanlik.*
tenere, *tutmak.*
tentorium, *tſchatur.*
tentoriolum, *Cala.*
tepidus, *mulaim.*
ter, *utſchkerre.*
terebra, *borgi.*
terebrare, *burmak.*
teredo, *agatſch curti.*
tergum, *arca.*
terra, *toprak, ſilaëi, jer.*

T.

terrenus, *toprakli.*
tertio, *utingi.*
tertius, *utſchingi.*
teſticulus, *taſchak.*
textor, *tſchulba.*
Thebais, provincia Ægypti, *Sait.*
Theodoſia, Capha urbs, *Cofe.*
thermæ, *caplije.*
theca calamaria, *dibit.*
theſaurarius, *hasnadar.*
theſaurariorum præfectus, *Hasnadarbaſſa.*
theſaurus, *Hasna.*
thus, *giunuk.*
thymus, *ſathar.*
tibi, *ſanga.*
tibicines, *Zurnalar.*
tigris, *Caplan.*
tilia, *caba.*
timere, *korkmak*, præſenti, *korkarum.*
timidus, *korkugi.*
timor, *korkulik.*
tinctor, *bojagi.*
tinctor, Schwartzferber/ *Caratgi.*
tollere, *Caldurmak.*

T.

tonare, *ghilderamak.*
tonat, *Ildriur.*
tondere, *traschlamak.*
tonitru, *ghilderum.*
tonsor, *berber, gerak.*
tonsus, *traschlamisch.*
topazius, *sari jakut.*
toralium, *tscharsaff*, Leilach.
torcular, *gendere.*
tormentum, *Skenge.*
tormentum bellicum, *top, toplari.*
torques, *balhal.*
toties, *bunge kerre.*
tot, quot, *inge*, exempla pete ex capite 11. lib. 2. harum Institutionum.
trabs, *mertek.*
tradere, *degurmek.*
trahere, *tschekmek.*
trans, *otrianinda, angeri, ottriusinde, otte, ottede, otteaka, aschutu.*
transeo, *otteaka gidetum.*
t recenti, *utsch jus.*
t redecim, *on utsch.*

T.

tremere, *ditremek.*
tria, *utsch.*
tributum, *Caraz.*
tribulus terrestris, *basek.*
triginta, *ottus.*
triplex, *Vtschkrat.*
tripes, *Sadgajak.*
tripudiare, *boroſtadmek.*
tristis, *tassali.*
triticum, *bogdai.*
troglodytes, avis, Zaunschlüpfferlin/*bilbil.* Ges.
truta, Forhenn/*ala baluk.*
tu, *Sen.*
tum, eo tempore, *olvacht.*
tui, *senum.*
tunica, *feregi, kafftan. chantan.*
turbidus, *bolutli.*
Turca, *Turk.*
Turcicus, *Turkige.*
turdus, *Vſeik.*
turdus viscivorus, *garatauk.* (Ges.)
turris, *culla.*
tussire, *oksurmak.*
tussis, *oksuruk.*
tute vel tumet, *sengendü.*

T.

tutor, *lala.*
tuus, *senum*, literæ item, NG nomini adjectæ: ut, *Baba*, pater, *babang*, pater tuus, Vide supra lib. 2. c. 5.
tyrannus, *salem.*

V.

VAcca, *inek, tseger.*
Vagina, *Kin.*
Vas, *bardak.*
Valde, *baili.*
Valere bene, *sagolmak.*
Valetudo adversa, *hasta-lúk.*
Vallis, *dere.*
Vanellus, avis, *Gulguruk*, (Gef.)
uber, Eyter/ *memi.*
ubera, *meme, engek.*
ubi? *banda*, *neierde enes-de*, i: in quo loco. *ban*, *Nerede.*
ubiq;, *berierde*, *hertaraff-dan.*
ubicunque, *herbandaise.*
vectigal, *timar.*
vehementer, *pek.*
velum, Sägel/ *jelken.*
velificare, *jelkeni gedder.*
vena, *damar.*
venatio, *an.*
venator, *anugi.*
venenum, *seher.*
venire, *Ghelmek.*
veni, præterit. *gheldum.*
veni, Imperativ. *ghel, ghela.*
vende, Imperativ. *sat.*
ventilabrum, Wann/ *birmen.*
ventus, *jell, tusgar.*
venter, *baß, Carin.*
venustus, *Chas.*
verberare, *Letvurmak.*
verbum, *soß.*
veredarius, *vlach, olach.*
vermis, *Curt, Bit.*
Vertagus, Windspiel/ *tasi.*
verti, *dumnek.*
vertere, *dundermek.*

verum

V.

verum eſt, *jertſchek ſabi.*
veruntamen, *hakikatde.*
veru, *ſchiſch.*
vertex, Scheitel/ *depe.*
veſica, *cavok.*
veſpa, *ſariari.*
veſper, *Kindi, aigam, agſam, ichindi.*
veſpertinum crepuſculum, *jotſy.*
veſpertilio, *jariſſe.*
veſtire, *geiumek*, in præſenti, *gieiunurem, veſtio.*
veſtigium, *ajakbaſamak.*
veſter, *ſiſum*, Item particula, NGVS, ut, *Giolge*, umbra, *Giolgengus*, veſtra umbra: Vide ſupra lib. 2. c. 5.
veſtis, *geitſi, iſpap.*
veſtis oblonga, *Chautan.*
veſtrâs, *Siſumkiler.*
vetula, *Cari.*
vetus, *eski.*
vexillum, Sa*ngak, flamboler.*
vexillifer ſupremus, *Emirbalem.*

V.

via, *jol.*
vicarius, *Kihaja.*
victima, *Chorban.*
victor, *galip.*
victorioſus, *Elmuzaferu.*
victus, vberwunden/ *jengilmiſch.*
victus, Nahrung/ *As, taile.*
videlicet, *jani.*
videre, *jormek, jurmek*, præſenti, *jururem, bakamak.*
vidua, *dul abret, dal avrat.*
viduus, *dul adem.*
Vienna, *Petſch*, Wien in Oſterreich.
Viennenſis, *Petſchli.*
viginti, *igermi.*
vigilare, *Vgianuk, Olmak, vianik.*
viginti millia, *Igermi bin.*
vilipendere, *jirmek.*
vincere, *jengmek.*
vincire, *baglamak.*
victus, gebunden/ *baglamiſch.*
Vinum, *Schatap.*

V.

Vineæ, *bagtaglar.*
Vir, *Er.*
Virginitas, *Kislük.*
Virgo, *Kis, Kisoglan.*
Viride caput, *Ießilbas,* Ita Tartari cognominantur à Turcis.
Viridis, *jeschül, jeßil.*
Viriliter, *ergibi.*
Virilitas, *erlük.*
Viscus, Vogelleim/ *kuschtutgal.*
Visus, *bakisch, giurmisch.*
Vita, *delirlük.*
Vitis, *usumtschibobi, bagh.*
Vitricus, *üge baba.*
Vitrum, *khade, schige, chiis.*
Vitulus, *busak.*
Vituperare, *irmek.*
Vivere, *dirilmek,* præsenti, *dirilurem.*
Viverra Scythica, Zobel/ *samur.*
Vivus, *homar.*
Vix, *angak.*
Vlna, *agatsch, endase, arschni.*
Vltimò, *akhir.*

V.

ultra, *beride, ottrianinda.*
umbilicus, *jubek.*
umbra, *giolge.*
unà, *bir jerde,* id est, in uno loco.
unà cum patre, *babaßine bile.*
uncia, *Carat.*
unde, *nereden, handan.*
undecim, *on bir.*
undecimus, *on biringi.*
undeviginti, *on dokus.*
undiq;, *her jerden, her tarafdan.*
ungere, *jaglamak.*
unguentum, *marhem.*
unguis, *dernak, tirnak.*
unicornu, Kerkeden.
unus, *bir.*
unusquisque, *herkim.*
vobis, *sise.*
vocabulum, *lugat.*
vocabularium, *lugat Kittabi.*
Volones, Venturier/ Haiducken/ *akengi.*
voluntas, *murath.*
vomer, *giuper.*

volumen

V.

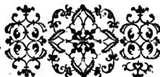
volumen chartarum, Buch Pappier / *bir deste kihat.*
vomere, *tukurmek.*
vos (Nominat.) *sis.* (Accusat.) *sisi.*
vox, *bang.*
upupa, *Ibik.* (Gesn.)
urbs, *Scheher.*
urceolus, *ibrik.*
urceus, *testi.*
urina, *sidik.*
ursa, *Eja.*
ursus, *ay.*
urtica, *japsigan.*
usque (de loco) *gag*, ut, *gag Stamboli*, Constantinopolim usq;. Usq; (de tempore) *dek*, *degin*, ut, *Sabachad dig*, vel, *Sabachadegin*, ad matutinum usque tempus.

V.

usura, *mamele, achtschamba.*
uti, *Kulanmak.*
utinam, *Kescke*, *nolaidi*, *Oschia allah.*
utilis, *faidedur.*
utsi, *isse.*
uva, *uzum, usum.*
uvæ passæ, *Curi usum.*
vulneratus, *jarali.*
vulnus, *jara.*
Vulpes, *tilki, dilki.*
vultus, *sureth.*
Vulva, *am.*
uxor, *menkiuha, hatan.*

Z.

ZOna, *Cuschak, Chussak.*

Dictio-

Dictionarium Turcico-Latinum.

A.

ABes, malus, böß.
Abret, fœmina, mulier.
Acdenizi, mare mediterraneum.
Achtſchamba, uſura.
Achür, ſtabulum.
Achtgi, coquus.
Achtgibaſſa, archimagirus.
Achelo, Anchialus.
Acſa, nummus argenteus.
Acſeray, album caſtrum.
Acſcheheri, weiſſe Stadt.
Ad, nomen.
Adler, nomina.
Ada, inſula.
Adem, homo.
Ademler, homines.
Ademden, humanitus.

A.

Adiutal hamar, cucumer ſilveſtris vel aſininus.
Adum, paſſus.
Adunlik, Lumen.
Affaret, fœmina.
Afferum, Euge.
Ag, caſſis, Jägergarn/ rete.
Agartmak, dealbare.
Agaſcakan, picus cinereus, avis.
Agatſch curti, teredo.
Agatſch, arbor, *item*, membrum virile, penis, *item*, vlna.
Agep, mirum.
Agi, amarus.
Agiukmak, eſurire, in præſenti, *agigurem*.

Aglamak,

A.

Aglamak, flere, in præsenti, *aglarum*.
Agsam, vesper, item, crepusculum.
Agtsak, claudus.
Agtha, pecunia.
Agtali, pecuniosus.
Agtgasin, sine pecunia.
Agu, os, oris.
Agzi, os, oris.
Agulgußin, parus silvaticus, avis.
Achmad, gratiosus.
Aiak, Pes.
Aiak parmak, digitus pedis.
Aiak basamak, vestigium.
Aiagaltunda, sub pedibus.
Aiaktasch, silex.
Aiduduldi, Eclipsis lunæ.
Aiem memleket, Persarum regnum.
Aiem vilaget, Persarum regnum.
Aigam, vesper.
Aim, communis.
Aimumen, communitas.
Aina, speculum.

A.

Ajuva, malum cotoneum.
Ak, Albus.
Akga, Denarius.
Akgamiienek, cænare.
Akharsu, flumen,
Akibet, denique, tandem.
Aküll, doctus.
Akilli, prudens.
Akillane, doctè.
Akir, postremò, ultimò.
Akilük, Sapientia.
Akl, intellectus, ratio.
Akli, intelligens, item, memoria.
Akscham jemek, cœna.
Aksurmak, sternutare.
Aktschiger, pulmo.
Allah, Deus.
Ala baluk, truta, forhenn.
Ala, fringillago, Spiegelmeiß.
Allathmus, Deus noster.
Allach versun, faxit Deus.
Allach saklas, Deus prohibeat.

Allah,

A.

allah suklasun, absit: Deus prohibeat.
allah istemesun, absit: Deus prohibeat.
allachden, divinitus.
allach allach, papæ.
allach sahalasun, papæ.
Alahici, propter Deum.
Allach itsché, propter Deũ.
Alcairo, Babylon Ægypti.
Aldephe, Berrhœa, urbs Alepo. (re.
aldamak, decipere, falle-
aldamutem, fallo, decipio.
alan, occiput.
ali, altus, celsus.
alin, frons, Stirn.
alma, pomum.
alma agatschi, pomus.
Almas, Adamas.
alti, *sex*.
altmisch, sexaginta.
alti jus, sexcenti.
altingi, sextus.
altum, aurum. Item, Ducatus.
altumnisch, inauratus.
alt, inferior pars.

A.

am, vulva.
amuga, cognatus, consobrinus.
an, venatio.
ana, mater.
Anatoli, Asia.
anam ana, avia.
anachtür, clavis.
andansora, deinde, postea, porro.
angeri, trans.
angak, ægrè, vix.
angsising, improvisò.
anglaisch intellectus, item, memoria.
ange misch intellectus, item, memoria.
anghelgi, intelligens.
anglamak, intelligere.
angmak, reminisci.
annos, anisum.
anason, anisum.
anugi, venator.
anuktebaa, caro ferina.
anungutschun, propterea.
andan otturũ, propterea.
Arachlea, Heraclea.
aramak, quærere.

aramet.

A.

aramelmek, quiescere.
Arabge, Arabs.
arabbagi, auriga.
arabbagibassa, præfectus aurigarum.
arabba, biga, currus.
arcalar, axillæ, Ayel.
ardine, retrò.
ardinde, à tergo.
Arganon, Organum.
argat, mercenarius.
arik, macer.
ari, apes.
arokuri, per transversum.
arka gemegi, dorsi Spina.
arka, dorsum, tergum.
arca, idem.
armagan, donum.
armut, pyrum.
armut agatsch, pyrus.
Arnaut, Albania.
Arnautlar, Epyrotæ.
arpa, hordeum.
arsi hal, libellus supplex.
arschni, ulna.

A.

artük, magis.
as, victus, Narung.
as, parum.
asarlamak, objurgare.
asatguk, pauxillum.
aschemeklük, acidia.
aschaga, inferius.
aschagerek, inferius.
aschaja, infra.
altinde, infra.
aschkiare, palàm, publicè.
aschuru, trans.
askaldi, ferè.
aslan dischi, leæna.
Aslan, Leo.
aslab, leontopetalon.
asma jabrak, pampinus.
asmak, suspendere.
aspro, moneta argentea.
atta, avus.
ath, caballus, equus.
ath colan, cingula, Roßgurt.
Athli, Eques.
athielesse, juba.
athoglan, stabularius.

Athse,

A.

Athse, ein silberner Pfenning/ gilt einen halben Groschen / numus argenteus.
Atti, projectus.
Atmaidan, Hippodromus Roßplatz.
Atmah, iaculari: projicere, sclopo iaculari.
Atschmore, color amethystinus, Veyelbaum.
Atschmak, aperire.
Atschikmak, esurire.
Atschik, lucidus color.

A.

Aydanlik, Lunæ Lux.
Ay, luna, item, mensis, item, vrsus.
Ayjarisi, luna dimidiata.
Aytoszu, Halys, fluvius.
Auzibassa, præfectus venatoriæ supremus.
Autsch, palma, Flachhand.
Avurat, fœmina, mulier.
Azamia, Assyria.
Azem, supremus.
Aza, pedites, Fußknecht.

B.

B*Aba*, pater.
Babam, pater meus.
Babang, pater tuus.
Babaßi, pater illius.
Babamus, pater noster.
Babangus, pater vester.
Babedan, à patre.
Babada. apud patrem.
Babam kardash, patruus.
Babaßine bile, vnà cum patre.
Bacher, æs.

B.

Bachana, caulis.
Bachtgiban, holitor, hortulanus.
Bachtgi, hortus.
Baffar, nimium.
Bagdat, Babylon Assyriæ.
Bagisch, donum.
Bagischlamak, donare.
Bagar, faux.
Bagirsak, intestinum, Darm.

Bagla-

B.

baglamak, ligare, nodo vincire.
bag japragi, pampinus.
baglamasch, vinctus.
bagtaglat, vineæ.
bagh, vitis.
bahare, gavia cinerea, avis.
baigan, amygdala.
baigus, noctua.
bairam, pascha.
baki, æternus, perpetuus.
bakmak, aspicere, respicere.
bakamak, videre.
bakir, cuprum.
bakla, faba.
bakilmak, spectare.
baki, tandem.
bakisch, visus.
balakzel, ardea, Reiger.
bal, cæra.
balscik, cœnum.
baluk basar, forum piscarium.
bali, holus.
baldagi, lignator, Holtzhacker.

B.

ballaha bille, per Deum.
Balukgi, Piscator.
baluk, piscis.
baluk sakla giot, piscina.
balda, securis.
baldur, sura.
banglamak, clamitare.
banga, mihi.
bang, vox.
barak, benedictus.
barki Allah, benedictus Deus.
bardak, fidelia, Irdiner Krug.
bardacgi, figulus.
bartscha, navis.
barischmak, pacificare.
barischik, pax.
barischalum, pax.
Bargama, Pergamus, urbs.
bardak, vas.
Basat, aroma.
bassal, cœpe.
basilurem, calcor.
basmak, calcare, in præsenti, *basarem*.
basch, caput.

B.

basch disch, dens maxillaris.
basargiun, dies Dominicus.
basar ertesi, dies Lunæ.
basar, forum.
basarda, in foro.
baschlamak, incipere.
bassati, medium.
basargi, mercator.
basargianlük, merces, Kauffmansgut.
basmak, opprimere.
baschum itschun, per caput meum.
basch parmak, pollex.
bassa, præfectus.
baschka, seorsum, separatim, sigillatim.
baschkaia, seorsim, separatim, sigillatim.
Beg, Dominus.
Begde, apud dominum.
Begsade, Baro, dynasta.
Beglenmisch, dominium.
Begür, equus gradarius, Zelter.
Beherobi, aroma.

B.

Bebiram, pascha.
Bein, cerebrum.
Bekgi, excubitor.
Bellur, Christallus.
belki, forsitan, imò.
bell, lumbi.
belbek, motacilla flava, gelbe Wasser stelz.
belte, pulmentum.
belezug, quercetum.
Bensaher, Bezoar.
ben jurgunu, defessus sum.
ben, Ego.
bengendum, Egomet.
beni, me.
benden otturu, meâ causâ.
benumle, mecum.
benum, mei, meus.
bensen jalbarurē, obsecro.
ben sora, post me.
bere, cis, citra.
beride, cis, citra.
beriaka, cis, citra.
berek, durus.
berber, tonsor.
berida, ultrà.
beraber, pariter.
berath, privilegium.

Besch.

B.

Beschkatb, quincuplex.
beschim, quingenti.
besch, quinqȝ.
beschingi, quintus.
beschik, cunæ.
beß, linteum.
bez, tela, Leinwat.
beskiet, mantile.
bettel, deformis.
Billemek, acuere.
bildurmek, certiorem reddere.
bilegi, cos.
bilbil, Luscinia, philomesa, item, Troglodytes avis, zaunschlüpfferlin.
bingar, scaturigo.
bin, mille.
biningi, millesimus.
binaua, nebulo.
birkatsch, aliquot.
bir katsch, kareth, aliquoties.
birvacht, aliquando.
birkatsch samlan, aliquando.
bir saman, aliquando.
birlik, concordia.

B.

bir giosli, luscus.
birkerre, semel.
birkat, simplex.
birjerde, unà, in uno loco.
bir, unus.
bir üdi, paulò pòst.
bir para, paululum.
bir parage, per pusillum.
birkimse, quidam.
bir deste kibat, volumen chartarum, buch Papier.
bü, graphium, Pfriem.
bisande, inutilis.
bise, nobis.
bü, Nos (Nominat.)
bisi, nos. (Accus.)
bisum, noster, nostrùm.
bisum khiler, nostrâs.
bitschmek, arare.
bitschkigi, aratrum.
bitschakgik, cultellus.
bitschak, culter.
bitli, pediculosus.
bit, pediculus, vermis.
bitschigi, scalptor.
biukanna, avia.
biuk, magnus.

B.

biukrek, major.
Bogazi chisar, arx faucium.
Bogazi, Bosphorus.
bogdai, frumentum, triticum.
bogas, guttur.
bogutzi, phaseolus.
bogmak, suffocare.
bogalmisch, suffocatus.
boini, collum.
boinus, cornu.
boile, ita.
boiledur, ita est.
boiagi, tinctor.
bok, fex, merda.
boluth, nubes.
boluthi, turbidus.
bortsch, debitum.
borgi, terebra.
bostan, pomarium.
bostangi bassa, præfectus hortulanorum.
brakmak, jacere.
Briquia, Phrygia.
bracorbassa, præfectus agasonum.
Bu, hic, hæc, hoc, ille.

B.

bubrek, ren. Nieren.
buchni, cerasum duracinum, Weichseln.
buderi, pellis.
budak, ramus.
bugurmak, commendare.
bugiun, hodie.
bujanga, isthinc.
Bujuc Imbrahor, Stabuli præfectus, der obrist Stallmeister.
bulanuc su, aqua turbida.
bultirschni, coturnix.
buldurschni, coturnix.
bulmak, invenire, reperire, præsenti *bulurem*.
bulummisch, inveutus.
buluk, nubes.
bulbul, luscinia.
bundaim, adsum.
bundan, hâc.
bunlar, hi, hæ, hæc.
bunda, hîc.
bunlare, hîs.
bunlarung, horum & harum.
bunlari, hos & has.
bune, huic.

bunung,

B.

bunüng, hujus.
buni, hunc, hanc, hoc.
bunge kerre, toties.
buraja, huc.
burada, illac.
burdur hane, lupanar.
burun, nasus.
burun delikleri, nares.

B.

burmak, perforare, terebrare.
Bursa, Prusa.
buslaumak, gelare.
buslaumisch, gelatus.
buß, glacies.
busak, vitulus.
buthun ay, luna plena.

C.

C*Aba*, tilia.
Cadahetta, infortunium.
cadun, domina, hera, nobilis mulier.
cadi, judex.
Cafe, Theodosia, Capha urbs.
caimak, colostrum.
cainanna, socrus.
cainatha, socer.
caleintrasch, cultellus scriptorius.
calkan, scutum.
caltgin, soccus.
calaigi, stanni fusor.
calmak, surgere.
cala, tentoriolum.

C.

caldulmak, tollere.
cangiek, canis.
Caoldul, Laterna.
Caon, pepo, melon.
capemak, claudere.
capigi, janitor.
capigi bassa, janitorum præfectus.
capi, janua, porta.
Caplan, Tigris.
caplize, thermæ.
caracbisar, nigra arx, Schwartzburg.
Carahemid, Amida.
cari, anus, alt Weib.
caravansaray, diversorium publicum.
caratschiger, hepar.

C.

Carabogdania, Moldavia.
cari iaga, ningit.
car, nix.
Caradenizi, Pontus Euxinus.
Caraz, reditus, Einkommen/ item, tributum, al: *Haraz*.
caratgi, tinctor, schwartzferber.
carin, venter.
cari, vetula.
carat, uncia.
casnegibassa, architriclinus.
casnegir, cellarius.
casgigi, fossor.
Castan. Imperatoria vestis.
casch, supercilia.
Casnedar, Thesaurarius, al: *hasnadar*.
Casne, Thesaur al. *Hasna*.
Chasna, Thesaurus.
casan, ahenum.
caterga, biremis, Galeen.
cavok, vesica.
Cebar, Aloe.

C.

cestene, castanea.
cestene agatsch, castanea, arbor.
Cetine, Athenæ.
chadum, castratus, Eunuchus.
challai, stannum.
chan, Princeps.
Chanoglan, Filius principis.
chasle olmak, ægrotare.
chas, venustus, elegans.
chater, mula.
chautan, oblonga vestis, tunica.
chebinkibat, instrumentum dotale, Heyratsbrieff.
chebin, conjugium.
chederle, divus Georgius.
chella baluk, anguilla.
Chemes, Emisa, urbs.
chents, juvenis, melius, *Gentsch*.
chepeneg, pallium, penula.
cheime, malva.
chiauß, apparitor.
chiauß bassa, apparitorum præfectus.

C.

chiamucha, vestis Damascena, Damast.
Chifut, Judæus.
Chifutlar, Judæi.
Chibaia, præfectus aulæ.
chiligs, gladius.
chisar, arx.
chis, vitrum.
chophchina, chinæ radix.
choroldamak, stertere.
chorban, victima.
chu, horreum.
chunup, sordidus.
chuuli, rusticus.
Citschek, flos.
Cocaz, Taurus, mons.
Coga, maritus.
coinarisler, opiliones.
coin, cois.
coin kiurki, vestis ovilla.
cojun, gremium, sinus.
colduk, ala, Vechsen.
coll, brachium.
.olan, cinctura, Gurt am Roß.

C.

conuk, hospes, Gast.
Conia, Iconium.
copige, fibula.
corumak, defensio.
costegnaz, Hæmus, mons.
cotame, cicer.
Cubei Sabara, Templum Solomonis Hierosolymis.
Cudsimubarec, Hierosolyma.
culamak, accusare.
culla, turris.
cum, arena.
Curdistan, Chaldæa.
curtarmak, defendere, in præsenti, *curtulurem*.
Curchin, Georgianus.
curt, vermis.
curi usum, uvæ passæ.
Cussuk, parvus.
Cuschak, Zona, cingulum.
Chussak, Zona, cingulum.

D.

D*a*, &, què, etiam, in, penes.
Da, apud, ut *babada* apud patrem.
Dac fetetmek, invitare.
dag, mons.
dagan burum, nasus aquilinus.
daba, adhuc.
dabi, ac, &, atque, item, neque.
dabaret parmegi, annularis digitus.
daima, semper.
dakmek, nere, nähen.
dall, surculus, planta, Zweig/ ramus.
dal avrat, vidua.
dam, lectus, item, tectum.
damar canalmak, minuere sanguinem.
damla, paralysis.
damlar, pluit guttatim.
damar, vena.
Dan, A, ab, ut, *babadan*, à patre.
Dangori, Ancyra, urbs.

D.

danegik, consilium.
danischik uerler, consiliarii.
dangla, manè.
danda, manè.
dan, sciens.
dar, angustus.
darlük, angustia.
dari, milium.
dasa, magis.
dasch, petra.
datmak, gustare, præsenti, *datarem*.
dangi, actor, Kläger.
Daut, Davides.
De, in, ut, *Effde*, in domo, penes.
dedi, dixit.
dede, proavus.
defter, apocha.
defter emini, præfectus rationariorum.
defter dar, præfectus rationariorum.
defle, oleander.
defschirmak, coacervare, colligere.
deghenegh, baculus.

degermen,

D.

degermen, mola, pistrinum.
degermengi, molitor.
degurmak, tangere, præsenti, *degururem*.
degurmek, tradere.
degüchmek, mutare.
degül, non est.
degrutmak, ordinare.
degulim, non sum.
degulmi? nonne?
deha, sodes.
deli, fatuus, stultus.
delilük, stultitia.
delirlük, vita.
demesul kithat, syngrapha.
demirgi, faber ferrarius.
demir, ferrum.
demirli, ferreus.
demni, jam.
dengleh, aurora.
den, à, ab, è, ex.
den otturu, propter.
den, de, ut, *giugten*, de cœlo, item, à, ab, è, ex.
dengiz, mare, pelagus.
dengiz baluk, piscis marinus.

D.

depe, vertex, Scheitel.
depe, mons.
depretmek, movere.
depsi, patina.
derkoz, Borysthenes.
deri, corium, cutis.
dere, vallis.
Derelek, *Bezatle*, eques in equo leucopeato, id est, Divus Georgius.
dert, dolor.
dering, profundus.
dernak, vnguis.
Deve, Camelus.
devetzi bassa, præfectus iis, qui camelos agunt.
devetmek, dicere, narrare.
develeth, dives.
deuua, medicina.
deuua sagaltmak, medicari.
dibi, fundus, Grund vnd Boden.
dibit, theca calamaria.
Dierbech, Mesopotamia.
dibelikden, funditus.

D.

diis, genu.
diüler, genua.
dikat, diligentia.
dikatile, diligenter.
dikmek, plantare.
dilemek, cupere.
dil, lingua.
dilsis, mutus.
dilki, vulpes.
dimotu, didymotychum, oppidum.
dingelgi, intelligens.
dinglemek, intelligere, præſenti, *dinglemurem*.
din, priuſquam.
dipkaia, rupes.
direk, columna.
dirilmek, vivere, præſenti, *dirilurem*.
dish, dens.
diſcha irdlagak, dentiſcalpium.
diſchraßinde, extra.
disge, faſcia cruralis.
diſchi, das Weiblin vnder den Thieren/ fœmina.
diſchrade, foris.

D.

diſchetti, gingiva.
diſchoti, ſalvia.
ditremek, tremere.
divit, calamus ſcriptorius, penna.
divane, fatuus, ſtultus.
divuar, murus.
diuan, ſynedrion.
dobra benedik, Sclavonia.
dogri, erectus.
dogurmak, gignere.
dogrilük, juſtitia.
dogau, naſcens.
dogarem, naſcor.
dogumak, naſci.
doksan, nonaginta.
dokuſingi, nonus.
dokus, novem.
dokuſius, noningenti.
doimak, ſatiare, præſenti, *dojarem*.
dolai, circa, circum.
dolari, circa, circum.
dola jalmak, circumdare.
dolo jagmak, grandinat.
doli, grando.
domuz, porcus, ſus.
domus, porcus, ſus.

domus

D.

domus pasturma, lardum.
dort, quatuor. (tàm.
dortingi, quartus, quar-
dortkhat, quadruplex.
dortius, quadringenti.
dost, amicus.
dostlük, amicitia.
dostiane, amicè.
dostile, cum amico.
douetmek, accusare.
douan, Nisus, Sperber.
Dragoman, Interpres.
dsarschamba, dies Mercurii.
dsiumagiun, dies Veneris.
dsiuma ertesi, dies Sabbathi.
dsium sielevel, Januarius.
dsium asiel achur, Februarius.
duar, murus.
dudi, psittacus.
durmak, stare, præsenti, *durum*.
dugun, nuptiæ.
duimak, sentire.
dukmek, fundere.
düküsch, sutura.

D.

dulgier, faber lignarius.
dul adem, viduus.
dul abret, vidua.
dumaghi, catarrus.
duman, nebula, nubes.
dumen, temo.
dumnek, verti.
dun, heri.
dunye, mundus. (halt.
dundar, insidiæ, hinder-
dundegul otegiũ, perendie.
dundermek, (reverti.
dunmek, vertere.)
Duraz, Dyrrachium.
dur, est.
durek, malus, arbor navis Segelbaum.
durschnim, rabiosus.
duschmenlük, inimicitia.
duschmen, hostis, inimicus.
duschek, lectus.
duschek, nuncius.
dusier, planities.
duslu, salsus.
dusch, somnium.
dusch giomek, somniare.
dutak, labium.

Ebbe,

E.

E*bbe*, obstetrix.

Ebedi, æternus, perpetuus, sempiternus.

Edrenos, Adranes, urbs.

Edrini, Adrianopolis.

Edringli, Adrianopolitanus.

Edremit, Atramyttium.

Eflelük, conjugium, matrimonium.

Eff ndi, dominus.

Effde, in domo.

Eflenmek, nubere.

Eger, si, siquidem.

Egrimek, circumdatus.

Egri. curvus, distortus, obliquus.

Egir, ephippium, item, Sella.

Egermek, filare, nere, Spinnen / trahere pensa.

Egelmek, inclinare.

Eger, nisi.

Egir, ephippium, item, galla.

Egri agus, os distortum.

Ejer, sella, Sattel.

E.

Eja, ursa.

Ey, bene, euge.

Ei, bonus.

Eilemek, facere.

Etmek, facere.

Eji, ita.

Ekingi, semen.

Ekmek, seminare.

Ekbim, medicus.

Ekmek, Panis.

Ekmekgi, pistor.

Elmuzaferu, victoriosus.

Elsis, absq; manibus.

Eldiben, chirotheca.

Elkemsan, iris.

Elgi, legatus.

Elli, quinquaginta.

Eliff, rectus.

Ema, sed.

Emsemek, sugere.

Emir, archithalassus.

Emlak, bona, Güter.

Emek, labor, Arbeit.

Emektschekerem, laboro.

Emir quibir, magnus princeps.

Emir achür, præfectus stabuli.

E.

Emir halem, præfectus vexillorum supremus, vexillifer summus.
Emir, Princeps.
Engek, ubera.
Engets, cancer.
Endam, corporis forma, seu status.
Englik, latitudo.
Enges, mentum.
Endase, ulna.
Epsemolmak, silere.
Er, Vir.
Ergibi, viriliter.
Erlük, virilitas.
Erkek, masculus, das Männlein vnder den Thieren.
Etaß, interius.
Erken, prius.
Erik, pruna, Pflaumen.
Erik agatschi, prunus.
Eski, vetus.
Essek, asinus.
Eski, acidus, item, vetus.

E.

Esthk, amor.
Estetha, draco.
Esnade, illo momento.
Esnemek, oscitare.
Entschurmak, oscitare.
Eskere, palàm.
Eth, caro.
Etirafetmek, confiteri.
Euutaluk, sanctimonia.
Eustelük, sanctimonia.
Euula, Sanctus.
Esta, Sanctus.
Eurutmak, siccare.
Euri, siccus.
Euuach, atat.
Eussden, domesticus.
Euff, *Eff*, bonus.
Eustemek, festinare.
Eusigi, paterfamilias.
Euelde primò.
Euuelki, primus.
Exer, clarus.
Exsic, minùs.

Fachür,

F.

FAchüt, inops, pauper.
Fakur, inops, pauper.
Fakürlik, paupertas.
Faida, feidely, lucrum.
Faida Etmek, lucrari.
Faidedur, utilis.
Farki, differentia, discrimen.
Fasa, medica, planta, Medrich hew.
Feleek, merula, aliâs, katarauk.
Fendra tschohasi, pannus Flandrensis.
Fenar, laterna.
Ferischte, angelus.

F.

Feregat etmek, cessare.
Ferigi, pallium.
Fevari, subitò.
Fichir, cogitatio.
Fidan, frons, laub/zweig.
Filaet, regio, terra.
Fülük, pistaceus, arbor.
Frenristan, Italia.
Fulgemik, ebur.
Füll, ful, Elephas.
Funduk, avellana.
Furun, furnus.
Furtschi, seta.
Fuschka, fimus.
Flamboler, vexillum.

G.

GAg Stamboli, Constantinopolim usq;.
Gag, usq;.
Gahûl, insipiens.
Gaip, absens.
Gaiphilmek, conjectare.
Gairikerre, aliter.
Gaijri, præter.
Gairi jerden, aliunde.
Gairuacht, aliàs, alio tempore.

G.

Gairi jerde, alibi.
Gaireth, animus.
Gairetli, animosus.
Gaüki, licet, potest fieri.
Gaietieg, optimus.
Gaietkem, pessimus.
Gairiturli, aliter.
Gairissi, aliter.
Gakscham, serò.

Galip,

G.

Galip, victor.
gamur, cœnum.
gamur, ſordes.
ganavar, fera.
ganak, gena.
ganib, pars.
garga, caryocatactes, genus graculi. Nußbrecher.
garanfil, garyophillum.
garatauk, turdus viſcivorus.
gas, anſer.
gaſis, avarus.
gaſuluk eteilemek, incantare, zaubern.
gaſu, incantator.
gaſu auureth, incantatrix, ſaga, hex.
gaſu, magus.
gaſchlamak, ſerere ſurculos, belzen.
gauuahir, gemma.
gazi, miles ſtrenuus.
geb, pera.
gebe, arma.
gebeli, armatus.
gebere, Inturis.

G.

gege, nox.
gebennem, Infernus.
geijk, cervus.
geijk diſchſiſi, cerva.
geijkmak, lavare.
geitſi, veſtis.
geiumek, veſtire, præſenti *gieiunurem*.
gella, adoſdum.
gellat, carnifex.
geluri, reditus, einkommen.
gelin, Sponſa.
gemi, naves.
gemi, omnes.
gemigi, nauta.
gemik, os. oſſis.
gendere, torcular.
geni, novus.
geniſchebet, civitas nova.
gene, denuò, iterum.
geneth, paradiſus.
genap, reſponſum.
gepenek, penula.
gepere, capparis.
gerra, chirurgus.
gerſchiken, etiamſi.

gerà,

G.

Gerà, medicus.
Gerak, tonsor.
Gerek, necesse est.
Geschir dage, mons monachorum, sic Olympum Bithyniæ indigitant.
Geturmek, afferre, portare.
Geterbu, affer hoc.
Getgikim, quamvis.
Geterdi, attulit.
Getsch, tardè.
Gette, cucumis.
Getsch, noctu.
Getschede, noctu.
Getschinde, nuper.
Geuriat, macis oleum.
Geus, nux myristica.
Ghelmek, venire, In præter. *Gheldum*, veni. Imperat. *Ghel*, *ghela*, veni.
Ghilderum, tonitru.
Giaur manguri, numi infidelium: sic vocant Numismata vetera.
Gian, anima, animus.

G.

Giaur, infidelis. Christianos ita appellant.
Giaurlar, Christiani.
Giemek, induere.
Gigimek, prurire.
Gilan bilugi, Chelydrus.
Gilan, coluber, serpens.
Gildrum burdi, fulminat, fulmen emittitur.
Gilan balugi, hydrus, natrix.
Gimis, fructus.
Gineth, conscientia.
Gios acci, albumen oculi.
Gior, cœcus.
Giog, cœlum.
Giogden, cœlitus.
Giopek, canis.
Giorin sene, cave.
Gion, corium bovillum seu bubalum.
Gioth, culus, podex.
Giore, ecce.
Gios, oculus, pluraliter. *gioslet*.
Gios itschimi, pupilla, Augapffel.

Giojaki,

G.

giojaki, quaſi.
giok, jakuk, ſapphirus.
gioll, Stagnum.
giolge, umbra.
girſis, fur.
giri, muſtum.
giruge, retrò.
gülimek, abſcondere, occultare.
gülein, clanculum, clam, latenter, occultè.
giureg, cor.
giva, argentum vivum.
giurilük, avaritia.
giuſelhanna, clara dies.
giugden, de cœlo.
giun, dies.
giunler, in plural.
giuſel, euge, pulcrè.
giumlek, Induſium.
giumelek, Induſium.
giundus, inter diu.
giunduſun, inter diu.
giunluk, Tagreiß / iter unius diei.
giuſelhanna, ſerenitas, ſudum.
giunek, peccatum.

G.

giunekkhiar, peccator.
giul, roſa.
giuneſch, ſol.
giuneſch aidenligi, ſplendor ſolis.
giuvei, ſponſus.
giurmiſch, viſus.
giuper, vomer.
giuuek, thus.
goi, pagus.
golent, comatus.
gomlek, olla.
gos agatſchi, nux, arbor.
gos, juglans, nux, fructus.
getturmek, interrogare.
gſianavar, altilia.
guanemerk, maledictus.
gugen, meles.
guge, nanus.
guirukli ſchadi, cercopithecus.
gulguruk, vanellus, avis.
gumerſachi, prodigus.
gumle, ſummatim.
gunergſid, columba.
gunerſchin, columba.
gungli, mens.

G.

gundermisch, missus.
gundarmek, mittere.
guruk, follis.
gurschus, ociosus.
guzel, pulcer.
gus, oculus.
gugun, postilena, Hin-dergereit.
gutschak parmatgi, digitus minimus.
gutguk, parvus.

H.

H*Aba*, aër.
Hachsis, avarus.
Hadetli, felix.
hafta, septimana.
haganak, procella.
haili, admodum.
haiban, animal.
haiban gairi natük, animal rationale.
haiban natük, animal irrationale.
haiff, peccatum, aliâs, *gsunek*.
hairitsi, pietatis ergò.
hain, proditor.
hainet, proditio.
haili, valde.
hak, justus.
haklük, justitia.
haktser, Storea.
hakikatde, veruntamen.
halaik, ancilla.
hall, tapes.
halgi, tapetarius.
halki, collum.
halbal, collare.
halk, populus.
halhal, torques.
hamam, balneum.
hamal, bajulus.
hamandan, ex balneo.
hamza, promptus.
han, Dominus.
handan, vnde.
handa, quo, quorsum, ubi?
hangitaraffa, ad quod latus?
hard, membrana deletelis, palimpsestus.

H.

haram, excommunicatio, der Bann.
harſetmek, expendere.
harami, fur, latro.
haraz, tributum.
haram, illicitum.
harti, membrana.
haram ſade, nequam.
haram ſadelük, nequitia.
harpa Emin, præfectus pabulo equorum.
hardal, ſinapi.
haſta, æger, ægrotus, infirmus.
haſtalük, ægritudo, morbus.
haſel, gramen.
haſſaki Sultan, Imperatrix.
haſchaſch, papaver.
haſna, theſaurus.
haſnadar, theſaurarius.
haſnadar baſſa, theſaurariorum præfectus.
haß, venter.
haſek, tribulus terreſtris.
hatſchan, cùm, quando.
hatan, vxor.
hauta, ſeptimana.
hauzh, paſtinaca, gelbe Ruben.

H.

hebis, immundus.
hekim, medicus.
hekiadetmek, narrare.
helhette, omninò.
helaketmek, perire.
hemid, Ceraſus, urbs Ponti.
hemſchecbri, popularis.
hemantes, raptim.
heman, ſaltem, ſolummodo.
hergiun, dies profeſtus.
hermeſtekadir, omnipotens.
hervacht, ſæpè.
herſaman, ſemper.
herierden, ubiq;, undiq;.
hertarafdan, ubiq;, undiq;.
herhandaiſe, ubicunq;.
herkim, unuſquiſq;.
heu, hem.
higine, ignis.
hillal, auriſcalpium.
himet mamile, diligenter.
hirmen, ventilabrum, Wanne.
hiſſar, arx.
hißim kaumlük, conſanguinitas.
hißim kaum, conſanguineus.

H.

huba, hypocaustum.
hisarduar, mœnia.
humetetmeg, servire.
humeth, servitus.
humeth khiar, servus.
hod, tamen.
hoda, cubiculum.
hodabendi, dominium.
hogsialar, doctores, præceptores.
homar, vivus.
hon, Dominus.
horostadmek, choreas ducere, tripudiare, saltare.
horalactmek, deridere, illudere.

H.

horos, gallus.
horotadan, jocò.
horasson, Mesopotamia.
horlath, rusticus.
horoldamak, stertere.
hosch getschemek, lautè vivere.
hosch, libenter.
hossaph, potus ex uvis passis.
huikim, sententia, das Urtheil.
hunkiar, Imperator, al. *padischa*.
hurmeth, honor.
hurmet, honestus.

I.

IA, o, vel, aut.
Ia, aut, vel, item, o.
Iachos, aut, vel, item, o.
Iaban domus, aper.
Iabantau, perdix Alpina, bonosa, Haselhun.
jaben adem, silvestris.
jacbni, elixus.
jaggi, loquax.

I.

jangak, loquax.
jag, adeps, butyrum.
jagmur, pluvia.
jagmur jager, pluit.
jaglamak, ungere.
jagupes, Jacobus.
jahu, heus.
jahaja, Johannes.
jaij, arcus.

jaijkurmak,

I.

jaijkurmak, arcum tendere.
jaijgilar, arcitenens.
jajak, pedes, Fußknecht.
jaikamurem, lavo meipſum.
jakin, prope.
jaka, collare.
jakin bißin, proximus.
jakut, pyropus, Rubin.
jaldaklanmak, adulari.
jalbarmak, ambulare.
jalangi, mendax.
jaling, flamma.
jaldash, ſocius.
jamekan, inconſtans.
janar, ardet.
janinde, juxta.
janmak, comburere.
janünde, coram.
jan, latus, Seiten.
jang, manica.
jani, videlicet.
japri, ædificium.
japmak, ædificare.
japrach Induſtani, betulæ planta.
japßgan, urtica.
japrak, folium.

I.

japtge japtge, pedetentim, ſenſim.
jardumgi, adjutor.
jardumetmek, adjuvare, juvare.
jardum, auxilium.
jarin, cras.
jarun, cras.
jaradan, creator.
jarindaßi, craſtino die.
jarmak, findere.
jarilmiſch, fiſſus.
jaramas, malus.
jaramaslük, malitia.
jaramaligi, malitioſus.
jarun ſabach, manè.
jaradulliſch, natura.
jarun de gül, perendio.
jarun occha, ſelibra.
jariſſe, veſpertilio.
jarali, vulneratus.
jara, vulnus.
jaſch, humidus.
jaſchlük, humiditas.
jas, æſtas.
jaſtuk, cervical, pulvinar.
jaſi burun, naſus ſimus.

I.

iasirtgi, officialis.
iasigi, scriba.
iasmak, scribere.
iasi, scriptura.
iazilan, scriptura.
iatmak, jacere, præsenti, *jaturem*.
iatmagitmek, cubitum ire.
iauasch, cicur.
iauri, proles.
Ibrahim, Abraham.
ibrik, amphora, urceolus.
ichsan, gratia.
ischindi, vesper.
ichti aretmek, eligere.
idum, eram.
idrin, fulgur, fulmen.
idriul, tonat.
iedi, septem.
iedikrat, septemplex.
iedingi, septimus.
iedmisch, septuaginta.
ieg, bonus.
iegrek, melior.
ielken, carbasus.
ielken, velum, Segel.
ielli, ventosus.
iell, ventus.

I.

iemek, cibus, item, edere, comedere: in præsenti, *jerum*.
iemisch, fructus.
iengi, echo.
iene uuermek, reddere.
iengilmisch, victus, vberwunden.
iengmek, vincere.
ier, locus.
ierine, pro.
iertschek, verum est.
ieschim, Iaspis.
ieschilan keter, lacerta.
ieschül, viridis.
ießil, viridis.
ießilbas, viride caput. Ita Tartari à Turcis cognominantur.
ieterbu, affer hoc.
ieter, satis, sufficit.
ietischmek, satisfacere.
iotsi, crepusculum vespertinum.
ifschaeilemek, manifestare
igrenmek, abominari.
igne, acicula, acus.
ig, costa, *igler*, costæ.

I.

igermi, viginti.
igermibin, viginti millia.
ig, fusus, Spindel.
igrimek, ructari.
iigit, juvenis.
iikmak, destruere.
iildülar, sidera, astra.
iildü, stella.
iirmak, lacerare.
iki jus, ducenti.
iki, duo.
ikikrat, duplex.
iki berre, bis.
iki sinbile, neuter.
iksus, pupillus.
ikingi, secundus.
ikrar, confessio.
il, annus, al. *jüld.*
ile, sed.
ilam balugi, anguilla.
ilemisch, factum est.
illik, medulla.
illerum hamanda, quondam.
im, sum.
imdi, igitur.
iman, fides.
imlük, capo, Kapon.
imurta, ova.

I.

imorda, ova.
inamurem, credo.
inaeht, auxilium.
insaf, conscientia.
indi, ergo.
inden, per.
inghil, Evangelium.
inge iagar, pluit guttatim.
inek, vacca.
inge, nisi, item, tot, quot.
inan, gratia.
ingi, margarita.
ingür, ficus, fructus.
inge agatschi, ficus, arbor.
iogurt, lac pressum, Buttermilch.
iok, non.
iokarda, superius.
iokarie, supra.
iokarden, ex loco superiori.
iolgi, caupo, hospes, Wirt.
ioldas, socius.
iormek, videre.
iorgan, stragulum.

I.

iounde∫i, pectus.
iplik, filum.
ip, funis.
irakol∫un, ab∫it, Deus prohibeat.
irak, eminus.
irasdan, procul.
irin, pus.
irlamak, canere, item, deridere.
irlangit∫ch, cantor.
irmak, rivus.
irmek, increpare, vituperare.
irtmak, lacerare.
irtalmi∫ch, lacer.
is, fumus.
i∫chitmog, audire, præ∫enti, *i∫chimurem*.
i∫chidgi, auditor.
i∫chidmi∫ch, auditus.
i∫chte, ecce.
i∫chemek, mejere.
i∫chemurem, micturio.
i∫ch∫us, ocio∫us.
islemek, perficere.
I∫med, Nicomedia.
I∫myr, Smyrna.

I.

ispag, ve∫tis.
Is∫ingi, Æthiopes.
is∫itmek, calefacere.
I∫∫a, Ie∫us.
I∫∫e, ut ∫i.
i∫tan, regio.
i∫t∫chemli, ∫ella, Se∫∫el.
i∫temek, cupere.
i∫tahaluk, de∫iderium.
i∫temem, nolo.
itgum, potus.
it∫chum, propter.
it∫chmek, bibere.
it∫ig∫iak, calor.
it∫cheri∫∫e, interior, intrin∫ecus.
it∫cheri, intrò.
it∫cherde, intus.
it∫chinde, intus.
iungli, pedes, Fußknecht.
iubek, umbilicus.
iugden, cœlitus.
iugurth, lac coagulatum, Rührmilch. *al.* jogurt.
iuk, onus.
iuklemek, onerare.
iukilumak, de∫truere.

iükilmi∫ch,

I.

iükilmischb, destructus.
iuksuk, digitale.
iüll, annus.
iuldúlar, astra.
iulduz, stella.
iulaff, avena.
iulla, rosa.
iulmek, ridere, præsenti, *iuletem*.
iumak, lavare.
iumurta, ova.
iumruk, pugnus.
iureg, cor.
iuregden, à corde.
iurmek, ambulare.
iurekli, animosus, cordatus.
iurgunam ben, defessus sum.

I.

iurmek, ire, præsenti, *iururem*.
iürtilmischb, laceratus.
iurmek, videre, præsenti, *iururem*.
iusuk, anulus.
ius, centum.
iuskat, centuplex.
iusiastuk, cervical.
iusi, facies.
iusluk, galea, Helm.
iussuff, Josephus.
iusurmek, irasci.
iusi, pulvinar.
iusma bosmadeffter, pugillares.
iutenmak, evigilare.

Ka.

K*Abag*, cucurbita.
Kababk, cucumis.
Kaballa, pensum.
Kabül, possibile.
Kachpe, meretrix.
Kachpegli, Spurius.

Ka.

Kadach, calix, item, Cyathus.
Kadileschber, supremus judex.
Kadi, judex.
Kadür, potens.

Ka.

Kadirlük, potentia.
Kafftan, diplois, Wammas.
Kajumli, durabilis.
Kainamak, elixare, sieden.
Kaitangi, ligaminifex, ein Nestler.
Kakmak, ira.
Kakimisch, iratus.
Kakmak, irasci, præsenti, *kakilurem*.
Kalam, al. *divit*. calamus scriptorius, penna.
Kaldrumek, pavire.
Kalon, densus.
Kalup, forma calcei, mustricula.
Kallise, princeps.
Kalemtrasch, scalpellum.
K*anat*, ala, Flügel.
Kan, sanguis.
Kapizinsakmak, pulsare fores,
Karsußine, adversus, contra.
Karanluk, caligo, tenebræ, obscuritas.
Karamania, Cilicia.
Karga, cornix.

Ka.

Kara tauschan, cuniculus.
Karatmag, denigrare.
Karip, pauper, egenus, al. *fakur*,
Karschisinda, è regione.
Karschi, è regione.
Karschida, è regione.
Karschinda, è regione.
Karinga, formica.
Karangsia, formica.
Kara, niger.
Karsun, plumbum.
Kardasch, frater.
Karatschiger, jecur.
Karabag, nigra vinea.
Karadenis, Pontus, nigrum mare.
Karatauk, merula.
Karisch murisch, mixtio.
Kari iaga, ningit.
Kar, nix.
Karbamak, rapere.
Kapmak, rapere.
Karbaigi, raptor.
Kasanmak, acquirere.
Kaßik, cochlear.
Kaschik, cochlear.
Kasap, lanius.

Kaschmi-

K.

Kaschmimak, scabere.
Katti kem, pessimè.
Katti jaramas, pessimè.
Kattischok, plurimum.
Katlanmak, exspectare, præsenti, *katlamutem*.
Katschmak, fugere, præsenti, *katschiturem*.
Katschiurmak, fugere, pręsenti, *katschirurem*.
Katiffe, holosericum, Sammat.
Katur, mulus.
Katerzi bassa, præfectus agasonum.
Katschkerre, quoties.
Kebin, concubinatus.
Keklik, perdix.
Kemach, Camachus, Armeniæ metropolis.
Kem, malus, malè,
Kemrek, pejor.
Kepek, furfur.
Kerkeden, Monoceros, unicornu.
Keremele, obsecro, quæso.
Keskine, acies, die schneid.
Kesse, crumena.

K.

Kes, hyems, al. *kusch*.
Keschisch, monachus.
Kesser, securis.
Keske, utinam,
Ketschi, capra.
Keti, felis.
Kezil, ruber.
Kezil bassa, rubrum caput. Ita vocantur Persæ à Turcis.
Khade, vitrum.
Khiar, operator.
Khible, meridionalis plaga.
Khilit, sera, Schloß.
Khime, quem.
Khim se digul, nullus.
Kiabur, dives.
Kiaburlik, divitiæ.
Kiabat, Epistola.
Kiebas, assum, Gebratens.
Kihaia, vicarius, Item, Hoffmeister.
Kibat, carta, Papyrus.
Kilitsch, acinaces, Säbel/ gladius.

Kilitschi,

Kilitschi, acinacis confector.

Kilarmeni, bolus Armenius.

Kill, capillus.

Kilergi, cellarius.

Kil-ſſkitabi, involucrum libri.

Kim, qui, quis.

Kimler, in plural.

Kime, cui.

Kimung, cujus.

Kin, vagina.

Kindi, veſper.

Kior, cœcus.

Kiorluk, cœcitas.

Kiopagik, catulus.

Kioreg, ligo.

Kiok, radix.

Kiuk, radix.

Kiretſch, calx.

Kires, ceraſum.

Kires agatſchi, ceraſus.

Kirlangitſch, hirundo.

Kiriſchi jai, nervus arcus.

Kiſſa, brevis.

Kiſlük, virginitas.

Ki.

Kimiſch, Coriandrum.

Kis, virgo.

Kiſoglan, filia.

Kibiallan, mendacium.

Kiskardaſch, ſoror.

Kiſil, ruber.

Kiſſir, ſterilis.

Kitab, *kitap*, liber.

Kitſchrek, minor.

Kiuk, cinis.

Kiurtſchi, pellio.

Kiurgi, pellio.

Kiurk, pelliceum, Belts Rauchfutter.

Kiuptar, pocillator Turcæ.

Kiurek, remus.

Kiurſi, ſuggeſtus.

Kofmak, fugare.

Kofolmiſch, fugatus.

Koga, ſenex.

Kogla, ſenex.

Koiruk, cauda.

Koi, obſcurus color.

Koklamak, odorari.

Koklaiſch, odoratio.

Kokulamak, olfacere, præſenti, *kokulatem*.

Kolak,

K.

Kolak, auris.
Kolai, facile.
Koll, porrigo, Grind.
Komuklu, convivium.
Komidi, Nicomedia.
Kor, carbo.
Korkugi, meticulosus, timidus.
Korkut, motus.
Kokulik, motus.
Korumak, salvare.
Korkmak, timere, præsenti, *korkarum*.
Kos indi, nux Indica.
Kotsch, acies.
Kotgi, currus.
Koziriban, piperitis.
Kubetli, fortis.
Kudzimubarck, Locus benedictus, Ita Turci vocant Hierosolyma.
Kuiumtschi, aurifaber.
Kuiu, fons.
Kull, captivus.
Kület, Cella vinaria.

K.

Kuli, mancipium.
Küll, pilus.
Kulanmak, uti.
Kum, sabulum.
Kunkuma, lagæna.
Kunup, Spurcus.
Kupuk, Spuma.
Kurutmak, assare.
Kurt, lupus.
Kutschun, plumbum.
Kürk, quadraginta.
Kurbaga, rana.
Kurdaran, Redemptor.
Kursak, stomachus.
Kusi, agnus.
Kusch, avis.
Kuschak, cingulum.
Kugon, corvus.
Küssatsch, forceps.
Kusch, hyems.
Kuschtutgal, viscus, Vogelleim.
Kutsche, parcè.
Kutlik, penuria.
Kuvetli, fortiter.

Labatta,

L.

Lahana, brassica.
Laik, dignus.
Lala, Tutor.
Lal, Carbunculus candidus, balaß.
Landaklamak, blandiri.
Lank, claudus.
Legen, malluvium, pelluvium, pelvis, pollubrum.
Leilek, ciconia.
Leglek, ciconia.
Lekeli, immundus.
Lenger, Anchora.
Lesch, cadaver.
Leschker, exercitus.

L.

Lesker, supremus, summus.
Letuumak, cædere, ferire, verberare.
Lika, calamarium, graphiarium, pennaria, theca.
Limanluk, malacia, pellacia, Windstille.
Liman, portus.
Logat, dictio, vocabulum.
Lugat, dictio, vocabulum.
Lugat kittabi, dictionarium, vocabularium.
Luph, serpentaria.
Lutfeile, obsecro.

M.

Machrum, excommunicatus.
Masi, cœruleus.
Magrip, Africa, item Occidens (situs cœli.)
Magiarfilaeti, Hungaria.
Maimon, simia.
Makmudi, cassia.
Mamus, calcar.
Machmus, calcar.
Manissa, Magnesia.

M.

Mandra, ovile.
Mandanos, petroselinum.
Marhem, unguentum.
Mariza, Hebrus, fluvius.
Masuretmek, excusare.
Maschrik, Oriens.
Maxumler, liberi, Kinder.
Mechterbassa, præfectus tubicinum & tentoriorum.

Mech-

M.

Mechtephane, schola.
Medet, clemens.
Mederluk, clementia.
Meger, interim.
Megasa, poterion, planta.
Mehiaretmek, negare.
Mehua, præproperus.
Mektup, Epistola.
Melatige, Melitine, urbs.
Melemek, mulgere.
Meme, ubera.
Memleket, provincia, regnum.
Menkiuha, uxor.
Mersin, sturio.
Mergan, corallium.
Meras, hæreditas, patrimonium.
Mertek, trabs.
Mersinek, lens, Linsen.
Mertem ana, Maria Dei para.
Merdum sade, nobilis, Edelman.
Meschit, templum.
Messel, Proverbium.
Meschin, corium ovillum.

M.

Mesnun, obsessus à Diabolo.
Mest, ocrea.
Metsch, ensis.
Meudheudi, scammonium.
Mille, metallum.
Minkare, rostrum.
Mirathor, hæres.
Missir, Ægyptus, Memphis.
Mitzir, Ægyptus, Memphis.
Mischricler, gentiles.
Momekrasi, emũctorium.
Morian, moringa, arbor.
Morsi, fuscus, braun.
More, fuscus, braun.
Morathbeg, Amurathes.
Mubarek, beatus.
Mubarekluk, beatitudo.
Muballaga, innumerabile
Muchlati tasch, magnes.
Muchaten, September.
Muderis, Doctor.
Mufti, Papa.
Muge blit, librorumcompactor.
Muff, gratis.
Mubariff, contrarius.
Muchaliff, contrarius.

Mujaset,

M.

Muiaset, sollicitus.
Mukmisi, cassia.
Mukalif, difficile.
Mukiul, difficile.
Mikiuluk, difficultas.
Mulerem, Martius, mensis.
Mulaim, tepidus.
Mulaim iuse iesi kibat, carta Augusta.
Mum, candela.
Murath, voluntas.
Murdat, cadaver.
Murtat, Apostata.
Murakiep, atramentum.

M.

Muß al kittabi, libri Mosis.
Mussa, *Pegamber*, Moses propheta.
Mustesas, postulatio.
Mutsulman, circumcisus.
Mutpakemin, præfectus culinæ.
Mutlak, communiter.
Mutbaibemin, condus promus.
Mutpak, culina.
Muttahak, meritum.
Muzavagea, Pileus Turcicus.

N.

Nabs, arteria.
Nabin, calopodia, Holtzschuch.
Nadan, nesciens.
Nagiban, improviso.
Nakas, pictor.
Nakasgi, pictor.
Nalbantgi, faber.
Namas, oratio, preces.
Namaz bulmak, orare, preces fundere.

N.

Narantsch, malum Aurantium.
Nasbihat, doctrina.
Ne, quid.
Ne ide boile, quid ita.
Neden otturu, quemobrem.
Neden otturu, quare.
Nesebebten, quare.
Nederbu, quid hoc est.
Nefes, anhelitus.

N.

Neſſscbedet kshat, carta bibula.
Neh, quis, quod.
Nekefer ding jarar? quid ad te.
Nemlak, humor.
Neree, quorſum.
Neredan, unde.
Neſſur, quidquam.
Nekes, parcus.
Ngus (particula) veſter, ut, *Giolge*, umbra, *Giolgengus*, umbra veſtra.
Nytſe, ceu, ſicut.
Nierdenen, ſcala, Leiter.
Nierdibe, ſcala, Leiter.
Nigeboli, Nicopolis.
Nige, quomodo.

N.

Nimce meleketi, Germania.
Nimzi, Germanus.
Niſpet, contemptus, Trutz.
Niſchan, ſignum.
Niſchan lanmiſch, ſingillatim.
Nitſchen, quapropter? quare.
Nitgin, idem.
Nitekim, quemadmodum.
Nohut, cicer.
Nokut, moneta.
Nolla, fiat.
Nolaidi, utinam.
Nom, ros.

O.

O*Birgiun*, perendie.
Ochumag, doctrina.
Occha, libra, pfund.
Ock, ſagitta.
Oda, cubile.
Odun, lignum.
Odunli, ligneus.

O.

Ofiu, opium.
Oglak, capreolus.
Oglu, filius, puer.
Oglan, filius, puer.
Oglangük, infans.
Oglanſchük, puellus.
Oglangiklük, pueritia.

O.

Ograſch, bellum.
Ograſchmak, bellum gerere.
Ogri, fur.
Ogurlein, clam, furtim, occultè.
Ogurlainge, clanculum.
Ogurlamak, furari.
Ojar, ſtatuarius.
Oile,oyle ſaman, meridies.
Oileduſchti, fortè, fortuitò, caſu.
Oiledur, ita eſt.
Oimak, fodere.
Oinamak, ludere.
Onaigi, luſor.
Oingi, luſor.
Oiongi, ſaltator.
Okatmak, arcu ſagittam emittere.
Okabas, geſticulator.
Okge, calcaneus, calx, ferſſen.
Okmak, legere.
Okumak, legere.
Okſus, Orphanus.
Okſurmak, tuſſire.
Okſuruk, tuſſis.

O.

Olach, veredarius.
Olan, ens.
Olagak, futurus.
Oldugumi, fuiſſe.
Oleacht, tum, eo tempore.
Ol, iſte.
Olgendi, idem.
Olkadar, tantundem.
Olierdan, inde.
Olmiſchidum, fui.
Olmak, eſſe, fieri, habitare.
Olmamiſch, immaturus.
Olmiſch, maturus.
Olmamak, non eſſe.
Oluacht, tum, eo tempore.
Olurem, ero.
Omus, humerus.
Omungutſchun, ideò.
Ommak, ſperare, præſenti, *Omarum*.
On, decem, item, plumbum.
Onalti, ſedecim.
Onjedi, ſeptendecim.
Onlir, undecim.
Onung, ſuus.
Onutſch, tredecim.

Oningi,

O.

Oningi, decimus.
On iki, duodecim.
Onikingi, duodecimus.
On sekis, duodeviginti, octodecim.
Onbesch, quindecim.
Onda, ibi, illic.
Ondan, inde.
Ondokus, novendecim.
Ondort, quatuordecim.
Ondokus, unde viginti.
Opuschelum, bellum.
Orak, falx.
Orada, hâc, illinc.
Oraja, illuc.
Oracgi, messor.
Oracbitschmek, metere.
Ordigiun, festum.
Organ, funis.
Orman, silva.
Oros, gallus, Han.
Orospi, meretrix.
Orta parmak, medius digitus.
Ortade, per medium.
Orutsch, jejunium.
Orutschmak, jejunare.
Oschia alla, utinam.
Osch, ecce.

O.

Ottejaninda, ab altera parte.
Otteriaka, cis.
Otteakagidurum, transeo.
Otgak, focus.
Oth, herba, ignis.
Otlamak, pascere.
Otluk, fœnum.
Otrianinda, trans, ultra.
Otriusinde, idem.
Otte, idem.
Ottede, idem.
Otteaka, idem.
Otturmak, sedere, præsenti, *ottururen*.
Ottus, triginta, 30.

P.

PAchicolan, Achelous fl.
Pahaa, pretium.
Pambuk, gossypium.
Paputsch, calceamentum calceus.
Paponesch, melampyrus.
Para, commissura panni.
Parmak, digitus.
Paru, panthera, pardalis.
Passar, nundinæ.
Patschmak, crepidæ.

P.

Pechmet, panis nauticus, Bißkotten.
Peigamber, propheta.
Pellin, absinthium.
Peltek, balbus.
Pellit, quercus.
Pengere, fenestra.
Perk, vehementer.
Pergel, circinus, zirckel.
Perschembe, dies Iovis.
Peschembe, dies Iovis.
Peruse, jaspis aerizusa, Türckiß.
Perma, navicula.
Permagi, navicularius, nauta.
Perinzhtsorba, oryza.
Perde, sepes.
Peschkit, mappa.

P.

Petsch, Vienna, Wien in Osterreich.
Petschli, Viennensis.
Petschfilaet, Austria.
Pharsik, Persia.
Philibe, Philippopolis Thraciæ.
Piber, Piper.
Pilau, oryza cocta.
Pillitschler, pulli, junge Hüner.
Pire, pulex.
Pirintsch, Oryza.
Prassa, porrum.
Püg, mystax.
Pul, numus æreus.
Puth, imago, idolum.
Putlar, idola.

R.

Rahateile, quies, requies.
Rahatetmek, quiescere.
Rajeth, subditus.
Rais, præfectus triremium.

R.

Ramasan, Quadragesima Turcorum, die Fasten.
Ramazan, Majus.
Raraklamak soffta, mensam parare.

R.

Rasi kaiolmisch, contentus.

Re, &, ac, atq;.

Rebuil Evel, November.

Rebuil achür, December.

Redzet, Martius.

Rezeb, Martius.

Rentsper, calo.

Renk, color.

Rengi, color.

Renkilmisch, coloratus.

Resene, fæniculum.

Resul, legatus.

Reteilemek, refutare.

Riaet, honor.

Riaet eilemek, honorare.

Riaset, abstinentia.

R.

Rim papa, Romanus Papa.

Rim, Roma.

Rodosta, Rhodus.

Ruchban, eremita.

Ruch, Spiritus.

Ruch allach, Spiritus Dei.

Ruchani, Spiritualis.

Rum, Europa.

Rumlar, Europæi.

Rumvilaget, Græcia.

Rumuli Beglerbeg, supremus Europæ præfectus.

Runame, Calendarium.

S.

S*Abachad*, tempus matutinum.

Sabah, crepusculum matutinum, diluculo.

Sabach, manè.

Sabachjemek, prandere.

Sabit eilemek, affirmare.

Saba, hypocaustum.

S.

Sachmet, dolor.

Sachir, extraneum.

Sachar, potus ex saccaro.

Sachtian, corium caprinum.

Sadjajak, tripus.

Saffran, crocus.

Safi su, aqua clara.

S.

Sagir, Jurdus.
saglük, salus, sanitas.
sagalsis, imberbis.
sagdegil, insanus.
sagaltmak, deuua, medicari.
sagolmak, valere bene.
sagsigan, pica.
sagariek, picus.
saginde, à dextra.
sagal, barba.
sagel, manus dextra.
sagdütsch, compater.
sabat, hora.
sabir, magus.
sabira, palàm.
sabib, possessor.
sait, Thebais, provincia Ægypti.
sajag, butyrum.
saklamak, servare.
sakagasch, onocrotalus.
sakaik, anemone.
sakba, carduelis.
salam uuermek, salutare.
salla, devotio.
salli, devotus.
sallah, preces.

S.

salligium, dies Martis.
sallah, oratio.
salkun, botrus, Traub.
saman, tempus.
samantakiasi, pileus stramineus.
sanga, tibi.
sangak, vexillum.
sangi, punctura.
sanmadin, inopinatò: inexpectatò.
sangiac, præfectus copiarum equestrium.
sanmak, æstimare.
sanmisch, æstimatus.
sanduk, arca, cista.
sandak, capsa.
sapletmek, possidere.
sari, croceus.
saroth, crocus Indicus.
sarchor, Taglöhner / Arbeiter.
sarub, cyparissus.
sarratschi, ephippiarius.
sari, flavus.
sari jakut, topazius.
sarai, palatium.
sarai bassa, palacii præfectus.

saraptar,

S.

saraptar, pocillator Turcæ.
sarhosch, potator.
sarumsak, allium.
sarayli, Aulicus.
sargi kihat, carta emporetica.
sarmes, cisterna.
sarè, citrinella, avis.
sariari, vespa.
sassas, salix.
sathar, thymus.
satumolmak, emere.
sat, vende.
satsch, atramentum sutorium, chalcantum.
satsch, capillus, coma, crinis, Haupthaar.
scara, craticula.
schaban, Aprilis.
schachadet, præsens.
schadi, simia.
schagirt, discipulus.
schahadek parmak, index digitus.
schahau, aquila anataria.
schahin, falco.
schaiede, forsitan.

S.

schamdan, candelabrum.
scham, Damascus.
scharap, vinum.
schari, flavus.
schaschi, strabo.
schebek maimoni, cercopithecus.
scele, litus, Item, scala, Stiegen.
scheffteli, persicum, fructus.
scheffteli agutsch, persicus.
schelde, paulisper.
scheherli, civis.
scheher, urbs, civitas, oppidum.
scheitan, Diabolus, cacodæmon, Sathan.
schekbuc, bacchanalia.
schekergi, pharmacopola.
scheker, saccarum.
schelge, paululum.
schemschek, fulgur.
schender, Alexander.
scanderbeg, Alexander.
schenlük, gaudium, lætitia.

S.

schenolmak, gaudere, lætari.
schenitmek, exhilarare.
schen, lætus.
scheri, judicium.
scheri hissari, mænia.
schkertet, coccineus.
schauual, Junius.
schifut, Judæus.
schifutlar, Judæi.
schige, vitrum.
schimdi, nunc, jam.
schindegiru, porrò, continuo.
schindiden, deinceps, posthac.
schindi, modò.
schischwisch, inflatus, geschwollen.
schisch, veru
schotledur, ita est.
schosche, lampas.
schubhe, dubium.
schubhelenmek, dubitare.
schukden, radicitus.
sedeff, cochlea, margaritifera, Perlinmutter.
sedet, ruta.

S.

sefer, bellum, item, October.
seguttmek, currere, præsenti, *segurdurem*.
sebri, liberalis.
sechi, liberalis.
seher, venenum.
seitun, oliva, colymbas.
seitiag, oleum.
seilan, Carbunculus Garamanticus, Granat.
seitanculi, mancipium Diaboli.
seirek, raro.
seirekde, raro.
sekirge, locusta.
sekus, octo.
sekusingi, octavus.
sekusius, octingenti.
seksen, octoginta.
seliman, pacificus.
selim, placidus.
semberek, balista.
semberekgi, balistarius.
semisli, pinguis.
semis, pinguedo.
sen, tu.
seni, te.

senum,

S.

senum, tui, tuus.
sergè, passer.
seremeth, audax.
serbi, cupressus.
selff, cupressus.
serai, palatium.
sercè, regulus, avis.
sevmek, amare, præsenti, *seufmesen*.
sevilmek, amari.
sevilmisch, amatus.
sevmek, amor.
sevinmek, exultare, gaudere, præsenti, *sevinurem*.
seuferimek, jubilare.
seumesen, non amo, odi.
seumemek, non amare, odisse.
sevilmesen, odio habere.
sevilmemek, odio haberi.
siadebiuk, maximus.
siade, nimis.
siade tschok, plurimum.
sigur, bos.
sigtaraffa, dextrorsum.
sigersuk, sturnus.
sikilgun, strictio.

S.

sikmak, stringere.
sikilmak, stringi.
silhidze, Augustus.
silcade, Iulius.
sindan, carcer.
singür, cathena.
sin, es.
singis, estis.
sina, luxuria.
singulmek, mungere, nasum emungere.
sinek, musca.
sinelbent, pectorale, fürbieg.
sirke, acetum.
sira, enim, nam, quia.
sirke, lens, Nüß.
sirt, lorica.
sischak, al. *isisak*, calidus.
sismetgiar, minister.
sisum babangus, vester pater.
sisum, vester.
sisumkiler, vestrâs.
sise, vobis.
sis, vos. (Nomin.)
sisi, vos. (Accusat.)
sitschmak, cacare.

S.

sitma, febris.
sitschan, mus.
skenge, tormentum.
slobin filaethi, Sclavonia.
sobanlar, opiliones.
sochta, scholasticus.
soffta, mensa.
sogan, cæpe.
soileschmek, colloqui.
soileisch, locutio.
soilemek, loqui, præsenti, *soilerem*.
soimak, spoliare.
soilolmisch, spoliatus.
solacthlar, sagittarii.
solak, ambi dexter.
solluklamak, anhelare.
solet, manus sinistra, lęva.
soltarassa, sinistrorsum.
songra, deinde.
songrada, idem.
sora, idem.
sorgond, colonus.
sora, dehinc, item, post
soreth, figura.
sormak, interrogare.
soss, verbum.
seuk, frigus, frigidus.

S.

spahi, eques, Ritter.
stam, jactura.
stissan, corona.
stamboli, Constantinopolis.
stamboldili, Constantinopolitanus.
stamboldige, idem.
stancoi, Cos, insula.
suauf, conscientia.
suguk, farcimen.
suglun, phasianus.
suguzuk, salicetum.
suioli, aquæductus.
sujundurmek, exstinguere.
suiulmisch, exstinctus.
sultan, Imperator.
soleima, Solomon.
sûmurek, gryps, gryphus.
sumurath, Smaragdus.
sunetb, incircumcisus.
supurmek, scopis purgare.
surnaba, camelopardalis, Gyraff.
sureth, imago, item, vultus.
surmek, fricare.
susuretmek, quiescere.
susemek, sitire, præsenti, *susarem*.
sutschi, culpa.

sutara,

sutata, fortuna.
sutschi joh, innocens.
su, aqua.
suveile, platea.

T.

T*Abanza*, alapa, colaphus.
tabivimak, obedire.
taban, planta pedis.
tabir, somnium interpretari.
taba, sartago, pfann.
tachta, asser.
tacht, possessio.
taja, nutrix.
taiffa, populus.
talüman, sacerdos.
talak, splen.
taman, absolutus, completus.
taman olenisch, finitus, completus.
tamolmisch, factus.
tangri, Deus.
tansane, diversorium, hospitium.
tangriden, divinitus.
tangri hak itschun, per Deum justum.

T.

tanli, tabula lusoria.
tapmak, adorare.
tarla, ager.
targin, cinammomum.
tartschin, idem.
taraff, pars.
tarak, pecten.
tartmak, ponderare.
taschak, coleus, testiculus.
tassali, tristis.
taslisu, aqua salsa.
tasiretmek, castigare.
tassalanmak, dolere, mœrere, præsenti, *Tassalanurum*.
taugi, lapicida.
tasch, lapis, petra, saxum.
tasür, pœna.
tasi, vertagus, Windspiel.
tatei su, aqua dulcis.
tatli, dulcis.
tauk, gallina.
tauschan, lepus.
tausch, pavo.
Tcheluk, Scolopax, Schnepff.

T.

Teſſder, index, Regiſter/ Verzeichnuß.

Teggiur, harmoſtes, præſes provinciæ, Landpfleger.

Teiſe, proavia.

Tekeler, cancer.

Tekbaſa, coactus.

Tekrar, denuò, rurſus, iterum.

Teklıſetmek, onerare.

Tekerlik, rota.

Tek.burlık, ſuperbia.

Telek, balneator.

Temakan, conſtans.

Temiſolmiſch, purgatus.

Ten, corpus.

Tepe, alias, *depe*, mons.

Tepſi, patina, quadra.

Terſenal, armamentarium.

Tereſi, libra, Wag.

Terpeſe, menſa.

Teri, pellis.

Tert, pœna.

Teriſi, Sartor.

Terlemek, ſudare.

Teſti, aqualis, waſſerkrug.

T.

Teß, celeriter, citò.

Teſneſſs, furibundus.

Teſchure, profligabit, pellet.

Teſtit uuermek, recreare.

Teskere, ſcheda.

Teſtemel, ſudarium.

Teſti, urceus.

Teube peſchmaluk, pœnitentia.

The, mox.

Theri, ſudor.

Thesbich, globuli precatorii, Roſenkrantz/ pater noſter.

Thut, morus alba.

Thui, penna.

Thuz, quiſquiliæ.

Tılki, vulpes.

Timar, vectigal.

Tırnak, unguis.

Tirſche, membrana.

Techür, purus.

Top, globus, item, tormentum bellicum, pulvis tormentarius.

Topoti, pulvis tormentarius.

T.

Toprak, solum, tellus, terra.
Toprakli, terrenus.
Toplari, tormenta bellica, Artegliarei.
Torlak, monachus.
Toſſun, taurus.
Traſchlamiſch, tonſus.
Traſchlamak, tondere.
Trup, raphanus.
Tſchabet, aqua mulſa, Meht / *hydromeli*.
Tſchachſir. caligæ.
Tſchakſchir, caligæ.
Tſchadaka, eleemoſyna.
Tſchagirmak, clamitare, clamare.
Tſchagit, papyrus.
Tſchai, piſcina.
Tſchair, pratum.
Tſchalavat, genuum flexus inter precandum.
Tſchaloſmak, laborare.
Tſchaliſmak, pugnare.
Tſchamſakis, reſina.
Tſchan, anima.
Tſchang, campana.

T.

Tſchandengiungulden, diligenter.
Tſcharok, hypodema ruſticum.
Tſcharſaff, lodix, linteamina, toralium, Leilach.
Tſchatur, tentorium.
Tſchauka, monedula.
Tſche, Bohemia.
Tſchebe, lorica.
Tſcheini, maxilla.
Tſchekrege, locuſta.
Tſchekitſch, malleus.
Tſcheki, pondus.
Tſcheluk, chalybs.
Tſchelebi, nobilis, Juncker.
Tſchekmek, trahere.
Tſchengel, Ancora.
Tſchepel, immundus.
Tſcheſme, fons.
Tſchiffgi, Agricola.
Tſchiffzurmek, agrum colere.
Tſchiffetſchurmek, arare.
Tſchikmak, exire.
Tſchikerde, nucleus.

T.

Tschimschir, buxus.
Tschisme, caligæ coriaceæ.
tsitschik, prunum.
tschoban, pastor.
tschoba, pannus.
tschoi, pagus.
tschok, multum.
tschukur, fossa.
tschul, dorsuale.
tschulha, textor.
tschulmek, olla.
tschumlek, olla.
tschupri, pons.
tschupek, canis.
tschursege, bubalus.
tschuruk, putridus.
tschut, lac.
tschacregibassa, accipitrariorum præfectus.
tsagaltmak, sanare.
tsaman, palea.
tsalma, Pileus Turcicus.
tsalmak, psallere.
tsanak, patella, Scutell.
tsime, ocrea.
tseger, vacca.
tsoch, frigus.

T.

tsorba, jus, Brüe / Suppen.
tsofra, mensa.
tsuneth, circumcisus.
tuffek, bombarda, sclopus.
tusla, later.
tugum, nodus.
tukurmek, vomere.
tulga, galea bellatoria, Sturmhauben.
tulbent, Pileus Turcicus.
tulbe, sepulcrum.
tuna, Danubius.
tunmamak, tacere.
turna, grus.
turna baluk, lucius, piscis.
Turguth, Phrygia major.
Turk, Turca.
Turkige, Turcicus.
tusuk, culus, podex.
tusak, laqueus.
tusek, lectus.
tusluk, salinum.
tusch, somnium.

T.

Tulgat, ventus.
tutmüch, captus.
tutmak, capere.
tutcalamak, conglutinare, glutinare.
tutkal, gluten, glutinum.
tutsch, orichalcum.
tutmak, tenere.

V.

VAtagetta, apage.
Vdemek, persolvere.
Vdi, fel.
Verdi, dedit.
Vermek, dare.
Vezirazem, protosymbulus.
*Veters*i, propitius.
Vespase, macis.
Vezier, consiliarius.
Vssanmüch, ruptus.
Vssanmek, rumpere.
Vseik, turdus.
Vsslemek, flore.
Vgebaba, vitricus.
Vgeogul, privignus.
Vgekis, privigna.
Vgcana, Noverca.
Vgianuk olmak, vigilare.
Vgialmak, expergisci.
Vgiut, somnus.
Vginurem, laudo me ipsum.
Vgi, cuspis.
Vku, bos.
Vgmek, laudare.
Vgrenmek, discere, doceri, præsenti, *ugremurem*.
Vgredmek, docere, præsenti, *ugredurem*.
Vgredilmisch, doctus.
Vgu, bubo.
Vgulerinde, palàm.
Viandurmak, excitare.
Vgiandurmak, excitare.
Vian, frænum.
Vimas, contrarius.
Vimak, sequi.
Vimaklik, obedientia.
Viumak, dormire.
Viugi, obediens.
Vius, scabies.

Viuli,

V.

viuli, scabiosus.
viuk, somnus.
vlaib, veredarius.
vldurmek, occidere.
vlefe, salarium.
vlesthiurmek, dividere.
vlmek, mori, præsenti, *vlurem*.
vltgi, mensura.
vltschmek, metiri.
vlum, mors.
vmis, spes.
vn, farina.
vnginde, à fronte.
vngiar, Majestas.
vnmisskesmek, desperare.
vnutung, oblitus sum.
vpmek, osculari.
vrdeek, anas.
vreke, colus/ Rogken.
vrungek, aranea.
vrumgek agi, araneæ tela.
vrum, Græcus.
vrumlar, Græci.
vrumali, Græcia.
vrum memleket, Græcorum Imperium.

V.

vrs, incus.
vschusia, güldene Hauben.
vsete, adversus, contra: secundùm.
vsspol, mespilum.
vstaciir, cerdo.
vstak, magister.
vstra, novacula.
vstine, super vertice.
vsumtsschilabi, vitis.
vsum, uva.
vsun, longus.
vsunlük, longitudo.
vsurmak, pedere.
vsuruk, crepitus ventris.
vtlugan, Acauthis, zeißle.
vtmek, molere.
vtschingigiun/nudius tertius.
vtschmak, paradisus.
vtschkerre, ter.
vtingi, tertiò.
vtschingi, tertius.
vtsch. tres, tria.
vtschius. treecenti.
vtschrat, triplex.
vuarlük, divitiæ.

vurmak,

V.

Vuarmak, habere.
Vuacbtinde, opportunè.
Vzum, uva.
Vzun, procerus, item, altus.

Y.

YElan, serpens.
Igit, persona.
Ipek, sericum.

Z.

ZAgora, Debeltus, oppidum.
Zarman, stramen.
Zaniliglar, aucupes.
Zaniligli bassa, aucupum præfectus.
Zarchula, Pileus Janizerorum, Janitscher Hut aus Filtz.
Zaschaschit, Explorator, speculator.
Zaynogilar, cerdones, opifices.
Zeit, oliva.
Zeluk, avosetta, avis.
Zeman, tempus.

Z.

Zemanunda, temporalis.
Zemaankemak, idem.
Zerziff, institor.
Zeschnegir Bassa, prægustator maximus.
Zesnchier, dapifer.
Zianly, damnosus.
Ziampas, funambulus.
Zil, perdix.
Zin brut, Smaragdus.
Zinna, scortatio.
Zinlan, hyæna.
Zuna, consilium, Item, lex.
Zurnalar, tibicines.

FINIS Institutionum Linguæ Turcicæ.

K 121.

AD INSIGNIA

HIERONYMI MEGISERI,

Co. P. Cæsarii, Electoris Saxoniæ Historici & Professoris Lipsiæ extraordinarii; Viri canâ & candidâ virtutis ac eruditionis laude clarissimi.

I.

Arguto fundit carmen Megiserus *ab ore;*
Quis neget hunc magnis vatibus esse parem?
Hinc jactat vatum vates insignia Cycnum,
Candore ingenii fultus & arte sui.
Hinc galeæ laurum, quæ frondis servat honorem,
Ipsius ut nunquam commorietur honos.
Invideant Momi, liniant sua tela veneno,
Nunquam Phœbeus fiet acanthis olor.

II.

Aureus exornat Megiseri *stemmata Cycnus,*
Cycnus amor Phœbi, Phœbicolisq; sacer.
Cernimus hos illos sociarier illice quæstu:
Noster Apollineâ surgit ab arte favor.
Donec erunt bifidâ Parnaßi in rupe sorores,
Gratus ad artificem fructus ab arte fluet.

M. Petrus Ailberus Olsnitio-Variscus, Poëta Coronatus Cæsareus, & Gymnasii Bohemo-Germanorum Palæo-Pragensis Collega primarius.

LIPSIÆ, Sumptibus Authoris.